

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

اللہ کے لفظ

لغات و معانی، سیم قرآن کریم

(شامل لغات و معانی جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان)

تألیف: دکتور محمد بیستونی

۳

جلد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لغات و مفاهیم قرآن کریم

نویسنده:

محمد بیستونی

ناشر چاپی:

بیان جوان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	لغات و مفاهیم قرآن کریم جلد ۳ : شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۳۰
۹	مشخصات کتاب
۹	تقدیم به
۱۴	متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی»
۱۶	سوره عنکبوت
۲۲	«سوره روم»
۵۳	«سوره لقمان»
۷۴	«سوره سجده»
۷۷	«سوره احزاب»
۸۹	«سوره سبأ»
۱۱۲	«سوره فاطر»
۱۳۱	«سوره یس»
۱۴۴	«سوره صافات»
۱۵۸	«سوره ص»
۱۷۱	«سوره زمر»
۱۹۰	«سوره غافر»
۲۰۴	«سوره فصلت»
۲۲۰	«سوره شوری»
۲۴۰	«سوره زخرف»
۲۵۲	«سوره دخان»
۲۵۵	«سوره جائیه»
۲۶۵	«سوره احقاف»
۲۷۶	«سوره محمّد»

٢٨٦	«سوره فتح»
٣٠٣	«سوره حُجرات»
٣١٤	«سوره ق»
٣٢١	«سوره ذاريات»
٣٢٨	«سوره طور»
٣٣٤	«سوره نجم»
٣٣٩	«سوره قمر»
٣٤٨	«سوره الزحمن»
٣٥٩	«سوره واقعه»
٣٦٦	«سوره حديد»
٣٧٩	«سوره مجادله»
٣٨٥	«سوره حشر»
٣٩٢	«سوره ممتحنه»
٤٠٠	«سوره صف»
٤٠٧	«سوره جمعه»
٤١٧	«سوره منافقون»
٤١٩	«سوره تغابن»
٤٢٦	«سوره طلاق»
٤٣٢	«سوره تحريم»
٤٣٨	«سوره ملك»
٤٤٤	«سوره قلم»
٤٤٩	«سوره حاقه»
٤٥٤	«سوره معارج»
٤٦٠	«سوره نوح»
٤٦٨	«سوره جن»
٤٨٠	«سوره مزمل»

٤٨٤	«سوره مدّثر»
٤٨٦	«سوره قیامت»
٤٨٧	«سوره انسان»
٤٩١	«سوره مرسلات»
٤٩٦	«سوره نبأ»
٥١٠	«سوره نازعات»
٥٢١	«سوره عبس»
٥٢٤	«سوره تکویر»
٥٢٥	«سوره بروج»
٥٣١	«سوره طارق»
٥٣٢	«سوره اعلیٰ»
٥٣٥	«سوره غاشیه»
٥٤١	«سوره فجر»
٥٤٥	«سوره بلد»
٥٤٧	«سوره شمس»
٥٥٠	«سوره لیل»
٥٥٣	«سوره ضحیٰ»
٥٥٥	«سوره انشراح»
٥٥٨	«سوره تین»
٥٦١	«سوره علق»
٥٦٣	«سوره قدر»
٥٦٦	«سوره بینه»
٥٧١	«سوره زلزله»
٥٧٤	«سوره عادیات»
٥٧٦	«سوره القارعه»
٥٨٠	«سوره تکاثر»

۵۸۱	«سوره عصر»
۵۸۳	«سوره همزه»
۵۸۴	«سوره فیل»
۵۸۶	«سوره قريش»
۵۸۸	«سوره ماعون»
۵۹۱	«سوره كوثر»
۵۹۴	«سوره نصر»
۵۹۶	«سوره تبت»
۵۹۸	«سوره اخلاص»
۶۰۰	«سوره فلق»
۶۰۲	«سوره ناس»
۶۰۴	فہ-رس-ت مطالب
۶۲۲	درباره مرکز

لغات و مفاهیم قرآن کریم جلد ۳: شامل لغات و مفاهیم جلد ۲۱ تا ۳۰

مشخصات کتاب

سرشناسه: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷

عنوان و نام پدیدآور: لغات و مفاهیم قرآن کریم / تألیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر: قم: بیان جوان، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری: ج. ۳. ۱۱ × ۱۷ س. م.

شابک: ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۳؛ ج. ۱. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۸؛ ج. ۲. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۳۵؛ ج. ۳. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۴۲

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب "تفسیر نوجوان" برگرفته از "تفسیر نمونه" اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات: ج. ۱. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان. ج. ۲. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱۱ تا ۲۰ تفسیر نوجوان. ج. ۳. شامل لغات و مفاهیم جلد ۲۱ تا ۳۰ تفسیر نوجوان.

عنوان دیگر: تفسیر نمونه.

عنوان دیگر: تفسیر نوجوان.

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان واژه نامه ها.

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان فهرست مطالب.

شناسه افزوده: مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵. تفسیر نمونه

رده بندی کنگره: BP۹۸/ب۹۵ت۷۴۰۶/۱۳۸۷

رده بندی دیویی: [ج] ۲۹۷/۱۷۹

شماره کتابشناسی ملی: ۱۲۰۲۶۱۸

ص: ۱

تقدیم به

سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِلَى مَوْلَانَا وَمَوْلَى الْمُؤَحِّدِينَ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِلَى بَضْعِهِ الْمُضِيَّطَفَى وَبَهْجِهِ
قَلْبِهِ سَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَإِلَى سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، السَّبْطِيِّينَ، الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَإِلَى الْأَيْمَةِ التَّشَعُّهِ الْمُعْضُومِينَ الْمُكَرَّمِينَ مِنْ
وُلْدِ الْحُسَيْنِ لِأَسَيِّمَاتِهِ بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ وَوَارِثِ عُلُومِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، الْمُعَدِّ لِقَطْعِ دَابِرِ الظُّلْمَةِ وَالْمُدْخِرِ لِأَحْيَاءِ الْفَرَائِضِ وَ
مَعَالِمِ الدِّينِ، الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَصِيرِ وَالزَّمَانِ عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ فَيَا مُعَزَّ الْأَوْلِيَاءِ يَا مُبْدِلَ الْأَعْيَادِ أَيُّهَا
السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ قَدْ مَسَّنَا وَأَهْلُنَا الضَّرَّ فِي غَيْبَتِكَ وَفِرَاقِكَ وَجِنَّا بِبِضَاعِهِ مُرْجَاهِ مِنْ وِلَائِكَ وَمَحَبَّتِكَ
فَاؤْفِ لَنَا الْكَيْلَ مِنْ مَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا بِنَظَرِهِ رَحْمَةً مِنْكَ إِنَّا نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

۱ اعراب گذاری کامل «همه» آیات، روایات و کلمه های عربی .

۲ طرح جلد ابداعی و گرافیکی جدید متناسب با «جمعیت هدف هر کتاب».

۳ صفحه آرایی شعرگونه و چشم نواز تا خواننده به دلیل پرش مرتب چشم «خسته» نشود.

۴ آزاد بودن «هرگونه نسخه برداری» و چاپ از روی آثار مکتوب و کپی رایت نرم افزارها.

۵ همه محصولات مؤسسه پس از فروش و استفاده، حتی اگر آسیب دیده باشد، «پس گرفته می شود».

۶ فروش اقساطی به قیمت نقد و با تعیین اقساط

(۷۲۳)

«توسط خریدار».

۷ امضای «حداقل یک مجتهد جامع الشرایط» به نشانه تأیید محتوا قبل از چاپ اخذ می شود.

۸ آثار مؤسسه به افراد بی بضاعت به طور «رایگان» تقدیم می گردد.

۹ همه «آموزش های تخصصی قرآنی» گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان «رایگان» است.

۱۰ برای هیچ یک از آثار، حق التألیف دریافت نمی شود.

۱۱ تنوع تخصصی محصولات متناسب «با جامعه هدف یعنی کودک، نوجوان، جوان، زنان، خانواده و مساجد».

۱۲ نشر نهایی آثار پس از نشر آزمایشی و موفقیت در طرح پایلوت (Pilot Plan) در «جمعیت مخاطب هدف» صورت می

گیرد.

در صورتی که هر کس از صدر اسلام تا سال ۱۴۲۰ هجری قمری

(۷۲۴)

(سال تأسیس مؤسسه قرآنی تفسیر جوان) یک نمونه کتاب قرآنی را با جمع «۱۲ ویژگی» مذکور، به این مؤسسه ارائه دهد، برای هموطنان داخل کشور مبلغ «۰۰۰/۰۰۰/۱۰ تومان» و برای افراد مقیم خارج از کشور مبلغ «۰۰۰/۱۰ دلار» جایزه به عنوان حق الکشف تعلق می گیرد.

(قیمت گذاری کل محصولات مؤسسه بر مبنای ۱۲ ویژگی اشاره شده،

انجام می شود)

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان شامل:

[مؤسسه قرآنی قصص (تخصصی کودکان)، مؤسسه قرآنی نورپیامبران (تخصصی نوجوانان)، مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)، مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)، مؤسسه قرآنی شعیب نبی الله (تخصصی خانواده)، مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)، مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)، مؤسسه طب قرآنی مائده طلایی (تخصصی طب سنتی با آموزه های قرآنی) مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی

(۷۲۵)

اعجاز علمی قرآن)، مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسلخانه در روستاها و مناطق محروم)]

ص:۳

متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی»

درباره تفسیر نوجوان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قرآن کریم بهترین هدیه خداوند منان به همه انسان ها در طول قرون و اعصار می باشد. بدون شک استفاده صحیح از این کتاب آسمانی و بکارگیری محتوای آن در زندگی، مستلزم تفکیک و موضوع بندی آیات، متناسب با مخاطبین مختلف خصوصا گروه های سنی کودک، نوجوان و جوان می باشد زیرا سراسر این کتاب به استناد آیات ۴۴ سوره فصلت و ۸۲ اسراء و ۵۷ یونس برای شفا و درمان بیماری های جسمی و روحی انسان ها نازل شده و مانند داروخانه ای است که گرچه همه داروهای آن برای شفاست

(۸)

ولی طبعا «هر دارویی برای بیمار خاصی شفابخش تر است».

ص:۵

در همین راستا جناب آقای دکتر محمد بیستونی مسئول محترم مؤسسه قرآنی تفسیر جوان که اینجانب مدت ۱۰ سال در جریان فعالیتهای خوب ایشان در عرصه پژوهش های موضوعی قرآنی می باشم و قبلاً تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر جوان» خلاصه، ساده سازی و منتشر نموده است، اخیراً مطالب تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر نوجوان» با تکیه بر آیات متناسب با گروه سنی یادشده، گزینش و ساده سازی نموده است که در نوع خود بسیار جالب می باشد.

امیدوارم نوجوانان عزیز و خانواده محترم آنها از این سفره معنوی و پربرکت که خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت آنها را به همراه دارد، حداکثر استفاده را بنمایند. ناصر مکارم شیرازی

(۹) ۱/۱۲/۸۵

(۱۰)

ص: ۶

سوره عنكبوت

۴۶ وَ لَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَيْنَا وَإِلَيْكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

وَ لَا تُجَادِلُوا: و مجادله نکنید

أَهْلَ الْكِتَابِ: با اهل کتاب

إِلَّا بِالَّتِي: مگر آن که (به روشی)

هِيَ: که آن

أَحْسَنُ: بهتر است

إِلَّا: مگر

الَّذِينَ: آنان که

ظَلَمُوا: ظلم کردند

مِنْهُمْ: از ایشان،

وَقُولُوا: و بگویند:

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱)

آمَنَّا: ایمان آوردیم

بِالَّذِي: به آن چه

أُنزِلَ: نازل شده

ص: ۷

إِلَيْنَا: به سوی ما

وَأُنزِلَ: و نازل شده

إِلَيْكُمْ: به سوی شما

وَالْهُنَا: و خدای ما

وَالْهُكُمْ: و خدای شما

وَاحِدٌ: یکی است

وَنَحْنُ: و ما

لَهُ: برای ما

مُسْلِمُونَ: تسلیم هستیم.

۵۸ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ

(۱۲) جلد ۲۱ سوره عنكبوت

مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعَمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

ص: ۸

لَتَبُوَنَّهِنَّ: حتماً جای می‌دهیم به آن‌ها

مِنَ الْجَنَّةِ: در بهشت،

غُرُفًا: غرفه‌هایی که

تَجْرِي: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها، رودها

خَالِدِينَ: که جاودانند

فِيهَا: در آن

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳)

نِعْمَ: چه نیکوست

أَجْرًا: پاداش

الْعَامِلِينَ: عمل‌کنندگان.

۶۰ وَ كَآئِنٍ مِّنْ دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

وَ كَآئِنٍ: و چه بسیار

مِّنْ دَابَّةٍ: از جنبندهایی که

لَّا تَحْمِلُ: (نمی‌توانند) حمل کنند

ص: ۹

رَزَقَهَا: روزی خود را،

اللَّهُ: خداوند

يَرْزُقُهَا: روزی می دهد به آن ها

وَإِيَّاكُمْ: و به شما،

وَهُوَ: و او

(۱۴) جلد ۲۱ سوره عنكبوت

السَّمِيعُ: شنوای

الْعَلِيمُ: داناست.

۶۴ وَ مَا هَذِهِ الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَ لَعِبٌ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

وَ مَا: و نیست

هَذِهِ: این

الْحَيَوَةُ: زندگی

الدُّنْيَا: دنیا

إِلَّا: مگر

لَهُوَ: سرگرمی

وَ لَعِبٌ: و بازی،

ص: ۱۰

وَإِنَّ: و به درستی که

الدَّارَ: سرای

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵)

الْآخِرَةَ: آخرت

لَهَا: آن است

الْحَيَاةَ: زندگانی (حقیقی)

لَوْ: اگر

كَانُوا يَعْلَمُونَ: می دانستند.

۶۵ فَإِذَا رَكَبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّيَهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ

فَإِذَا: پس هنگامی که

رَكَبُوا: سوار شدند

فِي: در

الْفُلُوكِ: کشتی

دَعَوْا: می خوانند

اللَّهُ: خدا را

(۱۶) جلد ۲۱ سوره عنکبوت

مُخْلِصِينَ: با اخلاص

ص: ۱۱

لَهُ: برای او

الدِّينَ: دین را

فَلَمَّا: پس هنگامی که

نَجَّيْهُمْ: نجات داد آن ها را

إِلَى: به سوی

الْبُرِّ: خشکی

إِذَا: ناگاه

هُمْ: آن ها

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷)

ص: ۱۲

«سوره روم»

۱ الآمآ

الآمآ: از حروف مقطعه

۲ غُلبتِ الرُّومُ

غُلبتِ: شکست خورد

الرُّومُ: روم

۳ فی اذنی الارضِ وَ هُم مِّنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ

فی: در

اذنی: نزدیک ترین

الارضِ: سرزمین

وَ هُم: و ایشان

(۱۸) جلد ۲۱ سوره روم

مِن: از

بَعْدِ: بعد

غَلَبِهِمْ: شکستشان

ص: ۱۳

سَيَغْلِبُونَ: به زودی غلبه خواهند کرد.

۴ فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ

فی: در

بَضْعِ: چند

سِنِينَ: سال.

لِلَّهِ: برای خداست

الْأَمْرُ: کار، امر

مِنْ قَبْلُ: چه قبل از (پیروزی)

وَمِنْ بَعْدُ: و چه بعد از (پیروزی)

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹)

وَيَوْمَئِذٍ: و در آن روز

يَفْرَحُ: شاد می شوند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان.

۵ بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

ص: ۱۴

بِنَصْرِ: به (سبب) یاری

اللَّهِ: خداوند.

يَنْصُرُ: یاری می دهد

مَنْ: هر که را

يَشَاءُ: بخواهد،

وَ: و

هُوَ: او

الْعَزِيْزُ: شکست ناپذیر

(۲۰) جلد ۲۱ سوره روم

الرَّحِيْمُ: مهربان است.

۶ وَعَدَ اللّٰهُ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهُ وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ

وَعَدَ: وعده

ص: ۱۵

اللّهُ: خداست،

لا يُخْلِفُ: خلاف نمی کند

اللّهُ: خدا

وَعَدَهُ: از وعده اش،

وَ لَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرُ: بیشتر

النَّاسِ: مردم

لا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱)

۷ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ هُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ

يَعْلَمُونَ: می دانند، می شناسند

ظَاهِرًا: ظاهری

مِنَ الْحَيَاةِ: از زندگی

الدُّنْيَا: دنیا

وَ هُمْ: و ایشان

عَنِ الْآخِرَةِ: از آخرت

هُمْ غَافِلُونَ: ایشانند بی خبران

۸ أَوْ لَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَ أَجَلٍ

مُسَمَّىٰ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ

أَوْ: آيا و

(۲۲) جلد ۲۱ سوره روم

لَمْ يَتَفَكَّرُوا: تفکر نکردند

فِي أَنْفُسِهِمْ: در نفس خودشان؟

مَا خَلَقَ: که خلق نکرده

اللَّهُ: خداوند

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

وَمَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن هاست

إِلَّا بِالْحَقِّ: مگر به حق

وَأَجَلٍ: و تا مدتی

مُسَمَّىٰ: معین؟

وَإِنَّ: و همانا

كَثِيرًا: بسیاری

مِنَ النَّاسِ: از مردم

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳)

بِلِقَاءِ: دیدار، ملاقات

ص: ۱۷

رَبِّهِمْ: پروردگارشان را

لِكَافِرُونَ: کافرند، منکرند.

۹ أَوْ لَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا
عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

أَوْ: آیا و

لَمْ يَسِيرُوا: سیر نکردند

فِي الْأَرْضِ: در زمین

فَيَنْظُرُوا: پس بینند

كَيْفَ كَانَ: چگونه شد

(۲۴) جلد ۲۱ سوره روم

عَاقِبَةُ: عاقبت

الَّذِينَ: کسانی که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از آن ها بودند؟

كَانُوا: بودند

ص: ۱۸

أَشَدَّ: شدیدتر

مِنْهُمْ: از ایشان

قُوَّةً: از نظر نیرو

وَ أَثَارُوا: و زیر و رو کردند

الْأَرْضَ: زمین را

وَ عَمَرُوهَا: و آبادش نمودند

أَكْثَرَ مِمَّا: بیشتر از آن چه

عَمَرُوهَا: آباد کردند آن ها

وَ جَاءَتْهُمْ: و آوردند ایشان را

رُسُلُهُمْ: پیامبرانسان

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵)

بِالْبَيِّنَاتِ: دلایل روشن،

فَمَا كَانَ: پس (بر آن) نبود

اللَّهُ: خداوند

لِيُظْلِمَهُمْ: تا ظلم کند به آن ها

وَ لَكِنْ: ولیکن

كَانُوا أَنْفُسَهُمْ: خودشان

يُظْلِمُونَ: ستم می کردند.

۱۰ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوْأَىٰ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ

ثُمَّ كَانَ: سپس (این) شد

عَاقِبَةُ: عاقبت، سرانجام

الَّذِينَ: کسانی که

أَسَاءُوا: بدی کردند

السُّوْأَىٰ: به بدترین وجه

(۲۶) جلد ۲۱ سوره روم

أَنْ كَذَّبُوا: این که تکذیب نمودند

بِآيَاتِ اللَّهِ: آیات خدا را

وَكَانُوا بِهَا: و آن را

يَسْتَهْزِئُونَ: مسخره می کردند.

۱۱ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

اللَّهُ: خداوند

يَبْدَأُ: آغاز می کند

الْخَلْقَ: آفرینش را

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: باز می گرداند آن را

ثُمَّ: سپس

ص: ۲۰

إِلَيْهِ: به سوی او

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷)

۱۴ وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُومِتُّ يَتَفَرَّقُونَ

وَ يَوْمَ: و روزی که

تَقُومُ: برپا می شود

السَّاعَةُ: قیامت،

يَوْمِتُّ: در آن روز

يَتَفَرَّقُونَ: جدا می شوند (بهشتیان و جهنمیان).

۱۵ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضِهِ يُحْبَرُونَ

فَأَمَّا: پس اما

الَّذِينَ: آنان که

آمَنُوا: ایمان آوردند

ص: ۲۱

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

(۲۸) جلد ۲۱ سوره روم

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

فَهُمْ: پس ایشان

فِي رَوْضِهِ: در گلستانی

يُحْبِرُونَ: شادمان می گردند.

۱۶ وَ أَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَ لِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ

وَ أَمَّا: و اما

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

وَ كَذَّبُوا: و تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما

وَ لِقَاءِ: و دیدار

الْآخِرَةِ: آخرت را،

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹)

فَأُولَئِكَ: پس آنان

فِي الْعَذَابِ: در عذاب

ص: ۲۲

مُخَضَّرُونَ: احضار شدگانند.

۱۷ فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ

فَسُبْحَانَ: پس منزه است

اللَّهُ: خدا

حِينَ: هنگامی که

تُمْسُونَ: به شامگاه می رسید

وَ حِينَ: و هنگامی که

تُصْبِحُونَ: صبح می کنید.

۱۸ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ

(۳۰) جلد ۲۱ سوره روم

وَلَهُ: و برای اوست

الْحَمْدُ: حمد و ستایش

فِي: در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

ص: ۲۳

وَعَشِيًّا: و در آخر شب

وَحِينَ: و هنگامی که

تُظْهِرُونَ: ظهر می کنید.

۱۹ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ

يُخْرِجُ: خارج می کند

الْحَيَّ: زنده را

مِنَ: از

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱)

الْمَيِّتِ: مرده

و يُخْرِجُ: و خارج می کند

الْمَيِّتَ: مرده را

مِنَ: از

الْحَيَّ: زنده

و يُحْيِي: و زنده می کند

الْأَرْضَ: زمین را

بَعْدَ: بعد از

ص: ۲۴

مَوْتِهَا: مردنش،

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

تُخْرَجُونَ: شما خارج کرده می شوید.

۲۰ وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْشُرُونَ

وَ مِنْ: و از

(۳۲) جلد ۲۱ سوره روم

آيَاتِهِ: نشانه هایش

أَنْ: این که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

مِنْ: از

تُرَابٍ: خاک،

ثُمَّ: سپس

إِذَا: ناگهان

أَنْتُمْ: شما

بَشَرٌ: (به صورت) بشری

تَنْشُرُونَ: پراکنده می شوید.

ص: ۲۵

۲۲ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالاختلافُ السِّتِّكُمْ وَالْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ

وَمِنْ: و از

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳)

آیات: نشانه هایش

خَلْقُ: خلقت

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

وَالاختلافُ: و اختلاف

السِّتِّكُمْ: زبان های شما

وَالْوَانِكُمْ: و رنگ های شماست.

إِنَّ: به درستی که

فِي: در

ذَلِكَ: این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِلْعَالَمِينَ: برای دانیان.

۲۳ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ

ص: ۲۶

مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

وَ مِنْ: و از

آيَاتِهِ: نشانه هایش

مَنَاكُمْ: خواب شما

بِاللَّيْلِ: در شب

وَ النَّهَارِ: و روز

وَ ابْتَغَاؤُكُمْ: و طلب کردن شما

مِنْ: از

فَضْلِهِ: فضلش،

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِّقَوْمٍ: برای قومی که

يَسْمَعُونَ: می شنوند، گوش شنوا دارند.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵)

۲۴ وَ مِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَ طَمَعًا وَ يُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ

مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

وَمِنْ آيَاتِهِ: و از نشانه هایش

مُريكم: نشان می دهد به شما

الْبُرْق: برق را

خَوْفا: که هم مایه ترس است

وَطَمَعًا: و هم مایه امید،

و يُنَزَّلُ: و نازل می کند

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

ماء: آبی

فَيُحْيِي: پس زنده می کند

بِهِ الْأَرْضَ: به آن زمین را

(۳۶) جلد ۲۱ سوره روم

بَعْدَ: بعد از

مَوْتِهَا: مردنش،

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

ص: ۲۸

يَعْقُلُونَ: می اندیشند.

۲۷ وَ هُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَ هُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَ لَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

وَ هُوَ: و اوست

الَّذِي: آن که

يَبْدَأُ: آغاز می کند

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷)

الْخَلْقُ: آفرینش را

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: باز می گرداند آن را

وَ هُوَ: و این

أَهْوَنُ: آسان تر است

عَلَيْهِ: برای او،

وَ لَهُ: و برای اوست،

الْمَثَلُ: صفت

الْأَعْلَىٰ: برتر

ص: ۲۹

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین،

وَ هُوَ: و او

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: حکیم است.

(۳۸) جلد ۲۱ سوره روم

۳۰ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

فَأَقِمْ: پس متوجه ساز، برپادار

وَجْهَكَ: رویت را

لِلدِّينِ: به سوی دین

حَنِيفًا: حنیف،

فِطْرَتَ: فطرتی، سرشتی

اللَّهِ الَّتِي: که خداوند

فَطَرَ النَّاسَ: آفرید مردم را

عَلَيْهَا: بر آن،

ص: ۳۰

لا تَبْدِيلَ: هیچ تغییری، تبدیلی نیست

لِخَلْقِ اللَّهِ: برای خلقت خدا،

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹)

ذَلِكَ الدِّينُ: این است دین

الْقِيَمُ: پایدار و مستقیم

وَ لَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرُ النَّاسِ: بیشتر مردم

لا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۳۱ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَ اتَّقُوهُ وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ لَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

مُنِيبِينَ: روکنندگان

إِلَيْهِ: به سوی او باشید،

وَ اتَّقُوهُ: و پرهیزید از او

وَ أَقِيمُوا: و به پا دارید

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ لَا تَكُونُوا: و نباشید

(۴۰) جلد ۲۱ سوره روم

مِنَ الْمُشْرِكِينَ: از مشرکان.

ص: ۳۱

۳۲ مِنَ الَّذِينَ فَزَعُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلَّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

مِنَ الَّذِينَ: از کسانی که

فَزَعُوا: فرقه فرقه کردند

دِينَهُمْ: دینشان را

وَكَانُوا: و شدند

شِيعًا: گروه، گروه

كُلِّ حِزْبٍ: هر حزبی

بِمَا لَدَيْهِمْ: به آن چه نزدشان است

فَرِحُونَ: خوشحالند، دلخوشند.

۳۳ وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا آذَاهُمْ مِنْهُ رَحِمَهُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱)

بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

وَإِذَا: و هنگامی که

مَسَّ النَّاسَ: برسد مردم را

ضُرٌّ: ضرری،

ص: ۳۲

دَعُوا: بخوانند

رَبَّهُمْ: پروردگارشان را

مُنِيبِينَ: در حالی که روکنندگان

إِلَيْهِ: به سوی او هستند،

ثُمَّ إِذَا: سپس وقتی که

أَذَاقَهُمْ: بچشانند به ایشان

مِنْهُ رَحْمَةً: از جانب خود حتمی

إِذَا فَرِيقٌ: ناگاه گروهی

مِنْهُمْ: از آن ها

بِرَبِّهِمْ: به پروردگار خود

(۴۲) جلد ۲۱ سوره روم

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

۳۴ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

لِيَكْفُرُوا: تا کافر شوند

بِما: به آن چه

آتَيْنَاهُمْ: دادیم ما به آن ها،

ص: ۳۳

فَتَمَتَّعُوا: پس بهره مند شوید،

فَسَوْفَ: پس به زودی

تَعَلَّمُونَ: خواهید دانست.

۳۶ وَ إِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ

وَ إِذَا: و هنگامی که

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳)

أَذَقْنَا: بچشانیم

النَّاسَ رَحْمَةً: به مردم رحمتی،

فَرِحُوا بِهَا: خوشحال شوند به آن،

وَ إِِنْ تُصِيبُهُمْ: و اگر برسد به ایشان

سَيِّئَةٌ بِمَا: بدی ای به خاطر آن چه

قَدَّمَتْ: پیش فرستاد

أَيْدِيهِمْ: دست هایشان

إِذَا هُمْ: ناگاه ایشان

يَقْنَطُونَ: ناامید می شوند.

ص: ۳۴

۳۷ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

أَوَلَمْ يَرَوْا: آیا و ندیدند

أَنَّ اللَّهَ: که خداوند

(۴۴) جلد ۲۱ سوره روم

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ يَشَاءُ: برای هر که بخواهد

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد؟

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۴۰ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَمْ مِنْ شَيْءٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ

اللَّهُ الَّذِي: خدا کسی که است که

ص: ۳۵

خَلَقَكُمْ: آفرید شما را،

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵)

ثُمَّ: سپس

رَزَقَكُمْ: روزی داد به شما،

ثُمَّ: سپس

يُمِيتُكُمْ: می میراند شما را،

ثُمَّ: سپس

يُحْيِيكُمْ: زنده می گرداند شما را،

هَلْ: آیا

مِنْ شُرَكَائِكُمْ: از شریکانتان

مَنْ: کسی هست

يَفْعَلُ: که انجام می دهد

مِنْ ذَلِكُمْ: از این کارها

مِنْ شَيْءٍ: چیزی؟

سُبْحَانَهُ: منزّه است او

وَتَعَالَى: و برتر و والاتر است

(۴۶) جلد ۲۱ سوره روم

عَمَّا: از آن چه

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

۴۱ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

ظَهَرَ: ظاهر شد، پدیدار گشت

الْفَسَادُ: فساد

فِي الْبَرِّ: در خشکی

وَالْبَحْرِ: و دریا

بِما: به سبب آن چه

كَسَبَتْ: کسب کرد

أَيْدِي النَّاسِ: دستان مردم

لِيُذِيقَهُمْ: تا بچشانند به ایشان

بَعْضَ الَّذِي: بعضی از آن چه

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷)

عَمِلُوا: عمل کردند

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَرْجِعُونَ: باز گردند.

۴۲ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ

ص: ۳۷

عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ

قُلْ: بگو:

سیرُوا: سیر کنید، بگردید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

فَانظُرُوا: پس ببینید

كَيْفَ كَانَ: چگونه بود

عَاقِبَةُ الَّذِينَ: عاقبت کسانی که

مِنْ قَبْلُ: از قبل بودند،

كَانَ أَكْثَرُهُمْ: بودند بیشترشان

(۴۸) جلد ۲۱ سوره روم

مُشْرِكِينَ: مشرک.

۴۶ وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَ لِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ لِيُنَجِّرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ مِنْ آيَاتِهِ: و از نشانه هایش

أَنْ يُرْسِلَ: این که می فرستد

الرِّيحَ: بادها را

ص: ۳۸

مُبَشِّرَاتٍ: بشارت دهنده

وَ لِيُذِيقَكُمْ: تا بچشاند شما را

مِنْ رَحْمَتِهِ: از رحمتش

وَ لِنَجْرِي: و تا جاری گردند

الْفُلُوكَ بِأَمْرِهِ: کشتی ها به امر او

وَلِتَبْتَغُوا: و تا طلب کنید

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹)

مِنْ فَضْلِهِ: از فضل او

وَ لَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: سپاسگزاری کنید.

۴۸ اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيُبْسِطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَ يَجْعَلُهُ كَسِيفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ

مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

اللَّهُ الَّذِي: خداوند کسی است که

يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ: می فرستد بادها را

فَتُثِيرُ: تا به حرکت درآورد

ص: ۳۹

سَحَابًا: ابر را،

فَيَسُطُّهُ: پس می گسترد آن را

فِي السَّمَاءِ: در آسمان

(۵۰) جلد ۲۱ سوره روم

كَيْفَ يَشَاءُ: آن طور که بخواهد

وَيَجْعَلُهُ: و قرار می دهد آن را

كِسْفًا: قطعه هایی،

فَتَرَى: پس می بینی

الْوَدْقَ: باران را که

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْ خِلَالِهِ: از لابلای آن،

فَإِذَا: پس زمانی که

أَصَابَ بِهِ: برساند آن را

مَنْ يَشَاءُ: به هر کس که بخواهد

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش،

إِذَا هُمْ: به ناگاه ایشان

يَسْتَبْشِرُونَ: شادی می کنند.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱)

۴۹ وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْسِلِينَ

وَ إِنْ كَانُوا: و همانا بودند

مِنْ قَبْلِ أَنْ: پیش از این که

يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ: نازل شود برایشان

مِنْ قَبْلِهِ: از قبل آن (باران)

لَمُبْسِلِينَ: ناامیدان. مأیوسان.

۵۰ فَأَنْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَةِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتَىٰ وَ هُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

فَأَنْظُرْ: پس بنگر

إِلَىٰ آثَارِ: به آثارِ

رَحْمَةِ اللَّهِ: رحمت خدا که

(۵۲) جلد ۲۱ سوره روم

كَيْفَ يُحْيِي: چگونه زنده می کند

الْأَرْضَ: زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مرگش،

ص: ۴۱

إِنَّ ذَٰلِكَ: همانا آن است

لَمْحِي: زنده کننده

الْمَوْتَى: مردگان،

وَهُوَ: و او

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

قَدِيرٌ: قادر و تواناست.

۵۱ وَ لَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ

وَلَئِنْ: و هر آینه اگر

أَرْسَلْنَا: بفرستیم

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳)

ريحا: بادی

فَرَأَوْهُ: پس بینند آن را

مُصْفَرًّا: زرد شده، پژمرده

لَظَلُّوا: حتما پیوسته

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن

يَكْفُرُونَ: کافر می شوند.

ص: ۴۲

۵۴ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ

اللَّهُ الَّذِي: خداست که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

مِنْ ضَعْفٍ: از ناتوانی

ثُمَّ جَعَلَ: سپس قرار داد

مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ: از بعد ناتوانی

(۵۴) جلد ۲۱ سوره روم

قُوَّةً: قوت،

ثُمَّ جَعَلَ: سپس قرار داد

مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ: از بعد ناتوانی

ضَعْفًا: ناتوانی

وَ شَيْبَةً: و پیری.

يَخْلُقُ: خلق می کند

مَا يَشَاءُ: هر چه بخواهد،

وَ هُوَ الْعَلِيمُ: و او دانای

الْقَدِيرُ: تواناست.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵)

ص: ۴۳

«سوره لقمان»

۱ الآمآ

الآمآ: از حروف مقطعه

۲ تَلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

تَلْكَ آيَاتُ: این آیات

الْكِتَابِ الْحَكِيمِ: کتاب حکیم است.

۳ هُدًى وَ رَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

هُدًى: هدایتی

وَ رَحْمَةً: و رحمتی

لِّلْمُحْسِنِينَ: برای نیکوکاران است.

۴ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ

(۵۶) جلد ۲۱ سوره لقمان

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

الَّذِينَ: آنان که

ص: ۴۴

يُقِيمُونَ: برپا می دارند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَيُؤْتُونَ: و می دهند

الزَّكَاةَ: زکات را

وَهُمْ: و ایشان

بِالْآخِرَةِ: به آخرت

هُمْ يُوقِنُونَ: ایشانند یقین داران.

۵. أَوْلَيْكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأَوْلَيْكَ هُمْ الْمُفْلِحُونَ

أَوْلَيْكَ: آنان

عَلَى هُدًى: بر هدایتی

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷)

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان هستند،

وَأَوْلَيْكَ: و آنان

هُمْ الْمُفْلِحُونَ: ایشانند رستگاران

ص: ۴۵

٦ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

وَ مِنَ النَّاسِ: و بعضی از مردم

مَنْ: کسانی هستند

يَشْتَرِي: که می خرند

لَهْوَ الْحَدِيثِ: سخن بیهوده را

لِيُضِلَّ: تا گمراه کنند (مردم را)

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ: از راه خدا

بِغَيْرِ عِلْمٍ: بدون علم

(٥٨) جلد ٢١ سوره لقمان

وَ يَتَّخِذَهَا: و می گیرند آن را

هُزُوًا: به مسخره،

أُولَئِكَ: آنان

لَهُمْ عَذَابٌ: برایشان عذابی

مُهِينٌ: خوارکننده است.

ص: ٤٦

۱۰ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَ أَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَ بَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَ أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

خَلَقَ السَّمَوَاتِ: خلق کرد آسمان ها را

بِغَيْرِ عَمَدٍ: بدون ستونی که

تَرَوْنَهَا: ببینید آن را،

وَ أَلْقَى: و افکند

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹)

فِي الْأَرْضِ: در زمین

رَوَاسِيَ: کوه های استوار

أَنْ تَمِيدَ: که تکان ندهد، نلرزانند

بِكُمْ: شما را

وَ بَثَّ: و منتشر ساخت، پراکند

فِيهَا: در آن

مِنْ كُلِّ: از هر

دَابَّةٍ: جنبنده ای

ص: ۴۷

وَ أَنْزَلْنَا: و نازل کردیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

فَأَنْبَتْنَا: پس رویاندیم ما

فِيهَا: در آن

مِنْ كُلِّ: از هر

(۶۰) جلد ۲۱ سوره لقمان

زَوْجٍ: جفتی، زوجی

كَرِيمٍ: پُرسود، پُرازش.

۱۱ هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَارُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

هَذَا خَلَقَ: این آفرینش

اللَّهُ: خداست،

فَارُونِي: پس نشان دهید به من

مَاذَا خَلَقَ: چه خلق کرده اند

الَّذِينَ: آنان که

ص: ۴۸

مِنْ دُونِهِ: غير اويند؟

بَلِ الظَّالِمُونَ: بلکه ستمکاران

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

مُبِينٍ: آشکارند.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱)

۱۲ وَ لَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَ مَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

لُقْمَانَ: به لقمان

الْحِكْمَةَ: حکمت،

أَنْ اشْكُرْ: که شکر کن

لِلَّهِ: خدا را،

وَ مَنْ: و هر کس

يَشْكُرُ: سپاسگزاری کند

ص: ۴۹

فَأَنَّمَا: پس جز این نیست که

يَشْكُرُ: سپاسگزاری می کند

(۶۲) جلد ۲۱ سوره لقمان

لِنَفْسِهِ: به نفع خودش،

وَمَنْ: و هر کس

كَفَرَ: کفر بورزد

فَإِنَّ: پس به درستی که

اللَّهُ: خداوند

غَنِيٌّ: بی نیاز

حَمِيدٌ: ستوده است.

۱۳ وَ إِذْ قَالَ لُقْمَنُ لِأَبْنِهِ وَ هُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

وَ إِذْ: و هنگامی که

قَالَ: گفت:

لُقْمَنُ: لقمان

لِأَبْنِهِ: به پسرش

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳)

ص: ۵۰

وَهُوَ: در حالی که او را

يَعْظُهُ: پند می داد

يَا بُنَيَّ: ای پسرک من!

لَا تُشْرِكْ: شرک نیاور

بِاللَّهِ: به خدا،

إِنَّ: به درستی که

الشُّرُكُ: شرک ورزیدن

لَظَلَمَ: هر آینه ظلم

عَظِيمٌ: بزرگی است.

۱۴ وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَصِيرِ

وَ وَصَّيْنَا: و سفارش نمودیم ما

(۶۴) جلد ۲۱ سوره لقمان

الْإِنْسَانَ: انسان را

بِوَالِدَيْهِ: درباره پدر و مادرش،

ص: ۵۱

حَمَلْتُهُ: حمل کرد او را

أُمُّهُ: مادرش

وَهُنَا: ضعف و سستی

عَلَى: روی

وَهُنَّ: ضعف و سستی

وَفِصَالُهُ: و دوران شیرخوارگی او

فِي عَامَيْنِ: در دو سال است

أَنْ اشْكُرْ لِي: (سفارش نمودیم) که شکر کن مرا

وَلِوَالِدَيْكَ: و پدر و مادرت را

إِلَى: (که) به سوی من است

الْمَصِيرُ: سرنوشت، بازگشت.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵)

۱۵ وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ
إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

ص: ۵۲

وَإِنْ: و اگر

جَاهِدَاكَ: سعی کنند آن دو که تو

عَلَى أَنْ: بر این که

تُشْرِكْ بِي: شرک بورزی به من

مَا لَيْسَ: آن چه را که نیست

لَكَ بِهِ: برای تو به آن

عِلْمٌ: علمی،

فَلَا تُطِغُهُمَا: پس اطاعت نکن از آن ها

وَ صَاحِبُهُمَا: و همدمشان باش

فِي الدُّنْيَا: در دنیا

(۶۶) جلد ۲۱ سوره لقمان

مَعْرُوفًا: به نیکی، به شایستگی،

وَ اتَّبِعْ: و پیروی کن

سَبِيلَ مَنْ: راه کسی را که

أَنَابَ: روی می آورد

ص: ۵۳

إِلَى: به سوی من،

ثُمَّ: سپس،

إِلَى: به سوی من است

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما

فَأُتِبْتُمْ: پس خبر می دهم به شما

بِمَا: به آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید.

۱۶ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي ارْتَبْتُ أَنْ تَكُنْ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷)

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي ارْتَبْتُ أَنْ تَكُنْ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ

یا بَنِي: ای پسرک من!

إِنِّي ارْتَبْتُ: همانا آن اگر

تَكُنْ مِثْقَالَ: باشد به سنگینی

حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ: دانه ای از خردل

فَتَكُنْ فِي: پس باشد در

صَخْرَةٍ: صخره ای، تخته سنگی

أَوْ فِي: یا در

ص: ۵۴

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

أَوْ فِي الْأَرْضِ: يا در زمین،

يَأْتِ: می آورد

بِهَا اللَّهُ: آن را خداوند،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

لَطِيفٌ: باریک بین، دقیق

(۶۸) جلد ۲۱ سوره لقمان

حَيِّزٌ: و آگاه است.

۱۷ يَا بَنِيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكُمْ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

يا بُنَيَّ: ای پسرک من!

أَقِمِ: به پادار

الصَّلَاةَ: نماز را

وَأْمُرْ: و امر کن

بِالْمَعْرُوفِ: به معروف، خوبی ها

ص: ۵۵

وَ أَنَّهُ: و باز دار

عَنِ الْمُنْكَرِ: از منکر، بدی ها

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

عَلَى مَا: بر آن چه

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹)

أَصَابَكَ: برسد به تو،

إِنَّ ذَلِكَ: به درستی که این

مِنْ: از

عَزَمِ الْأُمُورِ: امور استوار است

۱۸ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

وَلَا تُصَعِّرْ: با نخوت، با بی اعتنایی برمگردان

خَدَّكَ: رُخْت را

لِلنَّاسِ: از مردم

وَلَا تَمْشِ: و راه مرو

فِي الْأَرْضِ: در زمین

ص: ۵۶

مَرَحًا: با غرور و سرمستی،

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

(۷۰) جلد ۲۱ سوره لقمان

لَا يُحِبُّ: دوست ندارد

كُلِّ مُخْتَالٍ: هیچ خودپسند

فَخُورٍ: فخر فروش را.

۱۹ وَأَقْصِدْ فِي مَشِيكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ

وَأَقْصِدْ: و میانه رو باش

فِي مَشِيكَ: در راه رفتن،

وَ اغْضُضْ: و بکاه

مِنْ صَوْتِكَ: از صدایت،

إِنَّ أَنْكَرَ: همانا زشت ترین

الْأَصْوَاتِ: صداها

لَصَوْتُ: صدای

الْحَمِيرِ: خران است.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱)

ص: ۵۷

۲۰ أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ

أَلَمْ تَرَوْ: آیا ندیدید

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خداوند

سَخَّرَ لَكُمْ: رام کرد برای شما

مَا فِي: آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَمَا: آن چه در

فِي الْأَرْضِ: در زمین است

وَأَسْبَغَ: و کامل کرد، فراوان کرد

عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ: بر شما نعمت هایش را

ظَاهِرَةً: که ظاهر، آشکار

(۷۲) جلد ۲۱ سوره لقمان

وَبَاطِنَةً: و پنهان است؟

وَمِنَ النَّاسِ: و بعضی از مردم

ص: ۵۸

مَنْ: کسانی هستند که

يُجَادِلُ: مجادله می کنند

فِي اللَّهِ: درباره خدا

بِغَيْرِ عِلْمٍ: بدون هیچ علمی

وَلَا هُدًى: و نه هدایتی

وَلَا كِتَابٍ: و نه کتاب

مُنِيرٍ: روشنگری.

۲۱ وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْلَوْا كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

وَ إِذَا: و هنگامی که

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳)

قِيلَ: گفته شود:

لَهُمْ اتَّبِعُوا: به آن ها پیروی کنید

مَا أَنْزَلَ: آن چه را نازل کرد

اللَّهُ: خداوند،

ص: ۵۹

قَالُوا: كُونُوا:

بَلْ تَتَّبِعُونَ: بلکه پیروی می کنیم

مَا وَجَدْنَا: آن چه را که یافتیم

عَلَيْهِ اِبَاءَنَا: بر آن پدرانمان را،

أَوْ لَوْ كَانَ: آیا و اگر چه باشد

الشَّيْطَانُ: شیطان که

يَدْعُوهُمْ: بخواند آن ها را

إِلَى عَذَابٍ: به سوی عذاب

السَّعِيرِ: سوزان (باز هم از آن ها پیروی می کنند؟)

(۷۴) جلد ۲۱ سوره لقمان

۲۲ وَ مَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَ إِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

وَ مَنْ يُسَلِّمْ: و هر کس تسلیم کند

وَجْهَهُ: رویش را، توجُّهش را

إِلَى اللَّهِ: به سوی خدا

ص: ۶۰

وَهُوَ: در حالی که او

مُحْسِنٌ: نیکو کار باشد

فَقَدْ: پس به تحقیق

اسْتَمْسَكَ: چنگ زده

بِالْعُرْوَةِ: به دستگیره

الْوُثْقَى: محکمی.

وَ إِلَى اللَّهِ: و به سوی خداست

عَاقِبَةُ الْأُمُورِ: عاقبت کارها.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵)

۲۷ وَ لَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

وَ لَوْ أَنَّ مَا: و اگر تمام آن چه

فِي الْأَرْضِ: در زمین است

مِنْ شَجَرَةٍ: از درخت

أَقْلَامٌ: قلم باشد،

ص: ۶۱

وَ الْبَحْرُ: و دریا (مركب)،

يُمْدُهُ: کمک کند آن را

مِنْ بَعْدِهِ: از بعدش

سَبْعَةُ أَبْحُرٍ: هفت دریای دیگر

مَا نَفِدَتْ: تمام نشود

كَلِمَاتُ اللَّهِ: کلمات خداوند.

(۷۶) جلد ۲۱ سوره لقمان

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

عَزِيزٌ: شکست ناپذیر

حَكِيمٌ: حکیم است.

۲۹ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَ أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: همانا خدا

يُوَلِّجُ اللَّيْلَ: داخل می کند شب را

ص: ۶۲

فِي النَّهَارِ: در روز

وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ: و داخل می کند روز را

فِي اللَّيْلِ: در شب

وَسَخَّرَ: و مسخر نموده

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷)

الشَّمْسِ: خورشید

وَالْقَمَرِ: و ماه را

كُلٌّ يَجْرِي: هر یک روان است

إِلَىٰ أَجَلٍ: به سوی مدتی

مُسَمًّى: معین

وَ أَنَّ اللَّهَ: و همانا خداوند

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَيْرٌ: آگاه است؟

۳۰ ذَلِكْ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

ص: ۶۳

ذَلِكَ: این چنین است

بِأَنَّ اللَّهَ: به این که خداوند

(۷۸) جلد ۲۱ سوره لقمان

هُوَ الْحَقُّ: او، حق است

وَأَنَّ: و این که

مَا يَدْعُونَ: آن چه می خوانند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

الْبَاطِلُ: باطل است

وَأَنَّ اللَّهَ: و این که خداوند

هُوَ الْعَلِيُّ: او، برتر و والاتر

الْكَبِيرُ: و بزرگ است.

ص: ۶۴

«سوره سجده»

۱ الآمآ

الآمآ: از حروف مقطعه

۲ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ: نازل کردن کتابی که

لَا رَيْبَ: هیچ شکی

فیه: در آن نیست

مِنْ رَبِّ: از جانب پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان است.

۲۶ أَوْ لَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ

(۸۰) جلد ۲۱ سوره سجده

أَوْ لَمْ يَهْدِ: آیا و هدایت نکرد

لَهُمْ: ایشان را؟

ص: ۶۶

كَمْ: چه بسیار

أَهْلَكْنَا: هلاک کردیم

مِنْ قَتْلِهِمْ: قبل از ایشان

مِنَ الْقُرُونِ: از نسل ها

يَمْشُونَ: که راه می روند

فِي مَسَاكِينِهِمْ: در خانه های آن ها

إِنَّ: همانا

فِي ذَلِكَ: در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هاست،

أَفَلَا يَسْمَعُونَ: آیا پس نمی شنوند؟

۲۷ أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ

سوره سجده لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۱)

الْجُرُزِ فَخَرَجَ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ

أَوْ لَمْ يَرَوْا: آیا و ندیدند

أَنَا: که همانا ما

ص: ۶۶

نَسُوقُ: سوق می دهیم، می رانیم

الْمَاءَ: آب را

إِلَى: به سوی

الْأَرْضِ: زمین

الْجُرُزِ: بی آب و علف، بایر؟

فَنُخْرِجُ: پس خارج می کنیم

بِهِ: به آن

زَرَعًا: کشتزاری را

تَأْكُلُ: که میخورند

مِنْهُ: از آن

(۸۲) جلد ۲۱ سوره سجده

أَنْعَامُهُمْ: چهارپایانشان

وَأَنْفُسُهُمْ: و خودشان،

أَفَلَا يُبْصِرُونَ: آیا پس نمی بینند؟

ص: ۶۷

«سوره احزاب»

۱ يا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

یا ایُّهَا النَّبِيُّ: ای پیامبر

اتَّقِ اللَّهَ: بترس از خدا

وَلَا تُطِعِ: و پیروی نکن

الْكَافِرِينَ: از کافران

وَالْمُنَافِقِينَ: و منافقان.

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

كَانَ عَلِيمًا: باشد دانای

حَكِيمًا: فرزانه.

۲ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

(۸۴) جلد ۲۱ سوره احزاب

وَاتَّبِعْ: و پیروی کن

ما: آن چه راکه

ص: ۶۸

يُوحَى: وحی می شود

إِلَيْكَ: به سوی تو

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

كَانَ: باشد

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَيْرًا: آگاه.

۳ وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَ كَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلاً

وَ تَوَكَّلْ: و توکل کن

عَلَى اللَّهِ: بر خدا،

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۵)

وَ كَفَىٰ: و کافی است

بِاللَّهِ: که خدا

وَ كِيلاً: و کیل باشد.

ص: ۶۹

۲۱ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

كَانَ لَكُمْ: باشد برای شما

فِي رَسُولٍ: در (رفتار) رسول

اللَّهُ: خدا

أُسْوَةٌ: سرمشق، الگوی

حَسَنَةٌ: نیکویی

لِمَنْ: برای کسی که

كَانَ يَرْجُوا: امیدوار باشد

(۸۶) جلد ۲۱ سوره احزاب

اللَّهُ: به خدا

وَ الْيَوْمَ: و روز

الْآخِرَ: رستاخیز

وَ ذَكَرَ: و یاد کند

اللَّهُ: خدا را

كَثِيرًا: بسیار.

«پایان جزء ۲۱»

ص: ۷۰

۳۱ وَ مَنْ يَفْتَنَنَّ اللَّهُ وَ رَسُولَهُ وَ تَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَ أَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا

وَ مَنْ: و هر کس

يَفْتَنَنَّ: فرمان ببرد، خضوع کند

مَنْكُنَّ: از شما (زنان)

لِلَّهِ: برای خدا

وَ رَسُولِهِ: و رسولش

وَ تَعْمَلْ: و انجام دهد

صَالِحًا: عمل صالح،

نُؤْتِهَا: می دهیم به او

أَجْرَهَا: اجرش را

مَرَّتَيْنِ: دو برابر، دوچندان

وَ أَعْتَدْنَا: و آماده ساخته ایم

لَهَا: برایش

(۸۸) جلد ۲۲ سوره احزاب

رِزْقًا: روزی

کَرِيمًا: کریمانه ای، پُربرکتی.

۴۰ ما كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

ما كَانَ: نباشد

مُحَمَّدٌ: محمد (صلى الله عليه و آله)

أَبَا أَحَدٍ: پدر احدی

مِنْ رِجَالِكُمْ: از مردان شما،

وَلَكِنْ: ولیکن

رَسُولَ اللَّهِ: فرستاده خدا

وَ خَاتَمَ: و خاتم

النَّبِيِّينَ: پیامبران است.

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خدا

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۹)

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزی

عَلِيمًا: دانا.

۴۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

ص: ۷۲

اٰمَنُوْا: ايمان آورده ايد!

اِذْكُرُوْا اللّٰهَ: ياد كنيد خدا را

ذِكْرًا كَثِيْرًا: يادِ بسيار زياد.

۴۲ وَ سَبِّحُوْهُ بُكْرَةً وَّ اَصِيْلًا

وَ سَبِّحُوْهُ: و تسبيح كنيد او را

بُكْرَةً: صبح

وَ اَصِيْلًا: و شام

(۹۰) جلد ۲۲ سوره احزاب

۴۳ هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْنِكُمْ وَ مَلٰٓئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ وَ كَانَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَحِيْمًا

هُوَ الَّذِي: او كسى است كه

يُصَلِّي: درود مى فرستد

عَلَيْنِكُمْ: بر شما

وَ مَلٰٓئِكَتُهُ: و فرشتگان او (نيز)،

لِيُخْرِجَكُم: تا خارج كند شما را

ص: ۷۳

مِنَ الظُّلُمَاتِ: از تاریکی ها

إِلَى النُّورِ: به سوی نور،

وَ كَانَ: و باشد

بِالْمُؤْمِنِينَ: نسبت به مؤمنان

رَحِيمًا: مهربان.

۴۴ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَ أَعَدَّ لَهُمْ

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۱)

أَجْرًا كَرِيمًا

تَحِيَّتُهُمْ: درودشان

يَوْمَ: روزی که

يَلْقَوْنَهُ: ملاقات می کنند او را

سَلَامٌ: سلام است،

وَ أَعَدَّ: و آماده کرده

لَهُمْ: برای آن ها

أَجْرًا: اجری

كَرِيمًا: کریمانه، پر ارزش.

ص: ۷۴

۴۵ یا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

یا أَيُّهَا النَّبِيُّ: ای پیامبر!

إِنَّا: همانا ما

أَرْسَلْنَاكَ: فرستادیم تو را

(۹۲) جلد ۲۲ سوره احزاب

شاهدا: شاهد، گواه

و مُبَشِّرًا: و بشارت دهنده

و نَذِيرًا: و بیم دهنده.

۴۶ وَ دَاعِيَا إِلَى اللَّهِ بِأُذُنِهِ وَ سِرَاجًا مُنِيرًا

وَ دَاعِيَا: و دعوت کننده

إِلَى اللَّهِ: به سوی خدا

بِأُذُنِهِ: به فرمان او

وَ سِرَاجًا: و چراغی

مُنِيرًا: تابان.

۴۷ وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا

ص: ۷۵

وَبَشِّرِ: و بشارت بده

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان را

بِأَنَّ: به این که

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۳)

لَهُمْ: برای آن ها

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدا

فَضْلًا: تفضلی

كَبِيرًا: بزرگ است.

۴۸ وَ لَا تُطِيعِ الْكٰفِرِيْنَ وَ الْمُنٰفِقِيْنَ وَ دَعٰ اٰذِيْهِمْ وَ تَوَكَّلْ عَلٰى اللّٰهِ وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَ كِيَالًا

وَ لَا تُطِيعِ: و اطاعت مکن

الْكٰفِرِيْنَ: کافران

وَ الْمُنٰفِقِيْنَ: و منافقان را

وَ دَعٰ: و رها کن

اٰذِيْهِمْ: آزارشان را

وَ تَوَكَّلْ: و توکل کن

ص: ۷۶

عَلَى اللَّهِ: بر خدا،

(۹۴) جلد ۲۲ سوره احزاب

وَ كَفَى: و کافی است

بِاللَّهِ: خدا

وَ كَيْلًا: که و کیل (تو باشد).

۵۶ إِنَّ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

وَ مَلَائِكَتُهُ: و فرشتگان او

يُصَلُّونَ: درود می فرستند

عَلَى النَّبِيِّ: بر پیامبر،

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

صَلُّوا: درود بفرستید، صلوات بفرستید

عَلَيْهِ: بر او

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۵)

وَ سَلِّمُوا: تسلیم شوید

ص: ۷۷

تَسْلِيمًا: تسلیم شدنی.

۷۰ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

یا ایُّهَا الَّذِینَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

اتَّقُوا: بترسید

اللَّهُ: از خدا

وَقُولُوا: و بگوئید

قَوْلًا: سخنی

سَدِيدًا: راست و استوار، سنجیده.

۷۱ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

(۹۶) جلد ۲۲ سوره احزاب

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

يُصْلِحْ: اصلاح می کند

لَكُمْ: برایتان

ص: ۷۸

أَعْمَالَكُمْ: اعمالتان را

وَيَغْفِرُ: و می آمرزد

لَكُمْ: برایتان

ذُنُوبَكُمْ: گناهانتان را.

وَمَنْ: و هر کس

يُطِيعِ: اطاعت کند

اللَّهُ: خدا

وَرَسُولَهُ: و رسولش را،

فَقَدْ: پس به تحقیق

فَازَ: رستگار شده

فَوْزًا: به رستگاری

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۷)

عَظِيمًا: بزرگی.

ص: ۷۹

«سوره سبأ»

۱ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ وَلَهٗ الْحَمْدُ فِي الْاٰخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ

اَلْحَمْدُ: حمد و سپاس

لِلّٰهِ: برای خدایی است

الَّذِي لَهٗ: که برای اوست،

مَا فِي: آن چه در

السَّمٰوٰتِ: آسمان ها

وَ مَا فِي: و آن چه در

الْاَرْضِ: زمین است،

وَ لَهٗ: و برای اوست

اَلْحَمْدُ: حمد و سپاس

فِي الْاٰخِرَةِ: در آخرت،

وَ هُوَ: و او

سوره سبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۹)

الْحَكِيْمُ: حکیم

الْخَبِيْرُ: و آگاه است.

ص: ۸۰

۲ يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا يَرْجُ فِيهَا وَ هُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ

يَعْلَمُ: می داند

ما يَلْجُ: آن چه فرومی رود

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَ مَا: و آن چه

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْهَا: از آن

وَ مَا: و آن چه

يَنْزِلُ: نازل می شود

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

(۱۰۰) جلد ۲۲ سوره سبأ

وَ مَا: و آن چه

يَرْجُ: بالا می رود

فِيهَا: در آن،

وَ هُوَ: و او

الرَّحِيمُ: مهربان

ص: ۸۱

الْغُفُورُ: و آمرزنده است.

۹ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِنَّ نَسْأَ نُخَسِفُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطُ عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ

أَفَلَمْ يَرَوْا: آیا پس ندیدند، نگاه نکردند

إِلَىٰ مَا: به آن چه

بَيْنَ أَيْدِيهِمْ: پیش رویشان

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۱)

وَ مَا: و آن چه

خَلْفَهُمْ: پشت سرشان

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

وَ الْأَرْضِ: و زمین است؟

إِنَّ نَسْأَ: اگر بخواهیم

نُخَسِفُ: فرومی بریم

بِهِمُ الْأَرْضِ: آن ها را در زمین

ص: ۸۲

أَوْ نُسْقِطُ: یا می افکنیم، ساقط می کنیم

عَلَيْهِمْ: بر ایشان، بر سرشان

كِسْفًا: قطعاتی

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان،

إِنَّ: همانا

فِي ذَلِكَ: در این

لَايَةً: هر آینه نشانه ای است

(۱۰۲) جلد ۲۲ سوره سبأ

لِكُلِّ عَبْدٍ: برای هر بنده

مُنِيبٍ: توبه کار، به خدا روکننده.

۱۰ وَ لَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَ النَّآلَهُ الْحَدِيدَ

وَلَقَدْ: و هر آینه، به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

داوود: به داود

مِنَّا: از جانب خودمان

ص: ۸۳

فَضْلًا: فضلی،

یا جِبَالُ: ای کوه ها!

أَوَّی: هم آواز شوید

مَعَهُ: با او

وَ الطَّيْرُ: و (ای) پرندگان!

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۳)

وَ النَّارُ: و نرم کردیم

لَهُ: برای او

الْحَدِيدَ: آهن را.

۱۱ اَنْ اَعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَ قَدَّرْ فِی السَّرْدِ وَاَعْمَلُوا صَالِحًا اِنِّیْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ

اِنْ اَعْمَلْ: که عمل کن، بیاف

سَابِغَاتٍ: زره ها را

وَ قَدَّرْ: و به اندازه کن

فِی السَّرْدِ: حلقه زره را،

وَ اَعْمَلُوا: و انجام دهید

ص: ۸۴

صالحاً: عمل شایسته،

اِنِّي: به درستی که من

بِما: به آن چه

(۱۰۴) جلد ۲۲ سوره سبأ

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصِيرٌ: بینا هستم.

۱۲ وَ لِسَيِّمِنَ الرِّيحِ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَ رَوَاحُهَا شَهْرٌ وَ اَسَلْنَا لَهٗ عَيْنَ الْقَطْرِ وَ مِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِاِذْنِ رَبِّهٖ وَ مَنْ يَرْغَبُ مِنْهُمْ عَنْ
اَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ

وَ لِسَيِّمِنَ: و برای سلیمان

الرِّيحِ: باد را (مسخر کردیم)

غُدُوُّهَا: صبحگاهش

شَهْرٌ: (مسافت) یک ماه راه

وَ رَوَاحُهَا: و شام گاهش

شَهْرٌ: (مسافت) یک ماه راه

ص: ۸۵

وَ أَسَلْنَا: و روان ساختیم

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۵)

لَهُ: برای او

عَيْنَ: چشمه

الْقَطْرِ: مس مذاب را،

وَ مِنَ الْجِنَّ: و از جن

مَنْ: کسانی

يَعْمَلُ: کار می کردند

بَيْنَ يَدَيْهِ: پیش رویش

بِأَذْنِ: به فرمان

رَبِّهِ: پروردگارش،

وَ مَنْ: و هر کس

يَزِغُ: منحرف می شد

مِنْهُمْ: از آن ها

عَنْ أَمْرِنَا: از دستور ما

نُذِقُهُ: می چشانندیم به او

(۱۰۶) جلد ۲۲ سوره سبأ

مِنْ عَذَابٍ: از عذاب

ص: ۸۶

السَّعِيرِ: آتش سوزان.

۱۳ يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانَ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ

يَعْمَلُونَ: کار می کردند، درست می کردند

لَهُ: برای او

مَا يَشَاءُ: هر چه می خواست

مِنْ مَحَارِبٍ: از معبدها

وَ تَمَاثِيلَ: و مجسمه ها

وَ جِفَانَ: و ظروف بزرگ

كَالْجَوَابِ: مانند حوض ها

وَ قُدُورٍ: و دیگ های

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۷)

رَاسِيَاتٍ: ثابت:

اعْمَلُوا: (گفتیم): انجام دهید

آلَ دَاوُدَ: ای آی داود!

ص: ۸۷

شُكْرًا: شکر را،

وَقَلِيلٌ: و تعداد کمی

مِنْ عِبَادِي: از بندگان من

الشُّكُورُ: شکر گزارند.

۱۴ فَلَمَّا قَضَٰ بِنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنَّ أَن لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبِ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ

فَلَمَّا: پس وقتی که

قَضَيْنَا: گذرانندیم، مقرر داشتیم ما

(۱۰۸) جلد ۲۲ سوره سبأ

عَلَيْهِ: بر او

الْمَوْتَ: مرگ را،

مَا دَلَّهُمْ: آگاه نساخت ایشان را

عَلَىٰ مَوْتِهِ: بر مرگش

إِلَّا: مگر

ص: ۸۸

دَابَّةٌ: جنبنده

الأَرْضِ: زمین

تَأْكُلُ: که می خورد

مِنْسَأَتُهُ: عصای او را،

فَلَمَّا: پس وقتی که

خَرَّ: فروافتاد

تَبَيَّنَتْ: فهمیدند، دریافتند

الْجِنُّ: جن

أَنْ لَوْ: که اگر

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۹)

كَأَنَّا يَعْلَمُونَ: می دانستند

الْغَيْبِ: غیب را،

مَالِبِثُوا: نمی ماندند

فِي الْعَذَابِ: در عذاب

الْمُهَيْنِ: خوار کننده.

۱۵ لَقَدْ كَانَ لِسِيَّأٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَنَّاتٍ

ص: ۸۹

عَنْ يَمِينٍ وَ شِمَالٍ كُلُّوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَ اشْكُرُوا لَهُ بَلَدَهُ طَيِّبُهُ وَ رَبُّ غَفُورٌ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

كَانَ: بود

لِسَبَأٍ: برای (قوم) سبأ

فِي مَسْكِنِهِمْ: در محلّ سکونتشان

آيَةُ: نشانه ای،

(۱۱۰) جلد ۲۲ سوره سبأ

جَنَّاتٍ: دو باغ (داشتند)

عَنْ يَمِينٍ: از راست

وَ شِمَالٍ: و چپ،

كُلُّوا: (گفتیم:) بخورید

مِنْ رِزْقٍ: از روزی

رَبِّكُمْ: پروردگارتان

وَ اشْكُرُوا: و شکر کنید

لَهُ: او را،

بَلَدَهُ: شهری است

ص: ۹۰

طَيِّبَةٌ: پاک و پاکیزه

و رَبُّ: و پروردگاری

عَفْوَرٌ: آمرزنده.

۱۶ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۱)

وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِنِ الْأُكُلِ خَمْطٍ وَائْتِلٍ وَشَىءٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ

فَأَعْرَضُوا: پس روی گردانیدند

فَأَرْسَلْنَا: پس فرستادیم

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

سَيْلَ الْعَرِمِ: سیل ویرانگر

وَبَدَّلْنَاهُمْ: و تبدیل کردیم

بِجَنَّتَيْهِمْ: دو باغ شان را

جَنَّتَيْنِ: به دو باغی که

ذَوَاتِنِ: دارای

الْأُكُلِ: خوراکی

ص: ۹۱

خَمَطٍ: بدمزه، تلخ

وَ أَثَلٍ: و شوره گز بود

وَ شَيْءٍ: و چیزی

(۱۱۲) جلد ۲۲ سوره سبأ

مِنْ سِدْرٍ: از سدر،

قَلِيلٍ: کمی، اندکی.

۱۷ ذَلِكْ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَ هَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَافِرَ

ذَلِكْ: این را

جَزَيْنَاهُمْ: جزا دادیم به آن ها

بِما: به خاطر این که

كَفَرُوا: کفر ورزیدند،

وَ هَلْ: و آیا

نُجَازِي: جزا می دهیم

إِلَّا الْكَافِرَ: جز ناسپاس را؟

ص: ۹۲

۱۸ وَ جَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۳)

فِيهَا قَرْىٌ ظَاهِرَةٌ وَ قَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سَيْرُوا فِيهَا لِيَالِي وَ اَيَّامًا اَمِنِينَ

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

بَيْنَهُمْ: میان آن ها

وَ بَيْنَ: و میان

الْقُرَى الَّتِي: شهرهایی که

بَارَكْنَا: برکت داده بودیم

فِيهَا: در آن،

قَرْىٌ: شهرهای

ظَاهِرَةٌ: نزدیک به هم که یکدیگر را می دیدند

وَ قَدَّرْنَا: و به اندازه کردیم ما

فِيهَا: در آن

ص: ۹۳

السَّيْرِ: مسافت را،

سیرُوا: (گفتیم:) سیر کنید، سفر کنید

(۱۱۴) جلد ۲۲ سوره سبأ

فیهَا: در آن،

لِیَالِی: شب ها

وَ آیَامَا: و روزها

امینین: در امنیت.

۱۹ فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَ مَزَقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

فَقَالُوا: پس گفتند:

رَبَّنَا: پروردگارا!

بَاعِدْ: دور کن، فاصله بینداز

بَيْنَ أَسْفَارِنَا: بین سفرهایمان

وَ ظَلَمُوا: و ظلم کردند

أَنْفُسَهُمْ: به خودشان

سوره سبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۵)

فَجَعَلْنَاهُمْ: پس قرار دادیم آن ها را

أَحَادِيثَ: داستان آیندگان

وَ مَزَقْنَاهُمْ: و متلاشی کردیم آن ها را

ص: ۹۴

كُلُّ مُمَزَّقٍ: كاملاً متلاشی شده،

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لَا آيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِكُلِّ: برای هر

صَبَّارٍ: پُر صبرِ

شَكُورٍ: شکرگزاری

۲۱ وَ مَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَ رَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

(۱۱۶) جلد ۲۲ سوره سبأ

وَ مَا كَانَ لَهُ: و نبود او را

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

مِنْ سُلْطَانٍ: هیچ سُلطه ای

إِلَّا: مگر

لِنَعْلَمَ: تا بدانیم، معلوم داریم

ص: ۹۵

مَنْ: کسی را که

يُؤْمِنُ: ایمان دارد

بِالْآخِرَةِ: به آخرت

مِمَّنْ: از کسی که

هُوَ: او،

مِنْهَا: از آن

فِي شَكٍّ: در شک است.

وَرَبُّكَ: و پروردگار تو

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۷)

حَفِيظٌ: نگاهبان است.

۲۴ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَ إِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِيضَالٍ مُّبِينٍ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

يَرْزُقُكُمْ: روزی می دهد شما را

مِنَ السَّمَوَاتِ: از آسمان ها

ص: ۹۶

وَ الْأَرْضِ: و زمین؟

قُلْ: بگو:

اللَّهُ: خدا،

وَ أَنَا: و همانا ما،

أَوْ إِنَّاكُمْ: یا شما

لَعَلِّي هُدَى: بر هدایتیم

أَوْ فِي ضَلَالٍ: یا در گمراهی

(۱۱۸) جلد ۲۲ سوره سبأ

مُبِينٍ: آشکار.

۲۸ وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ: و نفرستادیم ما تو را

إِلَّا كَافَّةً: مگر برای همه

لِلنَّاسِ: مردم

بَشِيرًا: که بشارت دهنده

وَ نَذِيرًا: و بیم دهنده باشی

ص: ۹۷

وَلَكِنَّ: وليکن

أَكْثَرُ النَّاسِ: بیشتر مردم

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۳۴ وَ مَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۹)

مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

وَ مَا أَرْسَلْنَا: و نفرستادیم

فِي قَرْيَةٍ: در شهری

مِنْ نَذِيرٍ: هیچ هشدار دهنده ای،

إِلَّا: مگر این که

قَالَ: گفتند

مُتْرَفُوهَا: خوش گذران های آن

إِنَّا: به درستی که ما

بِمَا: به آن چه

أُرْسِلْتُمْ: فرستاده شده اید

بِهِ كَافِرُونَ: به آن کافریم.

ص: ۹۸

۳۶ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

(۱۲۰) جلد ۲۲ سوره سبأ

قُلْ: بگو:

إِنَّ: همانا

رَبِّي: پروردگار من

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد،

وَلَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرَ: بیشتر

النَّاسِ: مردم

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۳۷ وَ مَا أَمْوَالِكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِآلَتِي تُقَرَّبُكُمْ

سوره سبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۱)

عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ لَهُمْ

ص: ۹۹

جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْعُرْفَاتِ آمِنُونَ

و ما: و نیست

أَمْوَالِكُمْ: اموال شما

و لَأَوْلَادِكُمْ: و نه اولاد شما

بِالَّتِي: چیزی که

تُقَرَّبُكُمْ: نزدیک گرداند شما را

عِنْدَنَا: نزد ما

زُلْفَى: از جهت قرب و منزلت

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

آمَنَ: ایمان آورد

و عَمِلَ: و انجام دهد

صَالِحًا: عمل شایسته،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

(۱۲۲) جلد ۲۲ سوره سبأ

لَهُمْ: برای ایشان است

جَزَاءً: پاداش

الضَّعْفِ: دو برابر

بِما: به خاطر آن چه

ص: ۱۰۰

عَمَلُوا: انجام دادند

وَهُمْ: و ایشان

فِي الْغُرُفَاتِ: در غرفه های (بهشتی)

امِنُونَ: ایمن هستند.

۳۹ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

قُلْ: بگو:

إِنَّ: همانا

سوره سبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۳)

رَبِّي: پروردگار من

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد

ص: ۱۰۱

لَهُ: برای او،

وَمَا: و آن چه

أَنْفَقْتُمْ: انفاق کردید

مِنْ شَيْءٍ: از چیزی،

فَهُوَ: پس او

يُخْلِفُهُ: عوض می دهد آن را،

وَهُوَ: و او

(۱۲۴) جلد ۲۲ سوره سبأ

خَيْرٌ: بهترین

الرَّازِقِينَ: روزی دهندگان است.

۴۹ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ

قُلْ: بگو:

جَاءَ الْحَقُّ: آمد حق

وَمَا يُبْدِئُ: و شروع نمی کند

ص: ۱۰۲

الْبَاطِلُ: باطل

وَ مَا يُعِيدُ: و برنمی گردد.

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۵)

«سوره فاطر»

۲ مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَ مَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

ما یَفْتَحِ: آن چه را بگشاید

اللَّهُ: خداوند

لِلنَّاسِ: برای مردم

مِنْ رَحْمَةٍ: از رحمت،

فَلَا مُمْسِكَ: پس بازدارنده ای نیست

لَهَا: برای آن،

وَ مَا: و آن چه را که

يُمْسِكُ: باز دارد،

فَلَا مُرْسِلَ: پس فرستنده ای نیست

لَهُ: برای آن

(۱۲۶) جلد ۲۲ سوره فاطر

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن،

وَ هُوَ: و او

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر

ص: ۱۰۳

الْحَكِيمُ: حکیم است.

۸ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسِرَاتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

أَفَمَنْ: آیا پس کسی که

زُيِّنَ: زینت داده شده

لَهُ: برای او

سُوءُ عَمَلِهِ: بدی عملش،

فَرَآهُ: پس می بیند آن را

حَسَنًا: کار نیکی،

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۷)

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا

يُضِلُّ: گمراه می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد

وَيَهْدِي: و هدایت می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد،

فَلَا تَذْهَبْ: پس نرود (از کف)

ص: ۱۰۴

نَفْسِكَ: نفسِ تو

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

حَسْرَاتٍ: (به خاطر شدت حسرت)

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

عَلِيمٌ بِمَا: داناست به آن چه

يَصْنَعُونَ: می سازند، مرتکب می شوند.

۹ وَ اللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا

(۱۲۸) جلد ۲۲ سوره فاطر

فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَخْبَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ

وَ اللَّهُ: و خداوند

الَّذِي: کسی است که

أَرْسَلَ الرِّيحَ: فرستاد بادهای را،

فَتُثِيرُ: تا به حرکت درآورند

سَحَابًا: ابرها را

فَسُقْنَاهُ: پس رانندیم ما آن را

إِلَى بَلَدٍ: به سوی سرزمین

ص: ۱۰۵

مَيِّتٍ: مرده ای،

فَأَحْيَيْنَا: پس زنده کردیم ما

بِهِ الْأَرْضَ: به وسیله آن، زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مردنش،

كَذَلِكَ النُّشُورُ: رستاخیز هم این چنین است.

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۹)

۱۰ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبَوَّرُ

مَنْ كَانَ يُرِيدُ: هر کس می خواهد

الْعِزَّةَ: عزت را،

فَلِلَّهِ: پس برای خداست

الْعِزَّةَ: عزت

جَمِيعًا: تماما، کامل،

إِلَيْهِ: به سوی او

يَصْعَدُ: صعود می کند

ص: ۱۰۶

الْكَلِيمُ الطَّيِّبُ: سخن پاکیزه

وَالْعَمَلُ: و عمل

(۱۳۰) جلد ۲۲ سوره فاطر

الصَّالِحُ: صالح

يَرْفَعُهُ: بالا می برد آن را،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

يَمْكُرُونَ: مکر می کنند، نقشه می کشند

السَّيِّئَاتِ: زشتی ها، بدی ها را،

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذَابٌ: عذابی

شَدِيدٌ: سخت،

وَمَكْرٌ: و مکر

أُولَئِكَ: آنان

هُوَ يَبُورُ: او، نابود می شود.

۱۲ وَ مَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَ هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَ مِنْ كُلِّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۱)

طَرِيًّا وَ تَسْتَخْرِجُونَ حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا وَ تَرَى الْفُلُكَ

ص: ۱۰۷

فِيهِ مَوَاحِرٌ لِّتَبَتُّغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ مَا يَسْتَوِي: و مساوی نیستند

الْبُحْرَانِ: دو دریا

هَذَا عَذْبٌ: این شیرین

فُرَاتٌ: و گوارا

سَائِغٌ: و خوشگوار است

شَرَابُهُ: نوشیدنش

وَ هَذَا: و این (یکی)

مِلْحٌ: شور

أُجَاجٌ: و تلخ است،

وَ مِنْ كُلِّ: و از هر یک

تَأْكُلُونَ: می خورید

لَحْمًا: گوشت

(۱۳۲) جلد ۲۲ سوره فاطر

طَرِيًّا: تازه

وَ تَسْتَخْرِجُونَ: و استخراج می کنید

حَلِيَّةٌ: وسایل زینتی

تَلْبَسُونَهَا: می پوشید آن را،

ص: ۱۰۸

وَ تَرَى: و می بینی

الْفُلُوكَ: کشتی ها را

فیه: در آن

مَوَاحِرَ: شکافنده اند (آب را)

لِيَتَّبِعُوا: تا بجویند، به دست آورید

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

و لَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

۲۷ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۳)

بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيضٌ وَ حُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَ غَرَابِيبُ سُودٌ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که خدا

أَنْزَلَ: فرو فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی،

ص: ۱۰۹

فَأَخْرَجْنَا: پس خارج نمودیم

بِه: به وسیله آن

ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا: میوه های مختلف

الْوَانِهَا: و رنگارنگ

وَ مِنْ الْجِبَالِ: و از کوه ها

جُدَّدًا: خط ها، راه هایی

بَيْضٌ وَ حُمْرٌ: به رنگ سفید و سرخ

(۱۳۴) جلد ۲۲ سوره فاطر

مُخْتَلِفًا: که مختلف است

الْوَانِهَا: رنگ های آن

وَ غَرَابِيبٌ سُودٌ: و (گاه) به رنگ کاملاً سیاه.

۲۸ وَ مِنَ النَّاسِ وَ الدَّوَابِّ وَ الْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ

وَ مِنَ النَّاسِ: و از مردم

وَ الدَّوَابِّ: و جنندگان

وَ الْأَنْعَامِ: و چهارپایان

ص: ۱۱۰

مُخْتَلِفٌ: که مختلف است

الْوَانَةُ: رنگ هایشان

كَذَلِكَ: (آری) این چنین است.

إِنَّمَا: جز این نیست که

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۵)

يَخْشَى اللَّهَ: می ترسند از خدا

مِنْ عِبَادِهِ: از میان بندگانش

الْعُلَمَاءُ: علماء، دانایان، دانشمندان.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

عَزِيزٌ: شکست ناپذیر

غَفُورٌ: آمرزنده است.

۲۹ إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

يَتْلُونَ: تلاوت می کنند

كِتَابَ اللَّهِ: کتاب خدا را

ص: ۱۱۱

وَ أَقَامُوا: و برپایمی دارند

(۱۳۶) جلد ۲۲ سوره فاطر

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ أَنْفَقُوا: و انفاق کنند

مِمَّا: از آن چه

رَزَقْنَاهُمْ: روزی شان کردیم

سِرًّا وَ عَلَانِيَةً: در نهان و آشکار،

يَرْجُونَ: امید دارند

تِجَارَةً: به تجارتی که

لَنْ تَبُورَ: هرگز تباه نمی شود.

۳۰ لِيُؤْفِقَهُمْ أُجُورَهُمْ وَ يَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ

لِيُؤْفِقَهُمْ: تا به طور کامل بدهد

أُجُورَهُمْ: اجرشان را

وَ يَزِيدَهُمْ: و زیاد کند برایشان

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۷)

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

إِنَّهُ: به درستی که او

ص: ۱۱۲

غُفُورٌ: آمرزنده

شُكُورٌ: سپاسگزار است.

۳۱ وَ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

وَ الَّذِي: و آن چه

أَوْحَيْنَا: وحی کردیم

إِلَيْكَ: به تو

مِنَ الْكِتَابِ: از کتاب،

هُوَ الْحَقُّ: او، حق است

مُصَدِّقًا: و تصدیق کننده

لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ: آن چه پیش رویش است.

(۱۳۸) جلد ۲۲ سوره فاطر

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

بِعِبَادِهِ: به بندگانش

لَخَبِيرٌ: قطعا آگاه

بَصِيرٌ: و بیناست.

ص: ۱۱۳

۳۲ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بإِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

ثُمَّ: سپس

أَوْرَثْنَا: به ارث دادیم

الْكِتَابَ: کتاب را

الَّذِينَ: به کسانی که

اصْطَفَيْنَا: برگزیدیم ما

مِنْ عِبَادِنَا: از بندگان خود،

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۹)

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از آن ها

ظَالِمٌ: ستمکارند

لِنَفْسِهِ: به خود

وَمِنْهُمْ: و بعضی از آن ها

مُقْتَصِدٌ: میانه رو

وَمِنْهُمْ: و بعضی از آن ها

سَابِقٌ: سبقت گیرنده اند

بِالْخَيْرَاتِ: در خوبی ها، نیکی ها

ص: ۱۱۴

يَاذُنِ اللَّهِ: به اذن خداوند،

ذَلِكَ: این است

هُوَ الْفَضْلُ: آن فضل

الْكَبِيرُ: بزرگ.

۳۳ جَنَّاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا

(۱۴۰) جلد ۲۲ سوره فاطر

مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَ لُؤْلُؤًا وَ لِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

جَنَّاتٍ: بهشت های

عَدْنٍ: جاویدی که

يَدْخُلُونَهَا: داخل می شوند در آن

يُحَلَّوْنَ: زیور می یابند

فيها: در آن جا

ص: ۱۱۵

مِنْ أَسَاوِرَ: از دستبدها

مِنْ ذَهَبٍ: از طلا

وَأُلُوتُوا: و مروارید،

وَلِبَاسُهُمْ: و لباسشان

فیها: در آن جا

حَرِيرٌ: حریر است.

۳۴ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۱)

إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ

وَقَالُوا: و گویند:

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

لِلَّهِ الَّذِي: برای خدایی است که

أَذْهَبَ: بُرد

عَنَّا الْحَزْنَ: از ما غم و اندوه را،

إِنَّ: به درستی که

رَبَّنَا: پروردگار ما

لَغَفُورٌ: هر آینه آمرزنده

شَكُورٌ: و سپاسگزار است.

۳۵ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ

الَّذِي: آن که

(۱۴۲) جلد ۲۲ سوره فاطر

أَحَلَّنَا: جای داد ما را

دَارَ الْمُقَامَةِ: در این سرای ماندنی

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش

لَا يَمَسُّنَا: نمی رسد به ما

فِيهَا نَصَبٌ: در آن جا رنجی

وَلَا يَمَسُّنَا: و نمی رسد به ما

فِيهَا لُغُوبٌ: در آن جا خستگی.

۳۶ وَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَهُمْ: برای ایشان است

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۳)

نَارُ جَهَنَّمَ: آتش جهنم

لَا يُقْضَىٰ: حکم داده نمی شود، نمی گذراند

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

ص: ۱۱۷

فَيَمُوتُوا: تا بمیرند

وَلَا يُخَفَّفُ: و تخفیف داده نمی شود

عَنْهُمْ: بر آن ها

مِنْ عَذَابِهَا: از عذابش،

كَذَلِكَ: این چنین

نَجْزَى: جزا می دهیم

كُلَّ كَفُورٍ: همه کفرپیشه گان را.

۳۷ وَ هُمْ يَصِطِرُخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَ جَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا

(۱۴۴) جلد ۲۲ سوره فاطر

فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

وَ هُمْ: و ایشان

يَصِطِرُخُونَ: فریاد می زنند

فِيهَا: در آن جا

رَبَّنَا: پروردگارا!

أَخْرِجْنَا: خارج کن ما را

ص: ۱۱۸

نَعْمَلُ: تا انجام دهیم

صَالِحًا: عمل صالح

غَيْرَ الَّذِي: غیر از آن چه

كُنَّا نَعْمَلُ: انجام می دهیم،

أَوْلَمْ نُعَمِّرْكُمْ: (به آن ها گفته شود:) آیا و عمر طولانی ندادیم به شما

مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ: تا متذکر شود در آن

مَنْ: کسی که

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۵)

تَذَكَّرُ: پند می گیرند؟

وَجَاءَكُمْ: و آمد شما را

النَّذِيرُ: هشدار دهنده، بیم دهنده،

فَذُوقُوا: پس بچشید

فَمَا: پس نیست

لِلظَّالِمِينَ: برای ظالمان

مَنْ نَصِيرٍ: هیچ یاورى.

۴۱ إِنَّ اللَّهَ يُفْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْ تَزُولَا و

ص: ۱۱۹

لَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكْتُهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

إِنَّ: همانا

اللَّهُ: خداست که

يُمْسِكُ: نگاه می دارد

(۱۴۶) جلد ۲۲ سوره فاطر

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

أَنْ تَزُولَا: که فروریزند،

وَلَئِنْ: و هر آینه اگر

زالتا: فرو ریزند

إِنْ أَمْسَكْتُهُمَا: نگه نمی دارد آن دو را

مِنْ أَحَدٍ: هیچ احدی

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن.

إِنَّهُ: به درستی که او

كَانَ: باشد

حَلِيمًا: بردبار

غَفُورًا: آمرزنده.

ص: ۱۲۰

«سوره یس»

۱ یسآ

یسآ: از حروف مقطعه.

۲ وَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

وَ الْقُرْآنِ: قسم به قرآن

الْحَكِيمِ: حکیم.

۳ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

إِنَّكَ: به درستی که تو

لَمِنَ: قطعاً از

الْمُرْسَلِينَ: پیامبرانی.

۴ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

(۱۴۸) جلد ۲۲ سوره یس

عَلَى صِرَاطٍ: بر راهی

مُسْتَقِيمٍ: راست.

ص: ۱۲۱

۵ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ

تَنْزِيلَ: (این قرآن) نازل شده

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الرَّحِيمِ: مهربان است.

۶ لِنُنذِرَ قَوْمًا مَا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ

لِنُنذِرَ: تا بیم دهی

قَوْمًا: قومی را که

مَا أُنذِرَ: بیم داده نشدند

آبَاؤُهُمْ: پدرانشان،

فَهُمْ: پس ایشان

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۹)

غَافِلُونَ: غافلند.

۷ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

حَقَّ الْقَوْلُ: ثابت شد گفتار

ص: ۱۲۲

عَلَى أَكْثَرِهِمْ: بر بیشترشان،

فَهُمْ: پس ایشان

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۸ اِنَّا جَعَلْنَا فِيْ اَعْنَاقِهِمْ اَغْلَالًا فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُونَ

اِنَّا: همانا ما

جَعَلْنَا: قرار دادیم

فِيْ اَعْنَاقِهِمْ: در گردن هایشان

(۱۵۰) جلد ۲۲ سوره یس

اَغْلَالًا: غل هایی،

فَهِيَ: پس آن

اِلَى الْاَذْقَانِ: تا چانه ها (ادامه دارد)

فَهُمْ: پس آن ها

مُّّقْمَحُونَ: سر به بالا ماندگانند.

۹ وَ جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ سَدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ

ص: ۱۲۳

سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

وَجَعَلْنَا: و قرار دادیم

مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ: از پیش رویشان

سَدًّا: سدّی، مانعی

وَمِنْ خَلْفِهِمْ: و از پشت سرشان

سَدًّا: سدّی، مانعی

فَأَغْشَيْنَاهُمْ: پس پرده افکندیم بر آن ها

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۱)

فَهُمْ: پس ایشان

لَا يُبْصِرُونَ: نمی بینند.

۱۰ و سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

و سَوَاءٌ: و یکسان است

عَلَيْهِمْ: برایشان

ءَأَنْذَرْتَهُمْ: آیا بترسانیشان

ص: ۱۲۴

أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ: یا نترسانیشان،

لا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۱۱ إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذُّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ

إنَّما: جز این نیست که

(۱۵۲) جلد ۲۲ سوره یس

تُنذِرُ: تو می ترسانی

مَنِ: کسی را که

اتَّبَعَ الذُّكْرَ: پیروی کند قرآن را

وَخَشِيَ: و بترسد

الرَّحْمَنَ: از خدای رحمان

بِالْغَيْبِ: در نهان،

فَبَشِّرْهُ: پس بشارت بده او را

بِمَغْفِرَةٍ: به آمرزشی

وَأَجْرٍ: و پاداشی

كَرِيمٍ: پُرارزش.

ص: ۱۲۵

۱۲ اِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِي اِمَامٍ مُّبِينٍ

اِنَّا نَحْنُ: به درستی که ما

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۳)

نُحْيِي: زنده می کنیم

الْمَوْتَى: مردگان را

وَ نَكْتُبُ: و می نویسیم

ما: آن چه را که

قَدَّمُوا: پیش فرستادند

وَ آثَارَهُمْ: و آثارشان را

وَ كُلَّ شَيْءٍ: و هر چیزی را

اَحْصَيْنَاهُ: به شمارش درآوریم آن را

فِي اِمَامٍ مُّبِينٍ: در لوحی آشکار.

«پایان جزء ۲۲»

ص: ۱۲۶

۳۳ وَ آيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ

وَ آيَةٌ: و نشانه ای است

لَهُمْ: برای ایشان

الْأَرْضُ: زمین

الْمَيِّتَةُ: مرده که

أَحْيَيْنَاهَا: زنده کردیم ما آن را

وَ أَخْرَجْنَا: و خارج نمودیم

مِنْهَا: از آن

حَبًّا: دانه ای،

فَمِنْهُ: پس، از آن

يَأْكُلُونَ: می خورند.

۳۴ وَ جَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۵)

وَ فَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم ما

ص: ۱۲۷

فیهَا: در آن

جَنَّاتٍ: باغ‌هایی

مِنْ نَخِيلٍ: از نخل‌ها

وَ أَغْنَابٍ: و انگور‌ها

وَ فَجْرًا: و جاری ساختیم

فیهَا: در آن

مِنَ الْعُيُونِ: از چشمه‌ها

۳۵ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَ مَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ

لِيَأْكُلُوا: تا بخورند

مِنْ ثَمَرِهِ: از میوه‌اش

(۱۵۶) جلد ۲۳ سوره یس

وَ مَا عَمِلَتْهُ: و انجام نداد آن را

أَيْدِيهِمْ: دست‌های ایشان،

أَفَلَا يَشْكُرُونَ: آیا پس تشکر نمی‌کنند؟

ص: ۱۲۸

۳۶ سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ

سُبْحَانَ: منزه است

الَّذِي: آن که

خَلَقَ: آفرید

الْأَزْوَاجَ: زوج ها را

كُلَّهَا: همگی اش را

مِمَّا تُنْبِتُ: از آن چه می رویاند

الْأَرْضُ: زمین

وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ: و از خودشان

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۷)

وَمِمَّا: و از آن چه

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۳۷ وَ آيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ

وَ آيَةٌ: و نشانه ای است

ص: ۱۲۹

لَهُمْ: برای ایشان

اللَّيْلُ: شب،

نَسَلُحُ: برمی گیریم، می کنیم

مِنْهُ النَّهَارَ: از آن روز را،

فَإِذَاهُمْ: پس ناگاه ایشان

مُظْلَمُونَ: در تاریکی فرومی روند.

۳۸ وَ الشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ

(۱۵۸) جلد ۲۳ سوره یس

الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

وَ الشَّمْسُ: و خورشید

تَجْرِي: حرکت می کند

لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا: به سوی قرارگاهش،

ذَلِكَ: این

تَقْدِيرُ: نظم و تدبیر (خداوند)

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْعَلِيمِ: داناست.

ص: ۱۳۰

۳۹ وَ الْقَمَرَ قَدَرْنَا مِنْ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

قَدَرْنَا: اندازه گیری کردیم آن را، مقرر نمودیم

مَنَازِلَ: منزلگاه هایی

حَتَّىٰ عَادَ: تا برگشت کند

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۹)

كَالْعُرْجُونِ: مانند شاخه خشک خرما

الْقَدِيمِ: (به حالتی که) قدیم بود، قبلاً بود.

۴۰ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

لَا الشَّمْسُ: نه خورشید

يَنْبَغِي لَهَا: سزاوار است بر آن

أَنْ تُدْرِكَ: که دریابد، برسد

الْقَمَرَ: به ماه،

وَلَا اللَّيْلُ: و نه شب

ص: ۱۳۱

سابق: پیشی گیرنده است

النَّهَارِ: روز را،

وَكُلُّ: و همگی

فِي فَلَكِكِ: در مداری

(۱۶۰) جلد ۲۳ سوره یس

يَسْبُحُونَ: شناورند

۸۰ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ

الَّذِي: آن (خدایی) که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

مِنَ الشَّجَرِ: از درخت

الْأَخْضَرِ: سبز

نَارًا: آتشی،

فَإِذَا: پس در آن هنگام

أَنْتُمْ: شما

ص: ۱۳۲

مِنْهُ: از آن

تُوقَدُونَ: آتش روشن می کنید.

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۱)

۸۳ فَسُبْحَانَ الَّذِي يَبْدَأُ مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

فَسُبْحَانَ: پس منزّه است

الَّذِي: آن که

يَبْدَأُ: به دست اوست

مَلَكُوتٍ: ملکوت

كُلِّ شَيْءٍ: هر چیزی

وَ إِلَيْهِ: و به سوی او

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

ص: ۱۳۳

«سورہ صافات»

۱ وَ الصّٰفٰتِ صَفًّا

وَ الصّٰفٰتِ: سو گند به صف بستہ گان

صَفًّا: صف بستنی.

۲ فَالزّٰجِرٰتِ زَجْرًا

فَالزّٰجِرٰتِ: پس نہی کنندگان،

زَجْرًا: نہی کردنی.

۳ فَالتّٰلِیٰتِ ذِکْرًا

فَالتّٰلِیٰتِ: پس تلاوت کنندگان

ذِکْرًا: ذکر (الہی).

۴ اِنَّ الْهٰکُمْ لَوٰحِدٌ

سورہ صافات لغات و مفہیم قرآن کریم (۱۶۳)

اِنَّ الْهٰکُمْ: همانا معبود شما

لَوٰحِدٌ: مسلماً یکتاست.

۵ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ

رَبُّ السَّمَاوَاتِ: پروردگار آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

وَمَا بَيْنَهُمَا: و آن چه بین آن هاست

وَرَبُّ: و پروردگار

الْمَشَارِقِ: مشرق ها.

۶ أَنَا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِزَيْنِهِ نِ الْكَوَاكِبِ

أَنَا: به درستی که ما

زَيْنَا: زینت نمودیم

السَّمَاءِ: آسمان

(۱۶۴) جلد ۲۳ سوره صافات

الدُّنْيَا: دنیا را

بِزَيْنِهِ: با زینت

الْكَوَاكِبِ: ستاره گان.

ص: ۱۳۵

۸۳ وَ إِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ

وَ إِنَّ: و همانا

مِنْ شِيعَتِهِ: از پیروان او،

لَإِبْرَاهِيمَ: ابراهیم بود.

۸۴ إِذْ جَاءَ رَبُّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

إِذْ جَاءَ: هنگامی که آمد

رَبُّهُ: (به درگاه) پروردگارش

بِقَلْبٍ: با دلی

سَلِيمٍ: سالم و پاک.

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۵)

۸۵ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ

إِذْ قَالَ: آن زمان که گفت:

لِأَبِيهِ: به پدرش

وَقَوْمِهِ: و قومش

مَاذَا تَعْبُدُونَ: (این ها) چیست که می پرستید؟

ص: ۱۳۶

۸۶ اَتْفُكَا اِلَهَهُ دُونَ اللّٰهِ تُرِيدُونَ

اَتْفُكَا: آيا دروغين

اِلَهَهُ: معبودانى

دُونَ اللّٰهِ: غير از خدا

تُرِيدُونَ: مى خواهيد؟

۸۷ فَمَا ظُنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

فَمَا: پس چيست

(۱۶۶) جلد ۲۳ سوره صافات

ظُنُّكُمْ: گمان شما

بِرَبِّ: درباره پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانيان؟

۸۸ فَتَنْظُرْ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ

فَتَنْظُرْ: پس نظر كرد، نگاه كرد

نَظْرَةً: نگاهى

فِي النُّجُومِ: به ستارگان.

ص: ۱۳۷

۸۹ فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ

فَقَالَ: پس گفت:

إِنِّي: همانا من

سَقِيمٌ: بیمارم (و با شما به مراسم جشن نمی آیم).

۹۰ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۷)

فَتَوَلَّوْا: پس روی گرداندند

عَنْهُ: از او،

مُدْبِرِينَ: پشت کنان.

۹۱ فَرَاغَ إِلَى الْهَيْتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

فَرَاغَ: پس مخفیانه رفت

إِلَى الْهَيْتِهِمْ: به سراغ خدایان نشان،

فَقَالَ: پس گفت:

أَلَا تَأْكُلُونَ: چرا نمی خورید!؟

ص: ۱۳۸

۹۲ مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ

ما لکم: چه شده شما را که

لا تَنْطِقُونَ: حرف نمی زنید؟!

(۱۶۸) جلد ۲۳ سوره صافات

۹۳ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ

فراغ: پس مخفیانه زد

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

ضَرْبًا: ضربه ای

بِالْيَمِينِ: با دست راست.

۹۴ فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ

فأقبلوا: پس روی آوردند

إِلَيْهِ: به سوی او

يَزْفُونَ: شتابان.

۹۵ قَالَ اتَّعَبُونَ مَا تَنْحِتُونَ

ص: ۱۳۹

قَالَ: (ابراهيم) گفت:

أَتَعْبُدُونَ: آیا می پرستید

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۹)

مَا تَتِحُونَ: آن چه را که می تراشید؟

۹۶ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ

وَاللَّهُ: در حال که خدا

خَلَقَكُمْ: آفریده شما را

وَمَا: و آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید، می سازید.

۹۷ قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُيُوتًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ

قَالُوا: گفتند:

ابْنُوا: بنا کنید، بسازید

لَهُ بُيُوتًا: برای او، بنایی،

فَأَلْقُوهُ: پس بیفکنید او را

فِي الْجَحِيمِ: در جهنمی (از آتش).

ص: ۱۴۰

(۱۷۰) جلد ۲۳ سوره صافات

۹۸ فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ

فَأَرَادُوا: پس اراده کردند، ریختند

به: برای او،

كَيْدًا: نقشه ای، طرحی

فَجَعَلْنَاهُمْ: پس قرار دادیم ما ایشان را

الْأَسْفَلِينَ: از مغلوبین، از شکست خوردگان.

۹۹ وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيِّئِدِينَ

وَقَالَ: و (ابراهیم) گفت:

إِنِّي ذَاهِبٌ: همانا من می روم

إِلَىٰ رَبِّي: به سوی پروردگارم،

سَيِّئِدِينَ: به زودی هدایتم خواهد کرد.

۱۰۰ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۱)

رَبِّ: پروردگارا!

هَبْ لِي: ببخش به من

ص: ۱۴۱

مِنَ الصَّالِحِينَ: (فرزندی) از شایستگان.

۱۰۱ فَبَشِّرْهُ بِبُحَيْرٍ حَلِيمٍ

فَبَشِّرْهُ: پس بشارت دادیم او را

بُحَيْرٍ حَلِيمٍ: به پسری بردبار.

۱۰۲ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا آبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

بَلَغَ مَعَهُ: رسید با او

السَّعْيَ: به سنّ سعی و کوشش

(۱۷۲) جلد ۲۳ سوره صافات

قَالَ يَا بُنَيَّ: گفت: ای پسر من!

إِنِّي أَرَى: همانا من می بینم

فِي الْمَنَامِ: در خواب

أَنِّي أَذْبَحُكَ: که تو را سر می بزم،

ص: ۱۴۲

فَانظُرْ: پس بنگر،

ماذا ترى: چه می بینی؟ نظر تو در این مورد چیست؟

قال: گفت:

يا اَبْتِ: ای پدر من!

افْعَلْ: انجام بده

ما تُؤْمَرُ: آن چه را که مأمور شده ای،

سَتَجِدُنِي: به زودی می یابی مرا

إِنْ شَاءَ اللَّهُ: اگر بخواهد خدا

مِنَ الصَّابِرِينَ: از صابران

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۳)

۱۰۳ فَلَمَّا أَسْلَمَا وَ تَلَّهُ لِلْجَبِينِ

فَلَمَّا: پس وقتی که

أَسْلَمَا: تسلیم شدند هر دو

وَ تَلَّهُ: و به خاک انداخت او را

لِلْجَبِينِ: بر پیشانی، بر روی،

ص: ۱۴۳

۱۰۴ وَ نَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ

وَ نَادَيْنَاهُ: و ندا کردیم او را

أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ: که ای ابراهیم!

۱۰۵ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

قَدْ: به تحقیق

صَدَّقْتَ: تصدیق کردی، تحقق

الرُّءْيَا: خواب را،

(۱۷۴) جلد ۲۳ سوره صافات

إِنَّا: همانا ما

كَذَلِكَ: این چنین

نَجْزِي: پاداش می دهیم

الْمُحْسِنِينَ: نیکوکاران را.

۱۰۶ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ

إِنَّ: به درستی که

هَذَا: این

ص: ۱۴۴

لَهُوَ: هر آینه

الْبُلُؤَا: آزمایش

الْمُبِينُ: آشکاری بود.

۱۰۷ وَ فَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ

وَ فَدَيْنَاهُ: و عوض کردیم او را

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۵)

بِذَبْحٍ: به ذبحی

عَظِيمٍ: بزرگ.

۱۰۸ وَ تَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

وَ تَرَكْنَا: و باقی گذاردیم

عَلَيْهِ: بر او (ذکر خیرش را)

فِي الْآخِرِينَ: در میان دیگران (آیندگان).

۱۰۹ سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

سَلَامٌ: درود و سلام

ص: ۱۴۵

علیٰ ابراهیم: بر ابراهیم!

۱۱۰ کَذَلِکَ نَجْرِی الْمُحْسِنِیْنَ

کَذَلِکَ: این چنین

(۱۷۶) جلد ۲۳ سوره صافات

نَجْرِی: پاداش می دهیم

الْمُحْسِنِیْنَ: نیکوکاران.

۱۱۱ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِیْنَ

اِنَّهُ: همانا او

مِنْ عِبَادِنَا: از بندگان مؤمن ما

الْمُؤْمِنِیْنَ: بود.

۱۱۲ وَ بَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِیًّا مِنَ الصَّالِحِیْنَ

وَ بَشَّرْنَاهُ: و بشارت دادیم او را

بِإِسْحَاقَ: به اسحاق،

نَبِیًّا: پیامبری

ص: ۱۴۶

مِنَ الصَّالِحِينَ: از صالحان.

سوره صافات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۷)

۱۱۳ وَ بَارَكْنَا عَلَيْهِ وَ عَلَىٰ إِسْحَاقَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ

وَ بَارَكْنَا: و برکت دادیم

عَلَيْهِ: بر او

وَ عَلَىٰ: و بر

إِسْحَاقَ: اسحاق،

وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا: و فرزندانیشان

مُحْسِنٌ: بعضی نیکوکارند

وَ ظَالِمٌ: و بعضی ظالمنند

لِنَفْسِهِ: به خودشان

مُبِينٌ: آشکار.

ص: ۱۴۷

«سوره ص»

۱ صَا وَ الْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ

صَا: صاد.

وَ الْقُرْآنِ: سوگند به قرآن

ذِي الذِّكْرِ: که دارای تذکر است.

۱۲ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ عَادٌ وَ فِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ

كَذَّبَتْ: تکذیب کردند

قَبْلَهُمْ: قبل از آن ها

قَوْمُ نُوحٍ: قوم نوح

وَ عَادٌ: و عاد

وَ فِرْعَوْنُ: و فرعون

ذُو الْأَوْتَادِ: صاحب میخ ها.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۹)

۱۳ وَ ثَمُودُ وَ قَوْمُ لُوطٍ وَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ

ص: ۱۴۸

أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ

وَأَثَمُودُ: وَثَمُودُ

وَقَوْمُ لُوطٍ: وَقَوْمُ لُوطٍ

وَأَصْحَابُ: وَأَصْحَابُ

الْأَيْكَةِ: الْإَيْكَةِ،

أُولَئِكَ: آتَانِ

الْأَحْزَابُ: گروه های (مخالف بودند).

۱۴ إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ

إِنَّ كُلُّ: هیچ کدام نبودند

إِلَّا كَذَّبَ: مگر تکذیب کردند

الرُّسُلَ: پیامبران را

(۱۸۰) جلد ۲۳ سوره ص

فَحَقَّ: پس محقق شد

عِقَابِ: عقوبت من.

۱۵ وَمَا يَنْظُرُ هُوَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا

ص: ۱۴۹

لَهَا مِنْ فَوَاقٍ

وَ مَا يَنْظُرُونَ: و انتظار نمی کشند

هُؤُلَاءِ: این ها

إِلَّا: مگر

صَبِيحَةً: صبحه ای

وَاحِدَةً: واحد،

مَا لَهَا: نیست برای آن

مِنْ: هیچ

فَوَاقٍ: تکراری، مهلتی.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۱)

۱۶ وَ قَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطْنَآ قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ

وَ قَالُوا: و گفتند

رَبَّنَا: پروردگارا!

عَجِّلْ لَنَا: عجله کن برای ما،

قِطْنَا: بهره و نصیب ما را (از عذاب)

قَبْلَ: قبل از

ص: ۱۵۰

یوم: روز

الحساب: حساب (بده).

۱۷ اِصْبِرْ عَلٰی مَا یَقُولُوْنَ وَ اذْكُرْ عِبَدَنَا دَاوُدَ ذَا الْاَیْدِ اِنَّهُ اَوَّابٌ

اِصْبِرْ عَلٰی: صبر کن بر

مَا یَقُولُوْنَ: آن چه می گویند،

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

(۱۸۲) جلد ۲۳ سوره ص

عِبَدَنَا دَاوُدَ: بنده ما را داود

ذَا الْاَیْدِ: که صاحب قدرت بود،

اِنَّهُ: همانا او

اَوَّابٌ: بسیار به خدا رجوع می کرد.

۱۸ اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ یُسَبِّحُنَّ بِالْعَشِيِّ وَالْاُشْرَاقِ

اِنَّا: به درستی که ما

سَخَّرْنَا: مسخر کردیم

ص: ۱۵۱

الْجِبَالِ: کوه ها را

مَعَهُ: با او،

يُسَبِّحُنَ: تسبیح می کردند

بِالْعَشِيِّ: شامگاهان

وَ الْأَشْرَاقِ: و بامدادان.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۳)

۱۹ وَ الطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلُّ لَهُ أَوَابٌ

وَ الطَّيْرَ: و پرندگان را

مَحْشُورَةً: به گرد او درآورده،

كُلُّ: همگی

لَهُ: برای او، به سوی او

أَوَابٌ: رجوع می کردند.

۲۰ وَ شَدَدْنَا مُلْكَهُ وَ اتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَ فَضَّلَ الْخِطَابِ

وَ شَدَدْنَا: و استحکام بخشیدیم

مُلْكَهُ: حکومتش را

ص: ۱۵۲

وَ اتَّيْنَاهُ: و دادیم ما به او

الْحِكْمَةَ: حکمت

(۱۸۴) جلد ۲۳ سوره ص

وَ فَضَّلَ: و قضاوت عادلانه.

الْخِطَابِ

۷۱ اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ اِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّنْ طِينٍ

اِذْ قَالَ: هنگامی که گفت:

رَبُّكَ: پروردگارت

لِلْمَلَائِكَةِ: به فرشتگان

اِنِّي خَالِقٌ: همانا من خلق کننده

بَشَرًا: بشری

مِّنْ طِينٍ: از گِل هستم.

۷۲ فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَ نَفَخْتُ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِيْ فَفَعَّوْا لَهٗ سَاجِدِيْنَ

فَاِذَا: پس وقتی که

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۵)

سَوَّيْتُهُ: آراستم او را، نظام بخشیدم،

ص: ۱۵۳

وَنَفَخْتُ فِيهِ: و دمیدم در او

مِنْ رُوحِي: از روح خود،

فَقَعُوا لَهُ: پس بیفتید برای او

سَاجِدِينَ: به سجده.

۷۳ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ

فَسَجَدَ: پس سجده کردند

الْمَلَائِكَةُ: فرشتگان

كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ: همه شان جمعاً.

۷۴ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

إِلَّا إِبْلِيسَ: مگر ابلیس که

اسْتَكْبَرَ: تکبر ورزید

(۱۸۶) جلد ۲۳ سوره ص

وَكَانَ: و بود

مِنَ الْكَافِرِينَ: از کافران.

۷۵ قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ ب

ص: ۱۵۴

يَدَيَّ اسْتَكْبَرَتْ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ

قال: گفت:

يا ايليس: اي ابليس!

ما منعك: چه چیز مانع تو شد

ان تشجد: که سجده کنی

لما خلقت: بر آن چه خلق نمودم

بيدي: با دست قدرتم،

استكبرت: آیا تکبر کردی

ام كنت: یا بودی

من العالين: از بلندپایگان؟

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۷)

۷۶ قال انا خير منه خلقتني من نارٍ و خلقته من طينٍ

قال انا: گفت: من

خير منه: بهترم از او،

خلقتني: خلق کردی مرا

من نارٍ: از آتش

ص: ۱۵۵

وَ خَلَقْتُهُ: و خلق نمودی او را

مِنْ طِينٍ: از گِل.

۷۷ قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَأَنَّكَ رَجِيمٌ

قَالَ: گفت:

فَأَخْرِجْ مِنْهَا: پس خارج شو از آن

فَأَنَّكَ: پس همانا تو

(۱۸۸) جلد ۲۳ سوره ص

رَجِيمٌ: رانده شده ای.

۷۸ وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ

وَإِنَّ: و به درستی که

عَلَيْكَ: بر توست

لَعْنَتِي: لعنت من

إِلَى يَوْمِ الدِّينِ: تا روز قیامت.

۷۹ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

قَالَ: گفت:

ص: ۱۵۶

رَبِّ: پروردگارا!

فَأَنْظِرْنِي: پس مهلت بده مرا

إِلَى يَوْمٍ: تا روزی که

يُبْعَثُونَ: برانگیخته می شوند.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۹)

۸۰ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ

قَالَ: گفت:

فَأِنَّكَ: پس همانا تو

مِنَ الْمُنْظَرِينَ: از مهلت داده شدگانی.

۸۱ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ

إِلَى يَوْمٍ: تا روز

الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ: وقت معلوم شده.

۸۲ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

قَالَ: گفت:

فَبِعِزَّتِكَ: پس به عزت قسم که

ص: ۱۵۷

لَا غُورِيْنَهُمْ: حتما گمراه خواهیم کرد ایشان را

(۱۹۰) جلد ۲۳ سوره ص

أَجْمَعِيْنَ: همگی.

۸۳ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِيْنَ

إِلَّا عِبَادَكَ: مگر بندگانت

مِنْهُمْ: از ایشان

الْمُخْلِصِيْنَ: خالص هستند.

۸۴ قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ

قَالَ: گفت:

فَالْحَقُّ: پس حق است

وَالْحَقُّ أَقُولُ: و حق را می گویم.

۸۵ لَا مَلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِيْنَ

لَا مَلَأَنَّ: حتما حتما پر می کنم

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۱)

جَهَنَّمَ مِنْكَ: جهنم را از تو

ص: ۱۵۸

وَمِمَّنْ: و از کسی که

تَبِعَكَ: پیروی کرد تو را

مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ: از ایشان همگی.

۸۶ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ

قُلْ: بگو:

مَا أَسْأَلُكُمْ: طلب نمی کنم از شما

عَلَيْهِ: بر این (رسالت)

مِنْ أَجْرٍ: هیچ مزدی

وَ مَا أَنَا: و نیستم من

مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ: از کسانی که چیزی را ندارند و به خود می بندند.

(۱۹۲) جلد ۲۳ سوره ص

۸۷ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ

ص: ۱۵۹

إِنْ هُوَ: نیست این (قرآن)

إِلَّا ذِكْرٌ: مگر تذکری

لِلْعَالَمِينَ: برای جهانیان.

۸۸ وَ لَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ

وَ لَتَعْلَمَنَّ: و قطعاً خواهید دانست

نَبَأَهُ: خبر آن را

بَعْدَ حِينٍ: بعد از مدتی.

ص: ۱۶۰

«سوره زمر»

۱ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

تَنْزِيلُ: نازل کردن

الْكِتَابِ: کتاب

مِنَ اللَّهِ: از جانب خداوند

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمِ: حکیم است.

۲ اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ بِالْحَقِّ فَاَعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

اِنَّا: همانا ما

اَنْزَلْنَاهُ: فرو فرستادیم

اِلَيْكَ: به سوی تو

الْكِتَابِ: کتاب را

(۱۹۴) جلد ۲۳ سوره زمر

بِالْحَقِّ: به حق

ص: ۱۶۱

فَاعْبُدْ: پس عبادت کن

اللَّهِ: خدا را

مُخْلِصًا: در حالی که خالص کرده ای

لَهُ: برای او

الدِّينَ: دین را.

۵ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

خَلَقَ: خلق کرد

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۵)

بِالْحَقِّ: به حق،

يُكَوِّرُ: می پیچد

ص: ۱۶۲

اللَّيْلَ: شب را

عَلَى النَّهَارِ: بر روز

وَيُكْوَرُ: و می پیچد

النَّهَارَ: روز را

عَلَى اللَّيْلِ: بر شب،

وَسَخَّرَ: و مسخر کرد

الشَّمْسَ: خورشید

وَالْقَمَرَ: و ماه را،

كُلُّ يَجْرِي: در جریانند

لِلْأَجْلِ: برای مدتی

مُسَمًّى: معین.

أَلَا: آگاه باش

(۱۹۶) جلد ۲۳ سوره زمر

هُوَ: که او

الْعَزِيْزُ: شکست ناپذیر

الْعَفَّارُ: آمرزنده است.

ص: ۱۶۳

۱۰ قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

قُلْ: بگو:

یا عبادِ اللّٰدین: ای بندگان من که

امّٰنوا: ایمان آورده اید!

اتّقوا: تقوا پیشه کنید، بترسید

ربّکم: از پروردگارتان،

للّٰدین: برای کسانی که

احسنوا: نیکی کردند

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۷)

فی هذه الدُّنْيَا: در این دنیا

حَسَنَةٌ: (پاداش) خوبی است.

وَأَرْضُ اللَّهِ: و زمین خدا

وَاسِعَةٌ: وسیع است.

إنّما: جز این نیست که

یُوَفَّى: به طور کامل می دمد

ص: ۱۶۴

الصَّابِرُونَ: به صابران

أَجْرُهُمْ: اجرشان را

بَغَيْرِ حِسَابٍ: بی حساب.

۱۱ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

قُلْ: بگو:

إِنِّي: من

أُمِرْتُ: مأمور شدم

(۱۹۸) جلد ۲۳ سوره زمر

أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ: که پرستم خدا را

مُخْلِصًا: در حالی که خالص نمودم

لَهُ الدِّينَ: برای او دین را.

۱۲ وَ أُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ

وَ أُمِرْتُ: و مأمور شدم

لِأَنْ أَكُونَ: برای این که باشم

أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ: اولین مسلمان.

ص: ۱۶۵

۱۳ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّيَعَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

قُلْ: بگو:

اِنِّي: به درستی که من

اَخَافُ: می ترسم

اِنْ عَصَيْتُ: اگر نافرمانی کنم

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۹)

رَبِّي: پروردگارم

عَذَابَ: از عذاب

يَوْمٍ عَظِيمٍ: روزی بزرگ.

۱۴ قُلِ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي

قُلِ اللَّهُ: بگو: خدا را

أَعْبُدُ: می پرستم

مُخْلِصًا: در حالی که خالص نمودم

لَهُ دِينِي: برای او دینم را.

۱۵ فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ

ص: ۱۶۶

الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَ أَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكُمْ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

فَاعْبُدُوا: پس بپرستید

(۲۰۰) جلد ۲۳ سوره زمر

مَا شِئْتُمْ: هر چه خواستید

مِنْ دُونِهِ: غیر از او.

قُلْ إِنَّ: بگو: همانا

الْخَاسِرِينَ: زیانکاران

الَّذِينَ: کسانی هستند که

خَسِرُوا: زیان زدند

أَنْفُسَهُمْ: به خودشان

وَ أَهْلِيهِمْ: و خانواده شان

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت.

أَلَا: آگاه باش

ذَلِكُمْ: این است

هُوَ الْخُسْرَانُ: آن زیان

الْمُبِينُ: آشکار.

ص: ۱۶۷

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۱)

۱۶ لَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَ مِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ

لَهُمْ: برای ایشان است

مِنْ فَوْقِهِمْ: از بالای سرشان

ظُلَلٌ: سایبان هایی

مِنَ النَّارِ: از آتش

وَ مِنْ تَحْتِهِمْ: و از زیر پایشان

ظُلَلٌ: سایبان هایی،

ذَلِكَ: این چنین است

يُخَوِّفُ: می ترساند

اللَّهُ: خداوند

بِهِ عِبَادَهُ: به آن بندگانش را،

يَا عِبَادِ: ای بندگان!

فَاتَّقُونِ: پس (از نافرمانی) من بترسید.

(۲۰۲) جلد ۲۳ سوره زمر

۱۷ وَ الَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا

ص: ۱۶۸

وَ أَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَى فَبَشِّرْ عِبَادِ

وَالَّذِينَ: و آنان که

اجتنبوا: اجتناب کردند، دوری نمودند

الطَّاعُونَ: از طاعت

أَنْ يَعْبُدُوهَا: این که پرستش کنند او را

وَ أَنَابُوا: و توبه کردند، روی آوردند

إِلَى اللَّهِ: به خدا،

لَهُمْ: برای ایشان است

الْبُشْرَى: بشارت

فَبَشِّرْ: پس مژده بده

عِبَادِ: بندگانم را.

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۳)

۱۸ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَ أُولَئِكَ هُمُ أُولُوا الْأَبَابِ

الَّذِينَ: کسانی که

يَسْتَمِعُونَ: گوش می دهند

ص: ۱۶۹

الْقَوْلَ: به سخن،

فَيَتَّبِعُونَ: پس پیروی می کنند

أَحْسَنَهُ: بهترین آن را،

أَوْلِيَّكَ: آنان هستند

الَّذِينَ: کسانی که

هَدَيْهُمْ: هدایت کرد ایشان را

اللَّهُ: خدا

وَأَوْلِيَّكَ هُمْ: و آنان ایشانند

أُولُوا الْأَبَابِ: صاحبان خرد.

(۲۰۴) جلد ۲۳ سوره زمر

۲۱ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيَجُ فَتَرِيهُ مَضِيغًا ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَبَابِ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که خداوند

ص: ۱۷۰

أَنْزَلَ: فرو فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

فَسَلَكَهُ: پس وارد کرد آن را

يَنْبِيعَ: در چشمه سارها

فِي الْأَرْضِ: در زمین

ثُمَّ يُخْرِجُ: سپس خارج می کند

بِهِ زَرْعًا: به وسیله آن کشتزاری

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۵)

مُخْتَلِفًا: که مختلف است

الْوَانَهُ: رنگ های آن

ثُمَّ يَهَيِّجُ: سپس خشک می شود

فَتَرِيَهُ: پس تو می بینی آن را

مُضْفَرًا: زرد شده

ثُمَّ: سپس

يَجْعَلُهُ: قرار می دهد آن را

حُطَامًا: خرد شده،

ص: ۱۷۱

إِنَّ فِي ذَلِكْ: به درستی که در آن

لَذِكْرِي: هر آینه تذکری است

لِأُولَى الْأَلْبَابِ: برای صاحبان خرد.

۲۲ أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ

(۲۰۶) جلد ۲۳ سوره زمر

أُولَيْكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

أَفَمَنْ: آیا پس کسی که

شَرَحَ اللَّهُ: گشاده کرد خداوند

صَدْرَهُ: سینه اش را

لِلْإِسْلَامِ: برای اسلام،

فَهُوَ: پس او

عَلَى نُورٍ: بر نوری

مِنْ: از جانب

رَبِّهِ: پروردگارش است، (مانند سخت دلان است)؟

فَوَيْلٌ: پس وای

ص: ۱۷۲

لِلْقَاسِيَةِ: بر (کسانی که) سنگ شده

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان

مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ: در برابر یاد خدا،

أُولَئِكَ: آنان

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۷)

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

مُبِينٍ: آشکاری هستند.

«پایان جزء ۲۳»

ص: ۱۷۳

۴۹ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

فَإِذَا: پس هنگامی که

مَسَّ الْإِنْسَانَ: برسد به انسان

ضُرٌّ: ضرر و زیانی

دَعَانَا: بخواند ما را،

ثُمَّ: سپس

إِذَا: وقتی که

خَوَّلْنَاهُ: عطا کنیم به او

نِعْمَةً: نعمتی

مِنَّا: از جانب خود

قَالَ: گوید:

إِنَّمَا: جز این نیست که

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۹)

أُوتِيتُهُ: داده شده به من، آن

عَلَىٰ عِلْمٍ: به خاطر دانایی (خودم)،

بَلْ: (نه چنین است) بلکه

هِيَ فِتْنَةٌ: آن آزمایشی است

وَ لَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرَهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۵۲ أَوْ لَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

أَوْ لَمْ يَعْلَمُوا: آیا و ندانستند

أَنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

(۲۱۰) جلد ۲۴ سوره زمر

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد؟

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

ص: ۱۷۵

لَا يَاتِ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۵۳ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

قُلْ: بگو:

يَا عِبَادِيَ: ای بندگان من

الَّذِينَ أَسْرَفُوا: که اسراف کردید

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۱)

عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ: بر خودتان،

لَا تَقْنَطُوا: ناامید نشوید

مِن رَّحْمَةِ: از رحمت

اللَّهِ: خدا،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

يَغْفِرُ الذُّنُوبَ: می آمرزد گناهان را

ص: ۱۷۶

جَمِيعًا: همه را.

إِنَّهُ: همانا او،

هُوَ الْغَفُورُ: اوست آمرزنده

الرَّحِيمُ: مهربان.

۵۴ وَ أَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ

وَ أَنْبِئُوا: و باز گردید، توبه کنید

(۲۱۲) جلد ۲۴ سوره زمر

إِلَىٰ رَبِّكُمْ: به سوی پروردگارتان

وَ اسْلِمُوا: و تسلیم شوید

لَهُ مِنْ قَبْلِ: برای او قبل از

أَنْ يَأْتِيَكُمُ: این که بیابد شما را

الْعَذَابُ ثُمَّ: عذاب سپس

لَا تُنصَرُونَ: (از سوی هیچ کس) یاری نشوید.

۵۵ وَ اتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

ص: ۱۷۷

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ الْعَذَابُ بَعْتَهُ وَ أَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

وَ اتَّبِعُوا: و پیروی کنید از

أَحْسَنَ: بهترین

مَا أُنزِلَ: چیزی که نازل شده

إِلَيْكُمْ: به سوی شما

مِنْ رَبِّكُمْ: از جانب پروردگارتان

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۳)

مِنْ قَبْلِ: قبل از

أَنْ يَأْتِيَكُمْ: این که بیاید شما را

الْعَذَابُ بَعْتَهُ: عذاب ناگهانی

وَ أَنْتُمْ: در حالی که شما

لَا تَشْعُرُونَ: درک نکنید، بی خبر باشید.

۵۶ أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ

أَنْ تَقُولَ: (تامبادا) که بگوید

نَفْسٌ: کسی

ص: ۱۷۸

یا حسرتی: ای دریغا! ای افسوس!

عَلَى مَا فَوَّطْتُ: بر آن چه کوتاهی کردم

فِي جَنْبِ اللَّهِ: در حقّ خدا

وَإِنْ كُنْتُ: و همانا بودم

(۲۱۴) جلد ۲۴ سوره زمر

لَمِنَ: حَقًّا از

السَّاحِرِينَ: مسخره کنندگان.

۵۷ أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

أَوْ تَقُولَ: یا بگوید:

لَوْ أَنَّ: اگر همانا

اللَّهُ: خدا

هَدَانِي: هدایت می کرد مرا

لَكُنْتُ: حتما بودم

مِنَ الْمُتَّقِينَ: از پرهیزکاران.

ص: ۱۷۹

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۵)

حمآ: از حروف مقطعه

۲ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

تَنْزِيلُ: فرو فرستادن

الْكِتَابِ: کتابی که

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدای

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْعَلِيمِ: داناست.

۳ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهٌ مُّصِيبٌ

غَافِرِ الذَّنْبِ: آمرزنده گناه

وَقَابِلِ التَّوْبِ: و قبول کننده توبه

شَدِيدِ الْعِقَابِ: سخت کیفر

ذی: صاحب

الطَّوْلِ: فضل و بخشش،

لا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او،

إِلَيْهِ: به سوی اوست

الْمَصِيرُ: بازگشت.

۳۵ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتِيهِمْ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ
جَبَّارٍ

الَّذِينَ: آنان که

يُجَادِلُونَ: مجادله می کنند

فِي آيَاتِ: در آیات

اللَّهُ: خدا

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۷)

بِغَيْرِ سُلْطَانٍ: بدون دلیل، بدون حجتی که

أَتِيهِمْ: آمده باشد ایشان را،

ص: ۱۸۱

كَبِيرًا: بزرگ است

مَقْتًا: از نظر چشم

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

وَ عِنْدَ الَّذِينَ: نزد خدا

اٰمَنُوْا: ایمان آوردند.

كَذٰلِكَ: این چنین

يَطْبَعُ اللَّهُ: مهر می زند خدا

عَلَى كُلِّ قَلْبٍ: بر هر قلب

مُتَكَبِّرٍ: متکبر

جَبَّارٍ: زور گویی.

۳۶ وَ قَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صَرِّحًا

(۲۱۸) جلد ۲۴ سوره غافر

لَعَلِّي اَبْلُغُ الْاَسْبَابَ

وَ قَالَ: و گفتم:

فِرْعَوْنُ: فرعون

يا هامان: ای هامان!

ص: ۱۸۲

ابن: بنا کن، بساز

لی صرحاً: برای من قصری بلند

لعلی ابلغ: شاید من برسم

الأسباب: به اسباب، به وسایل.

۳۷ أَشْبَابِ السَّمَوَاتِ فَاطَّلِعْ إِلَيْهِ مُوسَى وَ إِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا وَ كَذَلِكَ زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَ صُدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَ مَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِيتَابٍ

أشباب: وسایل (صعود به)

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۹)

فَاطَّلِعْ: پس اطلاع پیدا کنم

إِلَى إِلَهٍ: از خدای

مُوسَى: موسی

وَ إِنِّي: و به درستی که من

لَأَظُنُّهُ: هر آینه گمان می کنم او

كَاذِبًا: دروغ گو باشد،

ص: ۱۸۳

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

زَيْنٌ: زینت داده شد، آراسته شد

لِفِرْعَوْنَ: برای فرعون

سُوءٌ عَمَلِهِ: زشتی و بدی کارش،

وَ صُدَّ: و بازداشته شد

عَنِ السَّبِيلِ: از راه راست،

وَ مَا كَيْدٌ: و نبود نقشه

فِرْعَوْنَ: فرعون

(۲۲۰) جلد ۲۴ سوره غافر

الْأَفَى: مگر در

تَبَابٍ: تباهی، هلاکت

۴۰ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا - مِثْلَهَا وَ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ

حِسَابٍ

مَنْ عَمِلَ: هر کس انجام دهد

سَيِّئَةً: عمل بدی،

ص: ۱۸۴

فَلَا يُجْزَى: پس جزا داده نمی شود

إِلَّا مِثْلَهَا: مگر به مانند آن،

وَمَنْ عَمِلَ: و هر کس انجام دهد

صَالِحًا: عمل صالحی،

مِنْ ذَكَرٍ: از مرد

أَوْ أُنْثَى: یا زن،

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۱)

وَهُوَ: در حالی که او

مُؤْمِنٌ: مؤمن باشد،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

يَدْخُلُونَ: داخل می شوند

الْجَنَّةَ: به بهشت،

يُزَوِّقُونَ: روزی داده می شوند

فِيهَا: در آن

بِغَيْرِ حِسَابٍ: بی حساب.

۵۱ إنا لننصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ

ص: ۱۸۵

الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ

اِنَّا: به درستی که ما

لَنَنْصُرُ: حتما یاری می کنیم

رُسُلَنَا: فرستادگانمان را

(۲۲۲) جلد ۲۴ سوره غافر

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

فِي الْحَيَاةِ: در زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا

وَيَوْمَ: و روزی که

يَقُومُ: به پامی خیزند

الْأَشْهَادُ: گواهان، شاهدان.

۶۰ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَكِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

وَقَالَ: و گفت:

رَبُّكُمْ: پروردگارتان

ص: ۱۸۶

ادْعُونِي: بخوانید مرا

اسْتَجِبْ: تا اجابت کنم

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۳)

لَكُمْ: شما را،

إِنَّ: همانا

الَّذِينَ: کسانی که

يَسْتَكْبِرُونَ: تکبر می ورزند

عَنْ عِبَادَتِي: از عبادت من

سَيَدْخُلُونَ: به زودی داخل می شوند

جَهَنَّمَ: به جهنم

داخِرین: در حالی که خوار و ذلیل اند.

۶۱ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

اللَّهُ: خداوند

الَّذِي: کسی است که

ص: ۱۸۷

(۲۲۴) جلد ۲۴ سوره غافر

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلِ: شب را

لِتَشْكُنُوا: تا آرام گیرید

فيه: در آن

وَالنَّهَارَ: و روز را

مُبْصِرًا: روشنی بخش،

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

لَذُو: هر آینه دارای

فَضْلٍ: فضلی است

عَلَى النَّاسِ: بر مردم

وَلَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرًا: بیشتر

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۵)

النَّاسِ: مردم

لَا يَشْكُرُونَ: سپاسگزاری نمی کنند.

ص: ۱۸۸

۶۴ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ اللَّهُ: خدا

الَّذِي: کسی است که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

الْأَرْضَ: زمین را

قَرَارًا: قرارگاه

وَالسَّمَاءَ: و آسمان را

بِنَاءً: بنائی

وَصَوَّرَكُمْ: و صورت گری کرد شما را،

(۲۲۶) جلد ۲۴ سوره غافر

فَأَحْسَنَ: پس نیکو گردانید

صُوَرَكُمْ: صورت هایتان را

وَرَزَقَكُمْ: و روزی داد به شما

مِنَ الطَّيِّبَاتِ: از چیزهای پاکیزه.

ص: ۱۸۹

ذَلِكُمْ: این است

اللَّهُ: خدا

رَبُّكُمْ: پروردگارتان،

فَتَبَارَكَ: پس پربرکت

اللَّهُ: خدا

رَبُّ: پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان.

۶۷ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۷)

لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَ مِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ وَ لِتَبْلُغُوا أَجَلَ مُسَمًّى وَ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

مِنْ تُرَابٍ: از خاکی

ثُمَّ: سپس

ص: ۱۹۰

مِنْ نُطْفَةٍ: از نطفه ای

ثُمَّ: سپس

مِنْ عَلَقَةٍ: از خون بسته شده ای

ثُمَّ: سپس

يُخْرِجُكُمْ: خارج می کند شما را

طِفْلاً: به صورت کودکی

ثُمَّ: سپس

لِتَبْلُغُوا: تا برسید

(۲۲۸) جلد ۲۴ سوره غافر

أَسَدًا كُمْ: به رشدتان (سن بلوغ)

ثُمَّ: سپس

لِتَكُونُوا: تا بشوید

شُيُوخًا: پیر، سالمند

وَمِنْكُمْ: و بعضی از شما

مَنْ: کسانی هستند که

يَتَوَفَّى: فوت می کنند

مِنْ قَبْلُ: قبل از آن، پیش از پیری،

وَلْتَبْلُغُوا: و تا برسید

أَجَلًا: به اجلی

مُسَمًّى: معین

وَلَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَعْقِلُونَ: تعقل کنید.

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۹)

۷۹ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَ مِنْهَا تَأْكُلُونَ

اللَّهُ: خدا

الَّذِي: کسی است که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

الْأَنْعَامَ: چهارپایان را

لِتَرْكَبُوا: تا سوار شوید

مِنْهَا: بعضی از آن ها را،

وَ مِنْهَا: و بعضی از آن ها را

ص: ۱۹۲

تَأْكُلُونَ: بخورید، تغذیه کنید.

۸۰ وَ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَ لَتُبْلَغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَ عَلَيْهَا وَ عَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

(۲۳۰) جلد ۲۴ سوره غافر

وَ لَكُمْ: و برای شما

فِيهَا: در آن

مَنَافِعُ: منافع است

وَ لَتُبْلَغُوا: و تا برسید

عَلَيْهَا: بر آن

حَاجَةً: به حاجتی که

فِي صُدُورِكُمْ: در سینه های شماست

وَ عَلَيْهَا: و بر آن

وَ عَلَى: و بر

الْفُلْكِ: کشتی

تُحْمَلُونَ: حمل می شوید، سوار می شوید.

ص: ۱۹۳

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۱)

«سوره فصلت»

۱ حمّ

حمّ: از حروف مقطعه

۲ تَنْزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَنْزِيلٌ: نازل شده

مِّنَ: از جانب

الرَّحْمَنِ: خدای هستی بخش

الرَّحِيمِ: مهربان.

۳ كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

كِتَابٌ: کتابی است که

فُصِّلَتْ: فصل فصل است

آيَاتُهُ: آیاتش

(۲۳۲) جلد ۲۴ سوره فصلت

قُرْآنًا: قرآنی است

عَرَبِيًّا: عربی

ص: ۱۹۴

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْلَمُونَ: بدانند.

۴ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ

بَشِيرًا: بشارت دهنده

وَ نَذِيرًا: و بیم دهنده است

فَأَعْرَضَ: پس روی گردان شدند

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

فَهُمْ: پس ایشان

لَا يَسْمَعُونَ: نمی شنوند.

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۳)

۲۰ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَ أَبْصَارُهُمْ وَ جُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

حَتَّىٰ إِذَا: تا زمانی که

ما جاءوها: بیایند کنار آن (آتش)

ص: ۱۹۵

شَهَدَ: گواهی می دهد

عَلَيْهِمْ: بر ضد آن ها

سَمِعُهُمْ: گوششان

وَ أَبْصَارُهُمْ: و دیدگانشان

وَ جُلُودُهُمْ: و پوست هایشان

بِما: به خاطر آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

۲۱ وَ قَالُوا لِيُجْلِدَهُمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَ هُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ

(۲۳۴) جلد ۲۴ سوره فصلت

مَرَّةٍ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

وَ قَالُوا: و گویند:

لِيُجْلِدَهُمْ: به پوست های تن خود

لِمَ شَهِدْتُمْ: چرا گواهی دادید

عَلَيْنَا: بر ضد ما؟

قَالُوا: گویند:

ص: ۱۹۶

أَنْطَقْنَا: به سخ درآورده ما را،

اللَّهُ الَّذِي: خدایی که

أَنْطَقَ: به سخن درآورده

كُلَّ شَيْءٍ: هر چیزی را

وَهُوَ: و او

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

أَوَّلَ مَرَّةٍ: نخستین بار

وَإِلَيْهِ: و به سوی او

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۵)

تُرْجَعُونَ: باز گردانده می شوید.

۲۲ وَ مَا كُنْتُمْ تَسْتَشِيرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَ لَا أَبْصَارُكُمْ وَ لَا جُلُودُكُمْ وَ لَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ

وَ مَا كُنْتُمْ: و پنهان و مستور نمی کردید

تَسْتَشِيرُونَ: نمی کردید

أَنْ يَشْهَدَ: این که گواهی دهد

ص: ۱۹۷

عَلَيْكُمْ سَمْعَكُمْ: بر شما گوش شما

وَ لَا أَبْصَارُكُمْ: و نه دیدگان شما

وَ لَا جُلُودَكُمْ: و نه پوست های تن شما،

وَ لَكِنْ: ولیکن

ظَنَنْتُمْ: گمان می کردید

أَنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

(۲۳۶) جلد ۲۴ سوره فصلت

لَا يَعْلَمُ: نمی داند

كَثِيرًا مِمَّا: بسیاری از آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید.

۲۳ وَ ذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدِيكُمْ فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ

وَ ذَلِكُمْ: و این

ظَنُّكُمُ الَّذِي: گمان شما که

ظَنَنْتُمْ: گمان می داشتید

بِرَبِّكُمْ: به پروردگارتان

ص: ۱۹۸

أَزْدِيكُمْ: هلاك کرد شما را،

فَأَصْبَحْتُمْ: پس صبح کردید

مِنَ الْخَاسِرِينَ: (سرانجام) از زیان کاران شدید.

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۷)

۲۶ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ

وَقَالَ: و گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَا تَسْمَعُوا: گوش ندهید

لِهَذَا الْقُرْآنِ: به این قرآن

وَالْغَوْا فِيهِ: و جنجال کنید در آن

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَعْلَمُونَ: غلبه کنید.

۳۴ وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعِ

ص: ۱۹۹

بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

(۲۳۸) جلد ۲۴ سوره فصلت

وَلَا تَشْتَوِي: مساوی نیست

الْحَسَنَةُ: نیکی، خوبی

وَلَا السَّيِّئَةُ: و بدی،

ادْفَع: (بدی را) دفع کن

بِالَّتِي: به (روشی) که

هِيَ أَحْسَنُ: آن بهتر است

فَإِذَا الَّذِي: پس ناگاه آن که

بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ: بین تو و بین او

عَدَاوَةٌ: دشمنی بود،

كَأَنَّهُ وَلِيٌّ: گویی که او دوستی

حَمِيمٌ: گرم و صمیمی گشته است.

۳۵ وَ مَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَ مَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

ص: ۲۰۰

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۹)

وَ مَا يُلْقِيهَا: و دریافت نمی کنند آن را

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

صَبَرُوا: صبر کردند

وَ مَا يُلْقِيهَا: و دریافت نمی کنند آن را

إِلَّا: مگر (کسانی که)

ذُو حَظٍّ: دارای بهره

عَظِيمٍ: بزرگی (از ایمان و تقوا) هستند.

۳۶ وَ إِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

وَ إِمَّا: و اگر

يَنْزَغَنَّكَ: وسوسه شدی تو

مِنَ الشَّيْطَانِ: از جانب شیطان

نَزْغٌ: وسوسه ای،

(۲۴۰) جلد ۲۴ سوره فصلت

فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ: پس پناه ببر به خدا،

إِنَّهُ: به درستی که او

ص: ۲۰۱

هُوَ السَّمِيعُ: اوست شنوای

الْعَلِيمُ: دانا.

۴۴ وَ لَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَعْجَمِيًّا وَعَرَبِيًّا قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَ شِفَاءً وَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فَيَاذَنبِهِمْ
وَقُرْءٌ وَ هُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

وَلَوْ: و اگر

جَعَلْنَاهُ: قرار می دادیم آن را

قُرْآنًا: قرآنی

أَعْجَمِيًّا: غیر عربی

لَقَالُوا: حتما می گفتند:

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۱)

لَوْلَا فُصِّلَتْ: چرا روشن نیست، جدای از هم نیست

آيَاتُهُ: آیاتش،

أَعْجَمِيًّا: آیا قرآن عجمی

وَعَرَبِيًّا: و پیامبری عربی؟

ص: ۲۰۲

قُلْ هُوَ: بگو: این

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اند

هُدًى: هدایت

وَ شِفَاءً: و شفاست

وَالَّذِينَ: و کسانی که

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

فِي آذَانِهِمْ: در گوش هایشان

وَقُرٌّ: سنگینی است

وَهُوَ: و این (قرآن)

(۲۴۲) جلد ۲۴ سوره فصلت

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

عَمًى: مایه کوری است،

أُولَئِكَ: (گویی) آنان

يُنَادُونَ: صدا زده می شوند

مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ: از مکانی دور.

ص: ۲۰۳

۴۶ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَ مَا رُبُّكَ بِظَلَامٍ لِّلْعَبِيدِ

مَنْ عَمِلَ: هر کس انجام دهد

صَالِحًا: عمل صالحی

فَلِنَفْسِهِ: پس به سود خود اوست،

وَ مَنْ أَسَاءَ: و هر کس بدی کند

فَعَلَيْهَا: پس به ضرر خود اوست.

وَ مَا رُبُّكَ: و نیست پروردگار تو

سوره فضلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۳)

بِظَلَامٍ: ستمکار

لِّلْعَبِيدِ: به بندگان.

«پایان جزء ۲۴»

ص: ۲۰۴

۴۹ لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيُوسِسْ قَنُوطٌ

لَا يَسْأَلُ: خسته نمی شود

الْإِنْسَانُ: انسان

مِنْ دُعَاءٍ: از درخواست

لِخَيْرٍ: خیر

وَإِنْ مَسَّهُ: و اگر برسد به او

الشَّرُّ: بدی

فَيُوسِسْ: پس بسیار مأیوس

قَنُوطٌ: و بسیار ناامید می گردد.

۵۰ وَ لَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لِلْحُسْنَى

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۵)

فَلَنَنْبِتَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَ لَنَذِيقَنَّهِمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

ص: ۲۰۵

وَلَيْتُنَّ: و هر آینه اگر

أَذَقْنَا: بچشانیم به او

رَحْمَةً: رحمتی

مِنَّا: از جانب خود

مِنْ بَعْدٍ: از بعد

ضَرَاءً: ضرری که

مَسَّتْهُ: رسیده به او

لَيَقُولَنَّ: حتما خواهد گفت:

هذا لي: این (به خاطر استحقاق) من است

وَمَا أَظُنُّ: و گمان نمی کنم

السَّاعَةَ: که قیامت

قَائِمَةً: برپاشود

(۲۴۶) جلد ۲۵ سوره فضلت

وَلَيْتُنَّ: و هر آینه اگر

رُجِعْتُ: بازگردانده شوم

إِلَى رَبِّي: به سوی پروردگارم،

إِنَّ لِي: همانا برای من

ص: ۲۰۶

عِنْدَهُ: نزد او

لِلْحُسْنَى: (منزلتی) نیکوتر است،

فَلَنَنْبِئَنَّ: پس حتماً خبر می دهیم

الَّذِينَ: به آنان که

كَفَرُوا: کافر شدند

بِمَا: آن چه را که

عَمِلُوا: عمل کردند

وَلَنَذِيقَنَّهُمْ: و قطعاً می چشانیم آن ها را

مِنْ عَذَابٍ: از عذابی

عَلِيظٍ: سخت، شدید.

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۷)

۵۱ وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَا بِنَجَابِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ

وَإِذَا: و هرگاه

أَنْعَمْنَا: نعمت دادیم

عَلَى الْإِنْسَانِ: بر انسان

ص: ۲۰۷

أَعْرَضَ: روی گرداند

وَنَا بِجَانِبِهِ: و کناره گرفت

وَ إِذَا مَسَّهُ: و هرگاه رسیده به او

الشَّرُّ: بدی،

فَدُو دُعَاءٍ: پس دعای

عَرِيضٍ: عریض و طویل داشت.

۵۳ سُنُرِيهِمْ اِيَاتِنَا فِي الْاَفَاقِ وَ فِي اَنْفُسِهِمْ

(۲۴۸) جلد ۲۵ سوره فصلت

حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوْ لَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

سُنُرِيهِمْ: به زودی نشان می دهیم به آن ها

اِيَاتِنَا: نشانه های خود را

فِي الْاَفَاقِ: در اطراف جهان

وَ فِي اَنْفُسِهِمْ: و در جان هایشان

حَتَّى يَتَبَيَّنَ: تا روشن شود

لَهُمْ: برایشان

ص: ۲۰۸

أَنَّهُ: همانا او

الْحَقُّ: حق است

أَوَلَمْ يَكْفِ: آیا و کافی نیست

بِرَبِّكَ: که پروردگار تو

أَنَّهُ: همانا او

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

سوره فصلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۹)

شَهِيدٌ: شاهد و گواه است؟

ص: ۲۰۹

«سوره شوری»

۱ حمّ

حمّ: از حروف مقطعه

۲ عآسآقآ

عآسآقآ: از حروف مقطعه

۳ كَذٰلِكَ يُوْحٰى اِلَيْكَ وَاِلٰى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ

كَذٰلِكَ: این گونه

يُوْحٰى: وحی می کند

اِلَيْكَ: به سوی تو

وَاِلٰى الَّذِيْنَ: و به سوی آنان که

مِنْ قَبْلِكَ: قبل از تو بودند،

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۱)

اللّٰهُ: خداوند

الْعَزِيْزُ: شکست ناپذیر

ص: ۲۱۰

الْحَكِيمُ: حكيم.

۴ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

لَهُ: برای اوست

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است،

وَهُوَ الْعَلِيُّ: و او بلند مرتبه

الْعَظِيمُ: بزرگ است.

(۲۵۲) جلد ۲۵ سوره شوری

۵ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرُونَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

تَكَادُ: نزدیک است

ص: ۲۱۱

السَّمَوَاتُ: آسمان ها

يَتَفَطَّرُونَ: از هم بشکافند

مِنْ فَوْقِهِنَّ: از قسمت بالایشان،

وَالْمَلَائِكَةُ: و فرشتگان

يُسَبِّحُونَ: تسبیح می کنند

بِحَمْدٍ: به حمد

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَيَسْتَغْفِرُونَ: و طلب آمرزش می کنند

لِمَنْ: برای کسانی که

فِي الْأَرْضِ: در زمین هستند.

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۳)

أَلَا: آگاه باش

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که

هُوَ الْغَفُورُ: او، آمرزنده

الرَّحِيمُ: مهربان است.

۶ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ

ص: ۲۱۲

عَلَيْهِمْ وَ مَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

اتَّخَذُوا: گرفتند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او را

أَوْلِيَاءَ: سرپرست،

اللَّهُ: خداوند

حَفِيظٌ: حافظ، مراقب

عَلَيْهِمْ: بر آن هاست

(۲۵۴) جلد ۲۵ سوره شوری

وَ مَا أَنْتَ: و نیستی تو

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

بِوَكِيلٍ: وکیل .

۷ وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَ تُنذِرَ يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَ فَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

ص: ۲۱۳

أَوْحَيْنَا: وحی کردیم ما

إِلَيْكَ: به سوی تو

قُرْآنًا عَرَبِيًّا: قرآنی عربی

لِتُنذِرَ: تا بیم دهی

أُمَّ الْقُرَى: اهل مکه

وَمَنْ: و کسانی را که

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۵)

حَوْلَهَا: پیرامون آن هستند

وَتُنذِرَ: و بیم دهی

يَوْمَ: از روزی که

الْجَمْعِ: (همه خلائق) جمعند

لَا رَيْبَ: که شکی نیست

فِيهِ: در آن،

فَرِيقٌ: گروهی

فِي الْجَنَّةِ: در بهشت

وَفَرِيقٌ: و گروهی

فِي السَّعِيرِ: در آتش شعله ورنند.

ص: ۲۱۴

۸ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَ الظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا نَصِيرٍ

وَ لَوْ: و اگر

(۲۵۶) جلد ۲۵ سوره شوری

شاء الله: می خواست خدا

لَجَعَلَهُمْ: هر آینه قرار می داد آن ها را

أُمَّةً وَاحِدَةً: امت واحدی

وَ لَكِنْ: ولیکن

يُدْخِلُ: داخل می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر که را بخواهد

فِي رَحْمَتِهِ: در رحمتش،

وَ الظَّالِمُونَ: و ظالمان

مَا لَهُمْ: نیست برای آن ها

مِنْ: هیچ

وَلِيٍّ: سرپرستی، دوستی

وَ لَا نَصِيرٍ: و نه یاورى.

ص: ۲۱۵

۱۲ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۷)

لَهُ: برای اوست

مَقَالِيدُ: کلیدهای

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین،

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَ يَقْدِرُ: و تنگ می گیرد،

إِنَّهُ: همانا او

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزی

عَلِيمٌ: داناست.

۱۳ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا

ص: ۲۱۶

وَ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَ مَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى وَ عِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَ لَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ
اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَ يَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ

شَرَعَ: تشریح کرد، مقرر نمود

لَكُمْ: برای شما

مِنَ الدِّينِ: از دین

ما: آن چه را که

وَصَّى: توصیه کرد

بِهِ نُوحًا: آن را به نوح

وَ الَّذِي: و آن که

أَوْحَيْنَا: وحی کردیم

إِلَيْكَ: به سوی تو

وَ مَا وَصَّيْنَا: و آن چه توصیه کردیم

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۹)

بِهِ إِبْرَاهِيمَ: آن را به ابراهیم

وَ مُوسَى: و موسی

ص: ۲۱۷

وَ عِيسَى: و عیسی،

أَنْ أَقِيمُوا: این که به پا دارید

الدِّينَ: دین را

وَلَا تَتَفَرَّقُوا: و تفرقه سازی نکنید

فِيهِ: در آن،

كَبِيرًا: بزرگ است، سخت است

عَلَى الْمُشْرِكِينَ: بر مشرکین

ما: آن چه

تَدْعُوهُمْ: دعوتشان می کنی

إِلَيْهِ: به سوی آن،

اللَّهُ: خداوند

يَجْتَبِي: برمی گزیند

(۲۶۰) جلد ۲۵ سوره شوری

إِلَيْهِ: به سوی خود

ص: ۲۱۸

مَنْ يَشَاءُ: هر که را بخواهد

وَيَهْدِي: و هدایت می کند

إِلَيْهِ: به سوی خود

مَنْ: هر که را

يُنْيَبُ: (به خدا) روی آورد

۱۵ فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

فَلِذَلِكَ: پس برای این (دین اسلام)

فَادْعُ: پس دعوت کن

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۱)

وَاسْتَقِمْ: و استقامت کن

كَمَا: همان گونه که

أُمِرْتُ: مأمور شدی،

وَلَا تَتَّبِعْ: و پیروی نکن

أَهْوَاءَ هُمْ: هوی و هوس های آن ها را،

وَقُلْ: و بگو:

ص: ۲۱۹

امْتُّ: ایمان آورده ام

بِمَا: به آن چه که

أَنْزَلَ: نازل کرده

اللَّهُ: خداوند

مِنْ كِتَابٍ: از کتاب،

وَأُمْرًا: و مأمورم

لِأَعْدِلَ: تا به عدالت رفتار کنم

بَيْنَكُمْ: بین شما،

(۲۶۲) جلد ۲۵ سوره شوری

اللَّهُ: خداوند

رَبُّنَا: پروردگار ما

وَرَبُّكُمْ: و پروردگار شما

لَنَا: برای ماست

أَعْمَالُنَا: اعمال ما

وَلَكُمْ: و برای شماست

أَعْمَالِكُمْ: اعمال شما،

لَا حُجَّةَ: دلیلی نیست، بحث و جدلی نیست

ص: ۲۲۰

بَيْنَنَا: میان ما

وَيَبْنِكُمْ: و میان شما،

اللَّهُ: خداوند

يَجْمَعُ: جمع می کند

بَيْنَنَا: بین ما،

وَ إِلَيْهِ: و به سوی اوست

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۳)

الْمَصِيرُ: بازگشت.

۲۰ مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ

مَنْ: هر کس

كَانَ يُرِيدُ: بخواهد

حَرْثَ: کشت

الْآخِرَةِ: آخرت را

نَزِدْ لَهُ: می افزایم برایش

ص: ۲۲۱

فِي حَزْنِهِ: در کشتش،

وَمَنْ: و هر کس

كَانَ يُرِيدُ: بخواهد

حَزْنًا: کشت

(۲۶۴) جلد ۲۵ سوره شوری

الدُّنْيَا: دنیا را،

تُوْتَهُ: می دهیم به او

مِنْهَا: از آن

وَمَا لَهُ: و نیست برای او

فِي الْآخِرَةِ: در آخرت

مِنْ: هیچ

نَصِيبٍ: نصیبی، بهره ای.

۲۵ وَ هُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

وَهُوَ الَّذِي: و او کسی است که

يَقْبَلُ: قبول می کند

ص: ۲۲۲

التَّوْبَةَ: توبه را

عَنْ عِبَادِهِ: از بندگانش

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۵)

وَيَعْفُوا: و عفو می کند، در می گذرد

عَنِ السَّيِّئَاتِ: از بدی ها

وَيَعْلَمُ: و می داند

مَا تَفْعَلُونَ: آن چه انجام می دهید.

۲۶ وَ يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

وَيَسْتَجِيبُ: و اجابت می کند (دعای)

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

وَيَزِيدُهُمْ: و زیاد می کند، می افزایش

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

ص: ۲۲۳

(۲۶۶) جلد ۲۵ سوره شوری

وَ الْكَافِرُونَ: و کافران،

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذَابٌ شَدِيدٌ: عذابی سخت.

۲۷ وَ لَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَ لَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ

وَ لَوْ بَسَطَ: و اگر وسعت می داد

اللَّهُ: خداوند

الرِّزْقَ: روزی را

لِعِبَادِهِ: بر بندگانش،

لَبَغَوْا: حتما سرکشی می کردند

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

وَ لَكِنْ: ولیکن

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۷)

يُنَزِّلُ: نازل می کند

بِقَدَرٍ: به مقدار

مَا يَشَاءُ: آن چه که می خواهد.

ص: ۲۲۴

إِنَّهُ: همانا او

بِعِبَادِهِ: به بندگانش

خَيْرٌ: آگاه

بَصِيرٌ: و بیناست.

۲۸ وَ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَ هُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

يُنَزِّلُ: نازل می کند

الْغَيْثَ: باران را

(۲۶۸) جلد ۲۵ سوره شوری

مِنْ بَعْدِ: از بعد

مَا قَنَطُوا: آن که ناامید شدند

وَ يَنْشُرُ: و نشر می دهد، می گسترده

رَحْمَتَهُ: رحمتش را،

وَ هُوَ الْوَلِيُّ: و او سرپرست

الْحَمِيدُ: ستوده است.

ص: ۲۲۵

۲۹ وَ مَنَائِيَتِهِ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ مَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَ هُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ

وَ مِنْ آيَاتِهِ: وَ از نشانه هایش،

خَلَقَ: آفرینش

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: وَ زمین است

وَ مَا بَثَّ: وَ آن چه پخش کرد

فِيهِمَا: در آن دو

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۹)

مِنْ دَابَّةٍ: از جنندگان،

وَ هُوَ عَلَى: و او بر

جَمْعِهِمْ: جمع کردنشان

إِذَا يَشَاءُ: هر گاه که بخواهد

قَدِيرٌ: قادر است.

۳۰ وَ مَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَ يَغْفُوا عَنْ كَثِيرٍ

وَ مَا أَصَابَكُمْ: وَ آن چه برسد شما را

ص: ۲۲۶

مِنْ مُصِيبَةٍ: از مصیبتی،

فَبِمَا: پس به خاطر آن چه

كَسَبَتْ: کسب کرد

أَيَّدِيكُمْ: دست های شما، می باشد

وَيَعْفُوا: و عفو می کند، در می گذرد

(۲۷۰) جلد ۲۵ سوره شوری

عَنْ كَثِيرٍ: از بسیاری.

۳۱ وَ مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا نَصِيرٍ

وَ مَا أَنْتُمْ: و نیستند شما

بِمُعْجِزِينَ: عاجز کننده (خدا)

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

وَ مَا لَكُمْ: و نیست برای شما

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهُ: خدا

مِنْ وَلِيٍّ: هیچ سرپرستی

وَ لَا نَصِيرٍ: و نه یاور.

ص: ۲۲۷

۳۲ وَ مِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ

وَ مِنْ: و از

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۱)

آیات: نشانه هایش

الْجَوَارِ: کشتی هایی است

فِي الْبَحْرِ: در دریا

كَالْأَعْلَامِ: مانند کوه ها.

۳۳ إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

إِنْ يَشَأْ: اگر بخواهد

يُسْكِنِ الرِّيحَ: ساکن می کند باد را،

فَيَظْلَلْنَ: پس می مانند، متوقف می شوند

رَوَاكِدَ: بی حرکت

عَلَى ظَهْرِهِ: بر پشتش

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لَآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

(۲۷۲) جلد ۲۵ سوره شوری

لِكُلِّ صَبَّارٍ: برای هر صبرکننده

ص:

شُكُورٍ: شکر گزار.

۳۸ وَ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَ اَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ اَمَرُهُمْ سُورَى بَيْنَهُمْ وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

وَ الَّذِينَ: و آنان که

اسْتَجَابُوا: اجابت کردند

لِرَبِّهِمْ: برای پروردگارشان

وَ اَقَامُوا: و برپا داشتند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ اَمَرُهُمْ: و کارشان

سُورَى: مشورت کردن

بَيْنَهُمْ: بین خودشان است

وَ مِمَّا: و از آن چه

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۳)

رَزَقْنَاهُمْ: روزی دادیم ایشان را

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند.

ص: ۲۲۹

«سوره زخرف»

۱ حمّ

حمّ: از حروف مقطعه

۲ وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

وَ الْكِتَابِ:

الْمُبِينِ:

۳ اِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

اِنَّا: همانا ما

جَعَلْنَاهُ: قرار دادیم آن را

قُرْآنًا: قرآنی

عَرَبِيًّا: عربی

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۵)

تَعْقِلُونَ: تعقل کنید.

۹ وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

ص: ۲۳۰

لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

وَلَيْسَ: و هر آینه اگر

سَأَلْتَهُمْ: بررسی از ایشان

مَنْ خَلَقَ: چه کسی خلق کرده

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

لَيَقُولُنَّ: حتما می گویند:

خَلَقَهُنَّ: خلق کرده آن ها را

الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ: خداوند عزیز و دانا

۱۰ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَ جَعَلَ لَكُمْ

(۲۷۶) جلد ۲۵ سوره زخرف

فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

الَّذِي: آن کسی که

جَعَلَ لَكُمْ: قرار داد برای شما

الْأَرْضَ: زمین را

مَهْدًا: گهواره، استراحت گاه

وَ جَعَلَ لَكُمْ: و قرارداد برای شما

ص: ۲۳۱

فِيهَا سُبُلًا: در آن راه هایی

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَهْتَدُونَ: هدایت شوید.

۱۱ وَ الَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ

وَ الَّذِي: و آن کسی که

نَزَّلَ: نازل کرد

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۷)

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

بِقَدَرٍ: به اندازه،

فَأَنْشَرْنَا: پس زنده کردیم

بِهِ: به وسیله آن

بَلْدَةً: سرزمین

مَيِّتًا: مرده را،

كَذَلِكَ: این چنین

تُخْرَجُونَ: (از قبرها) خارج کرده می شوید.

ص: ۲۳۲

۱۲ وَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَ الْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ

وَ الَّذِي: و آن کسی که

خَلَقَ: خلق کرد

الْأَزْوَاجَ: زوج ها را

(۲۷۸) جلد ۲۵ سوره زخرف

كُلَّهَا: همه اش را

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَكُمْ: برای شما

مِنَ الْفُلْكِ: از کشتی ها

وَ الْأَنْعَامِ: و چهارپایان

ما تَرْكَبُونَ: آنچه سوار می شوید.

۱۳ لَتَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَ تَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ

لَتَسْتَوُوا: تا مستقر شوید

عَلَى ظُهُورِهِ: بر پشت آن ها

ص: ۲۳۳

ثُمَّ تَذَكَّرُوا: سپس یاد کنید

نِعْمَةً: نعمت

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۹)

رَبِّكُمْ: پروردگارتان را

إِذَا: هنگامی که

اسْتَوَيْتُمْ: قرار گرفتید

عَلَيْهِ: بر آن،

وَقُولُوا: و بگویید:

سُبْحَانَ: پاک و منزّه است

الَّذِي: آن که

سَخَّرَ لَنَا: مسخر کرد برای ما

هذا: این را

وَمَا كُنَّا: و نبودیم ما

لَهُ مُقَرَّنِينَ: آن را، رام کنندگان.

۱۴ وَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ

وَ إِنَّا: و به درستی که ما

(۲۸۰) جلد ۲۵ سوره زخرف

إِلَى: به سوی

ص: ۲۳۴

رَبَّنَا: پروردگارمان

لَمُنْقَلِبُونَ: یقیناً باز می گردیم.

۳۲ أَهْمُ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ
بَعْضًا سَخِرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

أَهْمُ: آیا ایشان

يَقْسِمُونَ: تقسیم می کنند

رَحْمَتِ: رحمت

رَبِّكَ: پروردگار تو را؟

نَحْنُ: ما

قَسَمْنَا: تقسیم کردیم

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۱)

بَيْنَهُمْ: بین آن ها

مَعِيشَتَهُمْ: معیشتشان را

فِي الْحَيَاةِ: در زندگی

ص: ۲۳۵

الدُّنْيَا: دنیا،

وَرَفَعْنَا: و بالا بردیم

بَعْضَهُمْ: بعضی از ایشان را

فَوْقَ: بالاتر از

بَعْضٍ: بعضی دیگر

دَرَجَاتٍ: از نظر درجات،

لِيَتَّخِذَ: تا بگیرند

بَعْضَهُمْ: بعضی از آن ها

بَعْضًا: بعضی دیگر را

سُخْرِيًّا: به خدمت.

وَرَحْمَتٌ: و رحمت

(۲۸۲) جلد ۲۵ سوره زخرف

رَبِّكَ: پروردگار تو

خَيْرٌ مِّمَّا: بهتر است از آن چه

يَجْمَعُونَ: جمع می کنند.

۳۳ وَ لَوْ لَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا

ص: ۲۳۶

لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوتِيَهُمْ سُقْفًا مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ

وَلَوْ: و اگر

لَا أَنْ يَكُونَ: نبود این که باشند

النَّاسِ أُمَّةً: مردم امتی

وَاحِدَةً: واحد (در انکار خدا)

لَجَعَلْنَا: حتما قرار می دادیم

لِمَنْ: برای آنان که

يَكْفُرُ: کفر می ورزند

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۳)

بِالرَّحْمَنِ: به خدای رحمان

لِيُوتِيَهُمْ: برای خانه هایشان

سُقْفًا: سقفی

مِنْ فِضَّةٍ: از نقره

وَمَعَارِجَ: و نردبان هایی که

عَلَيْهَا: بر آن

يَظْهَرُونَ: بالا بروند.

ص: ۲۳۷

۳۴ وَ لِيُوتِيَهُمْ أَبْوَابًا وَ سُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكُونَ

وَ لِيُوتِيَهُمْ: و برای خانه هایشان

أَبْوَابًا: درها

وَ سُرُرًا: و تخت هایی

عَلَيْهَا: که بر آن

يَتَّكُونَ: تکیه زنند.

(۲۸۴) جلد ۲۵ سوره زخرف

۳۵ وَ زُخْرُفًا وَ إِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ

وَ زُخْرُفًا: و زر و زیورها، انواع وسایل تجملی،

وَ إِنْ: و نیست

كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا: همه این ها مگر

مَتَاعٌ: کالای

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا: زندگی دنیا،

وَ الْآخِرَةُ: و آخرت

عِنْدَ رَبِّكَ: نزد پروردگارت

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران است.

ص: ۲۳۸

۳۶ وَ مَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِيضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ

وَمَنْ: و هر کس

يَعِشْ: دل بگرداند

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۵)

عَنْ ذِكْرٍ: از یاد

الرَّحْمَنِ: خدای رحمان،

نُقِيضٌ: می گماریم، فراهم می کنیم

لَهُ شَيْطَانًا: برای او شیطانی،

فَهُوَ: پس او

لَهُ قَرِينٌ: برایش همدم باشد.

۳۷ وَإِنَّهُمْ لَيُصَّدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ

وَإِنَّهُمْ: و همانا آن ها

لَيُصَّدُّونَهُمْ: حتما بازمی دارند ایشان را

عَنِ السَّبِيلِ: از راه

وَ يَحْسَبُونَ: و خیال می کنند، می پندارند

ص: ۲۳۹

أَنَّهُمْ: که آن ها

(۲۸۶) جلد ۲۵ سوره زخرف

مُهْتَدُونَ: هدایت یافتگانند.

۳۸ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ

حَتَّىٰ إِذَا: تا زمانی که

جَاءَنَا: بیاید نزد ما

قَالَ: گوید:

يَا لَيْتَ: ای کاش

بَيْنِي: بین من

وَبَيْنَكَ: و بین تو

بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ: فاصله مشرق و مغرب بود

فَبِئْسَ: پس چه بد

الْقَرِينُ: همدمی بودی.

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۷)

۳۹ وَ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

ص: ۲۴۰

وَلَنْ: و هرگز

يَنْفَعَكُم: سود نمی دهد شما را

الْيَوْمَ: امروز

إِذْ: آن گاه که

ظَلَمْتُمْ: ستم کردید،

انَّكُمْ: همانا شما

فِي الْعَذَابِ: در عذاب

مُشْتَرِكُونَ: مشترک خواهید بود.

۵۴ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

فَاسْتَخَفَّ: پس سبک مغز کرد

(۲۸۸) جلد ۲۵ سوره زخرف

قَوْمَهُ: قومش را

فَاطَاعُوهُ: پس اطاعت کردند او را

إِنَّهُمْ كَانُوا: همانا ایشان بودند

قَوْمًا فَاسِقِينَ: قومی فاسق.

ص: ۲۴۱

«سوره دخان»

۱ حمّآ

حمّآ: از حروف مقطعه

۲ وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

وَ الْكِتَابِ: قسم به کتاب

الْمُبِينِ: روشنگر.

۳ اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِی لَيْلَةِ مُبَارَكٍ اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِيْنَ

اِنَّا: به درستی که ما

اَنْزَلْنَاهُ: نازل کردیم آن را

فِی لَيْلَةِ: در شبی

مُبَارَكٍ: مبارک

اِنَّا: به درستی که ما

(۲۹۰) جلد ۲۵ سوره دخان

كُنَّا: (همواره) بودیم

مُنْذِرِيْنَ: بیم دهنده.

۴ فِیْهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيْمٍ

ص: ۲۴۲

فِيهَا: در آن (شب)

يُفْرَقُ: از هم جدا می شود، تدبیر می شود

كُلُّ أَمْرٍ: هر کار

حَكِيمٍ: حکیمانه ای

۵ أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

أَمْرًا: امری، فرمانی

مِنْ عِنْدِنَا: از نزد ماست،

إِنَّا: به درستی که ما

كُنَّا: (همواره) بودیم

مُرْسِلِينَ: فرستندگان.

سوره دخان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۱)

۶ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

رَحْمَةً: رحمتی است

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت

إِنَّهُ: همانا او

هُوَ السَّمِيعُ: اوست شنوای

ص: ۲۴۳

الْعَلِيمُ: دانا.

۷ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنتُمْ مُوقِنِينَ

رَبِّ السَّمَوَاتِ: پروردگار آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

وَمَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن دو است،

(۲۹۲) جلد ۲۵ سوره دخان

إِنَّ كُنتُمْ: اگر باشید

مُوقِنِينَ: اهل یقین.

۵۸ فَإِنَّمَا يَسْرُنَا بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

يَسْرُنَا: آسان کردیم آن را

بِلِسَانِكَ: به زبان تو

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَتَذَكَّرُونَ: متذکر شوند.

ص: ۲۴۴

«سوره جاثیه»

۱ حمّ

حمّ:

۲ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ: نازل شده است

مِنَ اللَّهِ: از جانب خداوند

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمِ: حکیم.

۳ إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ

إِنَّ: به درستی که

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

لَآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

(۲۹۴) جلد ۲۵ سوره جاثیه

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان.

ص: ۲۴۵

۴ وَ فِي خَلْقِكُمْ وَ مَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

وَ فِي خَلْقِكُمْ: و در خلقت شما

وَ مَا يَبُثُّ: و آن چه نشر می دهد

مِنْ دَابَّةٍ: از جنندگان

آيَاتٌ: نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُوقِنُونَ: یقین دارند.

۵ وَ اِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ مَا اَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَآخِياً بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ تَصْرِيْفِ الرِّيحِ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۵)

وَ اِخْتِلَافِ: و در رفت و آمد

اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ: شب و روز

وَ مَا اَنْزَلَ: و آن چه نازل کرده

اللَّهُ: خدا

ص: ۲۴۶

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مِن رِزْقٍ: از روزی

فَأَحْيَا: پس زنده کرده

بِهِ الْأَرْضَ: به وسیله آن زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مرگش،

و تَضْرِيفٍ: و در گرداندن

الرِّيحِ: بادها،

آيَاتٍ: نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْقِلُونَ: اندیشه می کنند.

(۲۹۶) جلد ۲۵ سوره جاثیه

۶ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعَدَ اللَّهُ وَ آيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ

تِلْكَ آيَاتُ: این ها آیات

اللَّهِ: خداوند است که

نَتْلُوهَا: تلاوت می کنیم آن را

ص: ۲۴۷

عَلَيْكَ: بر تو

بِالْحَقِّ: به حق،

فَبَأَيِّ: پس به کدام

حَدِيثٍ: سخن

بَعْدَ اللَّهِ: بعد از (سخن) خدا

وَ آيَاتِهِ: و آیاتش

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند؟

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۷)

۷ وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ

وَيْلٌ لِّكُلِّ: وای بر هر

أَفَّاكٍ: دروغ پرداز

أَثِيمٍ: گنه پیشه.

۸ يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

يَسْمَعُ: می شنود

ص: ۲۴۸

آیاتِ اللّهِ: آیاتِ خدا را که

تُنلّی: خوانده می شود

عَلَيْهِ: بر او

ثُمَّ: سپس

يُصِرُّ: اصرار می ورزد

مُسْتَكْبِرًا: متکبرانه

(۲۹۸) جلد ۲۵ سوره جاثیه

كَأَنَّ: گویی

لَمْ يَسْمَعْهَا: نشنیده آن را،

فَبَشَّرُهُ: پس بشارت بده او را

بِعَذَابٍ: به عذاب

أَلِيمٍ: دردناک .

۹ وَ إِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا نِ اتَّخَذَهَا هُزُؤًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

وَ إِذَا: و وقتی

عَلِمَ: آگاه شود، بداند

ص: ۲۴۹

مِنْ آيَاتِنَا: از آیات ما

شَيْئًا: چیزی،

اتَّخَذَهَا: می گیرد آن را

هُزُوا: به تمسخر،

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۹)

أُولَئِكَ: آنان

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذَابٌ: عذابی

مُهَيَّنُّ: خوارکننده.

۱۰ مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

مِنْ وَرَائِهِمْ: از پشت سرشان

جَهَنَّمُ: جهنم است،

وَلَا يُغْنِي: و بی نیاز نمی کند

عَنْهُمْ ما: از ایشان آن چه را که

ص: ۲۵۰

كَسَبُوا شَيْئًا: كسب کردند چیزی

وَلَا مَا: و نه آن چه را

(۳۰۰) جلد ۲۵ سوره جاثیه

اتَّخَذُوا: گرفتند، اختیار نمودند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا

أَوْلِيَاءَ: دوستانی،

وَلَهُمْ: و برای ایشان

عَذَابٌ عَظِيمٌ: عذابی بزرگ است.

۱۱ هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٍ

هذا: این (قرآن)

هُدًى: مایه هدایت است.

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

بِآيَاتِ: به آیات

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

ص: ۲۵۱

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۱)

لَهُمْ عَذَابٌ: برایشان عذابی

مِنْ رِجْزٍ: از اضطرابی

أَلِيمٌ: دردناک است.

۱۲ اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لَتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

اللَّهُ الَّذِي: خداوند کسی است که

سَخَّرَ: مسخر کرد

لَكُمْ: برای شما

الْبَحْرَ: دریا را

لَتَجْرِيَ: تا جاری شوند

الْفُلُكُ فِيهِ: کشتی ها در آن

بِأَمْرِهِ: به فرمانش

وَ لَتَبْتَغُوا: و تا بهره بگیرید

(۳۰۲) جلد ۲۵ سوره جاثیه

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش

وَ لَعَلَّكُمْ: و شاید شما

ص: ۲۵۲

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

۱۳ وَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

وَ سَخَّرَ: و مسخر کرد

لَكُمْ ما: برای شما آن چه

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَ ما: و آن چه

فِي الْأَرْضِ: در زمین است،

جَمِيعًا مِنْهُ: که همه از اوست.

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لَآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۳)

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

۲۰ هَذَا بَصَائِرٌ لِلنَّاسِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِقَوْمٍ

ص: ۲۵۳

يُوقِنُونَ

هذا: این (قرآن)

بَصَائِرٍ: مایه بینایی

لِلنَّاسِ: برای مردم

وَهُدًى: و هدایت

وَرَحْمَةً: و رحمتی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُوقِنُونَ: یقین دارند.

«پایان جزء ۲۵»

ص: ۲۵۴

(۳۰۴) جلد ۲۵ سوره جاثیه

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۵)

«سوره احقاف»

۱ حمّآ

حمّآ: از حروف مقطّعه

۲ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

تَنْزِيلُ: نازل شدن

الْكِتَابِ: کتاب

مِنْ: از جانب

اللَّهِ: خداوند

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمِ: حکیم است.

۳ مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا

(۳۰۶) جلد ۲۶ سوره احقاف

مُعْرَضُونَ

مَا خَلَقْنَا: لقم نکردیم

ص: ۲۵۵

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

وَمَا: و آن چه را

بَيْنَهُمَا: بین آن دوست

إِلَّا: مگر

بِالْحَقِّ: به حق

وَأَجَلٍ: و تا سرآمدی

مُسَمًّى: معین،

وَالَّذِينَ: و آنان که

كَفَرُوا: کافر شدند

عَمَّا: از آن چه

أُنذِرُوا: بیم داده شدند

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۷)

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

۱۵ وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِإِحْسَانِ حَمَلْتَهُ أُمَّهُ كُرْهًا وَ وَضَعَتْهُ كُرْهًا وَ حَمَلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ

ص: ۲۵۶

شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سِنَهُ قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

وَصَيِّنَا: و سفارش نمودیم

الْإِنْسَانَ: انسان را

بِوَالِدَيْهِ: به پدر و مادرش

إِحْسَانًا: نیکی کردن،

حَمَلْتُهُ: حمل کرد او را

أُمُّهُ: مادرش

(۳۰۸) جلد ۲۶ سوره احقاف

كُرْهَا: با ناراحتی و رنج

وَوَضَعْتُهُ: و وضع حمل کرد او را

كُرْهَا: با ناراحتی و رنج،

وَحَمَلُهُ: و دوران حمل او

وَفِصَالُهُ: و از شیر گرفتنش

ثَلَاثُونَ شَهْرًا: سی ماه است

ص: ۲۵۷

حَتَّى إِذَا: تا هنگامی که

بَلَغَ: برسد

أَشُدَّهُ: به حدّ رشدش

وَبَلَغَ: و برسد

أَرْبَعِينَ: به چهل

سَنَةً: سالگی،

قَالَ: گوید:

رَبِّ: پروردگارا!

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۹)

أَوْزَعْنِي: توفیقم بده

أَنْ أَشْكُرَ: که سپاسگزاری کنم

نِعْمَتِكَ الَّتِي: نعمت را که

أَنْعَمْتَ: انعام کردی،

عَلَيَّ وَ: بر من و

عَلَى وَالِدَيَّ: بر پدر و مادرم

وَأَنْ: و این که

أَعْمَلْ صَالِحًا: عمل صالحی انجام دهم که

تَرْضِيهِ: راضی باشی تو از آن

وَ أَصْلِحْ: و شایسته بگردان

لِي: برای من

فِي ذُرِّيَّتِي: فرزندانم را، نسلم را،

إِنِّي: به درستی که من

تُبْتُ: توبه می کنم، باز می گردم

(۳۱۰) جلد ۲۶ سوره احقاف

إِلَيْكَ: به سوی تو

وَ إِنِّي: و همانا من

مِنَ الْمُسْلِمِينَ: از تسلیم شدگانم.

۱۶ أُولَئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ نَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَ غَدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

نَتَقَبَّلُ: قبول می کنیم

ص: ۲۵۹

عَنْهُمْ: از آن ها

أَحْسَنَ: بهترین

مَا عَمِلُوا: آن چه عمل کردند

وَ تَجَاوَزُوا: و درمی گذریم

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۱)

عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ: از بدی هایشان

فِي أَصْحَابٍ: همراه یاران

الْجَنَّةِ: بهشت

وَعَدًا: وعده

الصَّادِقِ الَّذِي: راستی که

كَانُوا يُوعَدُونَ: وعده داده می شدند.

۱۷ وَ الَّذِي قَالَ لِيَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِكَمَا اتَّعَدَانِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَ هُمَا يَسْتَتَغِيثَانِ اللَّهُ وَيَلْكَ مِنْ إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا
فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

وَ الَّذِي: و آن کس که

ص: ۲۶۰

قَالَ: گوید:

لِوَالِدَيْهِ: به پدر و مادر خود

(۳۱۲) جلد ۲۶ سوره احقاف

أَفُّ: اُفُّ

لَكُما: بر شما،

أَتَعِدَانِي: آیا وعده می دهید به من

أَنْ أُخْرَجَ: که خارج می شوم (از قبر)

وَقَدْ: در حالی که به تحقیق

خَلَّتْ: گذشتند

الْقُرُونُ: نسل ها

مِنْ قَبْلِي: قبل از من (و هرگز مبعوث نشدند)؟

وَهُمَا: و آن دو

يَسْتَعِينانِ: با زاری و التماس طلب یاری می کنند

اللَّهُ: از خدا (می گویند):

وَيَلِكُ: وای بر تو

امِنْ: ایمان بیاور

إِنَّ: به درستی که

ص: ۲۶۱

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۳)

وَعَدَ اللَّهُ: وعده خدا

حَقُّ: حق است،

فَيَقُولُ: پس می گوید:

ما هذا: نیست این

إِلَّا أَسَاطِيرُ: مگر افسانه های

الْأُولَئِن: پیشینان.

۱۸ أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فَمِمْ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

حَقَّ: محقق شد

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

الْقَوْلُ: گفتار، (در این جا وعده عذاب)

(۳۱۴) جلد ۲۶ سوره احقاف

فِي أُمَّمٍ: همراه امت هایی که

قَدْ خَلَتْ: به تحقیق گذشتند

ص: ۲۶۲

مِنْ قَلِيلِهِمْ: قبل از ایشان

مِنَ الْجِنَّ: از جن

وَ الْإِنْسِ: و انس،

إِنَّهُمْ: همانا ایشان

كَانُوا خَاسِرِينَ: بودند زیان کار.

۱۹ وَ لِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَ لِيُؤْفِقَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ

وَ لِكُلِّ: و برای هر یک

دَرَجَاتٍ: درجاتی است

مِّمَّا عَمِلُوا: از آن چه عمل کردند،

وَ لِيُؤْفِقَهُمْ: و تا تمام و کمال بدهد به ایشان

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۵)

أَعْمَالَهُمْ: (پاداش) اعمالشان را

وَ هُمْ: و ایشان

لَا يُظْلَمُونَ: ستم نمی شوند.

ص: ۲۶۳

۳۵ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعُرْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرُونَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ

فاصبر: پس صبر کن

كما: همان گونه که

صبر: صبر کردند

أولوا العزم: صاحبان عزم و اراده

من الرسل: از پیامبران

ولا تستعجل: و عجله نکن (در عذاب)

(۳۱۶) جلد ۲۶ سوره احقاف

لهم: برای ایشان،

كانهم: گویی ایشان

يوم يرون: روزی که ببینند

ما يوعدون: آن چه را وعده داده می شوند که

لم يلبثوا: درنگ نکردند، نماندند

إلا ساعة: مگر ساعتی

ص: ۲۶۴

مِنْ نَهَارٍ: از یک روز (در دنیا)،

بَلَاغٌ: (این) ابلاغی است،

فَهَلْ: پس آیا

يُهْلِكُ إِلَّا: هلاک می شوند به جز

الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ: قوم فاسق، نافرمان؟

ص: ۲۶۵

«سوره محمد»

۱ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

وَ صَدُّوا: و جلوگیری کردند

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ: از راه خدا،

أَضَلَّ: گم کرد، تباه نمود (خدا)

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را.

۲ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَيْنَا مِنْ رَبِّهِمْ كَفَرَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ أَصْلَحَ بِالْهَمِّ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

(۳۱۸) جلد ۲۶ سوره محمد

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

ص: ۲۶۶

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

وَ آمَنُوا: و ایمان آوردند

بِمَا نُزِّلَ: به آن چه نازل گردید

عَلَى مُحَمَّدٍ: بر محمد

وَ هُوَ الْحَقُّ: و آن حق است

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

كَفَرُوا عَنْهُمْ: پوشاند از ایشان

سَيِّئَاتِهِمْ: بدی هایشان را

وَ أَصْلَحَ: و اصلاح کرد

بِالْهُمَّ: کارشان را.

سوره محمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۹)

۳ ذَلِكُ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ

ذَلِكَ: این

ص: ۲۶۷

بَانَ: به خاطر آن است که

الَّذِينَ: آنان که

كَفَرُوا: کافر شدند

اتَّبَعُوا: پیروی کردند

الْبَاطِلَ: از باطل

وَأَنَّ: و همانا

الَّذِينَ: کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

اتَّبَعُوا: پیروی نمودند

الْحَقَّ: حق را که

(۳۲۰) جلد ۲۶ سوره محمد

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان است .

كَذَلِكَ: این چنین

يَضْرِبُ: می زند

اللَّهُ: خداوند

لِلنَّاسِ: برای مردم

ص: ۲۶۸

أَمْثَالَهُمْ: مثل هایشان را.

۷ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ

یا ایُّهَا الَّذِینَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

إِن تَنْصُرُوا: اگر یاری کنید

اللَّهُ: خدا را،

سوره محمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۱)

يَنْصُرْكُمْ: یاری می کند شما را

وَيُثَبِّتْ: و ثابت می کند

أَقْدَامَكُمْ: قدم هایتان را.

۸ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَالْأَعْمَالُ لَهُمْ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند،

فَتَعَسَا: پس مرگ

ص: ۲۶۹

لَهُمْ: بر آن ها

وَ أَضَلَّ: و (خدا) گم کرد، نابود کرد

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را.

۹ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَخْبَطَ أَعْمَالَهُمْ

(۳۲۲) جلد ۲۶ سوره محمد

ذَلِكَ: این

بِأَنَّهُمْ: به خاطر آن است که ایشان

كَرِهُوا: کراهت دارند

ما: آن چه را که

أَنْزَلَ: نازل کرده

اللَّهُ: خدا،

فَأَخْبَطَ: پس نابود کرد

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را.

۱۰ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ

ص: ۲۷۰

عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا

أَفَلَمْ يَسِيرُوا: آیا پس سیر نکردند

فِي الْأَرْضِ: در زمین

سوره محمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۳)

فَيَنْظُرُوا: تا ببینند

كَيْفَ كَانَ: چگونه شد

عَاقِبَةُ: عاقبت

الَّذِينَ: آنان که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از ایشان بودند؟

دَمَّرَ: زیر و رو کرد

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْهِمْ: برایشان (آن چه داشتند)،

وَالْكَافِرِينَ: و برای کافران

أَمْثَالُهَا: نظیر آن خواهد بود.

۱۱ ذَلِكُ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا

ص: ۲۷۱

وَ أَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ

ذَلِكَ: این

(۳۲۴) جلد ۲۶ سوره محمد

يَا نَّ: به خاطر آن است که

اللَّهُ: خدا

مَوْلَى: سرپرست

الَّذِينَ: کسانی است که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَ أَنَّ: و همانا

الْكَافِرِينَ: کافران

لَا مَوْلَى: هیچ مولی و سرپرستی

لَهُمْ: برایشان نیست.

۱۲ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ
الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ

ص: ۲۷۲

سوره محمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۵)

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

يُدْخِلُ: داخل می کند

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

جَنَّاتٍ: به باغ هایی که

تَجْرِي: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأنهار: نهرها،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

يَتَمَتَّعُونَ: بهره می گیرند، خوش می گذرانند

وَيَأْكُلُونَ: و می خورند (در دنیا)

(۳۲۶) جلد ۲۶ سوره محمد

كَمَا تَأْكُلُ: همان گونه که می خورند

الأنعام: چهارپایان

ص: ۲۷۳

وَ النَّارُ: و آتش

مَثْوَى: جایگاهی

لَهُمْ: برای ایشان است (در آخرت)

۱۷ وَ الَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَ اتَيْهِمْ تَقْوِيَهُمْ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

اهْتَدَوْا: هدایت شدند

زَادَهُمْ: افزود ایشان را

هُدًى: هدایت

وَ اتَيْهِمْ: و داد به آن ها

تَقْوِيَهُمْ: (روح) تقوی.

سوره محمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۷)

۲۴ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ: آیا پس تذکر نمی کنند

الْقُرْآنَ: در قرآن

أَمْ عَلَى قُلُوبٍ: یا بر دل ها (یشان)

ص: ۲۷۴

أَقْفَالُهَا: قفل نهاده شده؟

۳۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

یا ایُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

اطِيعُوا: اطاعت کنید

اللَّهُ: خدا را

وَ اطِيعُوا: و اطاعت کنید

الرَّسُولَ: رسول را

(۳۲۸) جلد ۲۶ سوره محمد

وَ لَا تُبْطِلُوا: و باطل نسازید

أَعْمَالَكُمْ: اعمالتان را.

ص: ۲۷۵

«سوره فتح»

۱ اَنَا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

اَنَا: همانا ما

فَتَحْنَا: گشودیم

لَكَ: برای تو

فَتْحًا: گشودنی، فتحی

مُبِينًا: آشکارا!

۲ لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ يُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ يَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

لِيُغْفِرَ: تا بیامرزد

لَكَ اللَّهُ: برای تو خداوند

مَا تَقَدَّمَ: آن چه گذشته

مِنْ ذَنْبِكَ: از گناهت

(۳۳۰) جلد ۲۶ سوره فتح

وَ مَا: و آن چه

تَأَخَّرَ: به تأخیر افتاد

ص: ۲۷۶

وَيُتِمُّ: و تمام کند

نِعْمَتَهُ: نعمتش را

عَلَيْكَ: بر تو

و يَهْدِيكَ: و هدايت نمايد تو را

صِرَاطًا: به راه

مُسْتَقِيمًا: راست.

۳ وَ يَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا

وَ يَنْصُرَكَ: و پيروز کند تو را

اللَّهُ: خداوند

نَصْرًا: پيروزی

عَزِيزًا: شکست ناپذیری.

سوره فتح لغات و مفاهيم قرآن کریم (۳۳۱)

۴ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

ص: ۲۷۷

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

أَنْزَلَ: نازل کرد

السَّكِينَةَ: آرامش را

فِي قُلُوبٍ: در دل های

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان

لِيَزِدُّهُمْ: تا بيفزایند

إِيمَانًا: ایمانی

مَعَ إِيْمَانِهِمْ: بر ایمانشان.

وَلِلَّهِ: و برای خداست

جُنُودٌ: لشکریان

(۳۳۲) جلد ۲۶ سوره فتح

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین،

وَكَانَ: و باشد

اللَّهُ: خداوند

عَلِيمًا: دانایی

حَكِيمًا: حکیم.

ص: ۲۷۸

۵ لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ يُكَفَّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ كَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا

لِيَدْخُلَ: تا داخل کند

الْمُؤْمِنِينَ: مردان مؤمن

وَالْمُؤْمِنَاتِ: و زنان مؤمن را

جَنَّاتٍ: در باغ های

تَجْرِي: که جاری است

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۳)

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها، رودها

خَالِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن

و يُكَفَّرُ: و می پوشاند

عَنْهُمْ: از آن ها

سَيِّئَاتِهِمْ: بدی هایشان را،

وَ كَانَ ذَلِكَ: و باشد این

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

ص: ۲۷۹

فَوْزًا: رستگاری

عَظِيمًا: بزرگی.

۶ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ

(۳۳۴) جلد ۲۶ سوره فتح

وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا

وَ يُعَذِّبُ: و عذاب می کند

الْمُنَافِقِينَ: مردان منافق

وَ الْمُنَافِقَاتِ: و زنان منافق را

وَ الْمُشْرِكِينَ: و مردان مشرک

وَ الْمُشْرِكَاتِ: و زنان مشرک را که

الظَّانِّينَ: گمان می برند

بِاللَّهِ: به خدا

ظَنَّ السَّوْءِ: گمان و ظن بد،

عَلَيْهِمْ: بر آن ها باد

ص: ۲۸۰

دائِرَةُ السَّوْءِ: حوادثِ بدِ زمانه،

وَ غَضِبَ: و غضب نموده

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۵)

وَ لَعَنَهُمْ: و لعنت شان کرده

وَ أَعَدَّ: و آماده نموده

لَهُمْ: برایشان

جَهَنَّمَ: جهنم را،

وَ سَاءَتْ: و چه بد

مَصِيرًا: بازگشت گاهی است.

۷ وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ كَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

وَلِلَّهِ: و برای خداست

جُنُودًا: لشکریان

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

ص: ۲۸۱

وَالْأَرْضِ: و زمین،

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

(۳۳۶) جلد ۲۶ سوره فتح

عزیزا: شکست ناپذیر

حکیم: حکیم.

۸ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا

اَنَا: همانا ما

اَرْسَلْنَاكَ: فرستادیم تو را

شاهدا: گواه

وَ مُبَشِّرًا: و بشارت گر

وَ نَذِيرًا: و هشدار دهنده.

۹ لِيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ يُعَزِّرُوهُ وَ يُوَفِّرُوهُ وَ يَسْبِّحُوهُ بُكْرَةً وَ اَصِيلاً

لِيُؤْمِنُوا: تا ایمان بیاورید

بِاللَّهِ: به خدا

ص: ۲۸۲

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۷)

وَ رَسُولِهِ: و رسول او

وَ تُعَزِّرُوهُ: و یاری کنید او را

وَ تُوقِّرُوهُ: و احترام نمایید او را

وَ تُسَبِّحُوهُ: و تسبیح کنید او را

بُكْرَةً: صبح

وَ أَصِيلاً: و شام.

۲۰ وَعَدَ كُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَ لَتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَ يَهْدِيكُمْ صِراطًا مُسْتَقِيمًا

وَعَدَ كُمْ: وعده داد به شما

اللَّهُ: خداوند

مَغَانِمَ: غنیمت های

كَثِيرَةً: بسیاری را که

(۳۳۸) جلد ۲۶ سوره فتح

تَأْخُذُونَهَا: می گیرید آن را،

فَعَجَّلَ: پس عجله کرد، پیش انداخت

ص: ۲۸۳

لَكُمْ: برای شما

هَذِهِ: این را،

وَكَفَّ: و کوتاه کرد

أَيْدِيَ النَّاسِ: دست های مردم را

عَنْكُمْ: از شما

وَلِتَكُونَ: و تا باشد

آيَةً: نشانه ای

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنین

وَيَهْدِيَكُمْ: و هدایت می کند شما را

صِرَاطًا: به راه

مُسْتَقِيمًا: راست.

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۹)

۲۱ وَ أُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَ كَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا

وَأُخْرَى: و (غنائم) دیگری که

لَمْ تَقْدِرُوا: قادر نیستید، دست نیافته اید

ص: ۲۸۴

عَلَيْهَا: بر آن

قَدْ: به تحقیق

أَحَاطَ: احاطه دارد

اللَّهُ: خداوند

بِهَا: به آن،

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خدا

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

قَدِيرًا: قادر و توانا.

۲۲ وَ لَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَذْبَارَ ثُمَّ

(۳۴۰) جلد ۲۶ سوره فتح

لَا يَجِدُونَ وِلْيَانًا وَلَا نَصِيرًا

وَ لَوْ: و اگر

قَاتَلَكُمُ: جنگ کنند با شما

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَوَلَّوْا الْأَذْبَارَ: حتما پشت می کنند

ص: ۲۸۵

ثُمَّ لَا يَجِدُونَ: سپس نمی یابند

وَلَيْتَا: سرپرستی، یاری

وَلَا نَصِيرَا: و نه یاورى.

۲۳ سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي: سَنَّتِ خداست که

قَدْ خَلَتْ: به تحقیق گذشت

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۱)

مِنْ قَبْلُ: از قبل

وَلَنْ تَجِدَ: و هرگز نخواهی یافت

لِسُنَّةِ: برای سَنَّتِ

اللَّهُ: خدا

تَبْدِيلًا: تغییر و تبدیلی.

۲۴ وَ هُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَ أَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَ كَانَ اللَّهُ بِ

ص: ۲۸۶

مَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

وَ هُوَ الَّذِي: و اوست آن که

كَفَّ: کوتاه کرد، بازداشت

أَيَّدِيَهُمْ: دست های آن ها را

عَنْكُمْ: از شما

وَ أَيَّدِيكُمْ: و دست های شما را

(۳۴۲) جلد ۲۶ سوره فتح

عَنْهُمْ: از آن ها

بِبَطْنٍ: در دل، درون

مَكَّةَ: مکه

مِنْ بَعْدِ أَنْ: بعد از این که

أَظْفَرَكُمْ: پیروز نمود شما را

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصِيرًا: بینا.

ص: ۲۸۷

۲۷ لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا

سوره فتح لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۴۳)

لَقَدْ: هر آينه به تحقيق

صَدَقَ: راست نمود، تحقق بخشيد

اللَّهُ: خداوند

رَسُولَهُ الرُّؤْيَا: رؤيای پیامبر خود را

بِالْحَقِّ: به حق،

لَتَدْخُلَنَّ: هر آينه قطعا داخل خواهيد شد

الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ: به مسجدالحرام

إِنْ شَاءَ اللَّهُ: اگر خدا بخواهد

آمِنِينَ: در امنيت

مُحَلِّقِينَ: سرهايتان تراشيده

رُؤُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ: و موهای سر کوتاه کرده

لَا تَخَافُونَ: بدون هيچ ترسی،

ص: ۲۸۸

فَعَلِمَ: پس می دانست (خدا)

مَا لَمْ تَعْلَمُوا: چیزهایی را که شما نمی دانستید

(۳۴۴) جلد ۲۶ سوره فتح

فَجَعَلَ: پس قرار داد

مِنْ دُونِ ذَلِكَ: غیر از آن

فَتَّحَا قَرِيْبًا: فتحی نزدیک.

۲۸ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

أَرْسَلَ رَسُولَهُ: فرستاد رسولش را

بِالْهُدَىٰ: به هدایت

وَ دِينِ الْحَقِّ: و دین حق

لِيُظْهِرَهُ: تا پیروز بگرداند

عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ: بر همه ادیان.

وَ كَفَىٰ بِاللَّهِ: و کافی است که خدا

شَهِيدًا: گواه باشد.

۲۹ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرِيَهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي
وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْئَهُ فَازْرَعَهُ فَاسْتَعْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سَوَابِهِ يُعْجَبُ
الزُّرَّاعَ لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

مُحَمَّدٌ: مُحَمَّد صلی الله علیه و آله

رَسُولُ اللَّهِ: فرستاده خداست،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

مَعَهُ أَشِدَّاءُ: با او هستند سخت گیر

عَلَى الْكُفَّارِ: بر کافران

رُحَمَاءُ: و مهربانان

(۳۴۶) جلد ۲۶ سوره فتح

بَيْنَهُمْ: بین خودشان هستند

تَرِيَهُمْ: می بینی ایشان را که

ص: ۲۹۰

رُكْعًا: (همواره) در رکوع

سُجَّدًا: و سجودند

يَبْتَغُونَ: می جویند، می طلبند

فَضْلًا مِنَ اللَّهِ: فضل را از جانب خدا

و رِضْوَانًا: و خشنودی را،

سِيمَاهُمْ فِي: علامتشان در

وُجُوهِهِمْ مِنْ: چهره هایشان از

آثَرِ السُّجُودِ: اثر سجود (نماین است)،

ذَلِكَ مَثَلُهُمْ: این مَثَل، وصف ایشان

فِي التَّوْرَةِ: در تورات است،

و مَثَلُهُمْ: و مَثَل، وصف ایشان

فِي الْأَنْجِيلِ: در انجیل

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۷)

كَزْرَعٍ: مانند زراعتی است که

أَخْرَجَ: خارج کرده

شَطَطُهُ: جوانه های خود را

فَازَرَهُ: پس تقویت نموده آن را،

فَاسْتَعْلَظْ: پس محکم شده

فَاسْتَوَى: پس بایستد

عَلَى سُوْقِهِ: بر ساقه هایش،

يُعْجِبُ: به شگفت می آورد

الزُّرَّاعَ: کشاورزان را

لِيَغِيْظَ: تا به خشم آورد

بِهِ... الْكُفَّارَ: (انبوهی) آن ها کفار را.

وَعَدَ اللَّهُ: وعده داده خداوند

الَّذِينَ آمَنُوا: به کسانی که ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

(۳۴۸) جلد ۲۶ سوره فتح

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

مِنْهُمْ مَغْفِرَةً: از ایشان، آمرزشی

وَأَجْرًا عَظِيمًا: و اجری بزرگ.

ص: ۲۹۲

«سوره حُجرات»

۱ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقَدَّمُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

لَا تَقَدَّمُوا: پیشی نگیرید، تقدّم نجوید

بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ: جلوتر از خدا

وَرَسُولِهِ: و رسولش،

وَ اتَّقُوا: و پروا کنید

اللَّهِ: از خدا،

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خدا

سَمِيعٌ: شنوای

عَلِيمٌ: داناست.

(۳۵۰) جلد ۲۶ سوره حُجرات

۲ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ

ص: ۲۹۳

فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

یا ایُّهَا الَّذِینَ: ای کسانی که

اُمُّنُوا: ایمان آوردید!

لَا تَرْفَعُوا: بالا نبرید، بلند نکنید

أَصْوَاتِكُمْ: صدایتان را

فَوْقَ: بالاتر، بلندتر از

صَوْتِ النَّبِيِّ: صدای پیامبر

وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ: و با او بلند سخن نگویند

بِالْقَوْلِ

كَجَهْرِ: مانند بلند صحبت کردن

سوره حُجُرَاتِ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۱)

بَعْضِكُمْ: بعضی از شما

لِبَعْضٍ: با بعضی دیگر

أَنْ تَحْبَطَ: که تباه شود

أَعْمَالِكُمْ: اعمالتان

ص: ۲۹۴

وَ أَنْتُمْ: در حالی که شما

لَا تَسْعُرُونَ: نمی فهمید.

۳ إِنَّ الَّذِينَ يُعْضُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِتَتَّقُوا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

يُعْضُونَ: می کاهند، آهسته می کنند

أَصْوَاتَهُمْ: صدایشان را

عِنْدَ: نزد

(۳۵۲) جلد ۲۶ سوره حُجُرَات

رَسُولِ: رسول

اللَّهُ: خدا،

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

امْتَحَنَ: امتحان کرده

اللَّهُ: خداوند

ص: ۲۹۵

قُلُوبَهُمْ: دل هایشان را

لِلتَّقْوَى: برای تقوا و پرهیزکاری،

لَهُمْ: برای ایشان است

مَغْفِرَةً: آمرزشی

وَ أَجْرًا: و اجری

عَظِيمًا: بزرگ.

۴ إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ

سوره حُجرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۳)

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

إِنَّ: همانا

الَّذِينَ: کسانی که

يُنَادُونَكَ: ندا می کنند، صدا می زنند تو را

مِنْ وَرَاءِ: از پشت

الْحُجُرَاتِ: حجره ها، اتاق ها

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْقِلُونَ: نمی اندیشند.

ص: ۲۹۶

۵ وَ لَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

وَلَوْ: و اگر

أَنَّهُمْ: همانا ایشان

صَبَرُوا: صبر می کردند

حَتَّى تَخْرُجَ: تا خارج شوی تو

(۳۵۴) جلد ۲۶ سوره حُجُرَات

إِلَيْهِمْ: به سویشان

لَكَانَ: هر آینه بود

خَيْرًا لَهُمْ: بهتر برایشان،

وَاللَّهُ: و خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحِيمٌ: مهربان است.

۱۰ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَ اتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

إِنَّمَا: جز این نیست که

ص: ۲۹۷

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

إِخْوَةٌ: با هم برادرند

فَأَصْلِحُوا: پس اصلاح کنید

بَيْنَ أَخَوِيكُمْ: بین برادرانتان،

سوره حُجرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۵)

وَ اتَّقُوا: و پروا کنید

اللَّهُ: از خدا

لَعَلَّكُمْ: امید است که شما

تُرْحَمُونَ: مورد رحمت قرار گیرید.

۱۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

ص: ۲۹۸

لَا يَسْخَرُونَ: مسخره نکند

قَوْمٌ: قومی

(۳۵۶) جلد ۲۶ سوره حُجُرَات

مِنْ قَوْمٍ: قوم دیگر را

عَسَى: شاید، چه بسا

أَنْ يَكُونُوا: که باشند آن ها

خَيْرًا: بهتر

مِنْهُمْ: از ایشان

وَلَا نِسَاءً: و نه زنانی

مِنْ نِسَاءٍ: زنان (دیگر را)

عَسَى: شاید، چه بسا

أَنْ يَكُنَّ: که باشند آن ها

خَيْرًا: بهتر

مِنْهُمْ: از ایشان،

وَلَا تَلْمِزُوا: و عیب جویی نکنید

أَنْفُسَكُمْ: از خودتان

وَلَا تَنَابَرُوا: و یکدیگر را با

ص: ۲۹۹

سوره حُجرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۷)

بِالْأَلْقَابِ: لقب های زشت خوانید،

بِسْمِ الْأَسْمَاءِ: چه بد است نام

الْفُسُوقُ: فسوق

بَعْدَ الْإِيمَانِ: بعد از ایمان.

وَمَنْ: و هر کس

لَمْ يَتُبْ: توبه نکند

فَأُولَئِكَ: پس آنان

هُمُ الظَّالِمُونَ: ایشانند ستم کاران.

۱۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا يَحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ
أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

(۳۵۸) جلد ۲۶ سوره حُجرات

آمَنُوا: ایمان آوردید!

اجْتَنِبُوا: اجتناب کنید، دوری کنید

ص: ۳۰۰

كثيرا: از بسيارى

مِنَ الظَّنِّ: از گمان ها

إِنَّ: به درستي كه

بَعْضَ: بعضى از

الظَّنِّ: گمان ها

إِثْمٌ: گناه است،

وَلَا تَجَسَّسُوا: و تجسس نكنيد

وَلَا يَغْتَبِ: و غيبت نكند

بَعْضُكُمْ: بعضى از شما

بَعْضًا: بعضى ديگر را،

أَيُّحِبُّ: آيا دوست دارد

أَحَدُكُمْ: يكي از شما

سوره حُجرات لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۵۹)

أَنْ يَأْكُلَ: كه بخورد

لَحْمِ أَخِيهِ: گوشت برادرش را كه

مَيْتًا: مرده است؟

فَكَرِهْتُمُوهُ: پس كراهت داريد از آن،

ص: ۳۰۱

وَ اتَّقُوا: و پروا کنید

اللَّهِ: از خدا،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

تَوَابٌ: توبه پذیر

رَحِيمٌ: مهربان است.

۱۳ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

يا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

(۳۶۰) جلد ۲۶ سوره حُجرات

إِنَّا: همانا ما

خَلَقْنَاكُمْ: خلق کردیم شما را

مِنْ ذَكَرٍ: از یک مرد

وَأُنْثَىٰ: و یک زن

وَجَعَلْنَاكُمْ: و قرار دادیم شما را

شُعُوبًا: شعبه، شعبه

ص: ۳۰۲

وَقَبَائِلَ: و قبيله ها

لَتَعَارَفُوا: تا بشناسید یکدیگر را

إِنَّ: به درستی که

أَكْرَمَكُمْ: گرامی ترین شما

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

أَتْقِيكُمْ: با تقواترین شماست،

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

عَلِيمٌ: دانای

سوره حُجرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۱)

خَيْرٌ: آگاه است.

ص: ۳۰۳

«سوره ق»

۱ قَا وَ الْقُرْآنِ الْمَجِيدِ

قَا: از حروف مقطعه

وَ الْقُرْآنِ: سوگند به قرآن

الْمَجِيدِ: مجید.

۲ بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ

بَلْ عَجِبُوا: بلکه تعجب کردند

أَنْ جَاءَهُمْ: این که آمد ایشان را

مُنْذِرٌ: بیم دهنده ای

مِنْهُمْ: از میان خودشان

فَقَالَ: پس گفتند:

الْكَافِرُونَ: کافران

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۳)

هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ: این چیز

عَجِيبٌ: عجیبی است!

۳ ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكُمْ رَجْعٌ بَعِيدٌ

ءَاِذَا: آيا وقتى كه

مِتْنَا: مُرديم

وَ كُنَّا: و شديم

تُرَابًا: خاك (زنده مى شويم؟)

ذَلِكُمْ رَجْعٌ: اين بازگشتى

بَعِيدٌ: بعيد است!

۴ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ

قَدْ عَلِمْنَا: به تحقيق مى دانيم ما

مَا تَنْقُصُ: چه مى كاهد

(۳۶۴) جلد ۲۶ سوره ق

الْأَرْضُ: زمين

مِنْهُمْ: از آن ها،

وَعِنْدَنَا: و نزد ما

كِتَابٌ: كتابى

ص: ۳۰۵

حَفِيظٌ: محافظ است.

۵ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيحٍ

بَلْ كَذَّبُوا: بلکه تکذیب نمودند

بِالْحَقِّ: حق را

لَمَّا: وقتی که

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را،

فَهُمْ: پس آنان

فِي أَمْرٍ: در امری

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۵)

مَرِيحٍ: سرگردانند، متحیرند.

۶ أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا: آیا پس نگاه نکردند

إِلَى السَّمَاءِ: به آسمان

ص: ۳۰۶

فَوْقَهُمْ: بالای سرشان که

كَيْفَ: چگونه

بَنَيْنَاهَا: بنا کردیم آن را

وَزَيْنَاهَا: و (چگونه) زینت دادیم آن را

وَمَا لَهَا: در حالی که نیست برای آن

مِنْ فُرُوجٍ: هیچ شکافی، خللی؟

۷ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ

(۳۶۶) جلد ۲۶ سوره ق

وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

وَالْأَرْضَ: و زمین را که

مَدَدْنَاهَا: گسترده اش کردیم

وَالْقَيْنَا: و افکندیم

فِيهَا رَوَاسِيَ: در آن کوه های محکم

وَأَنْبَتْنَا: و رویاندیم

فِيهَا مِنْ كُلِّ: در آن از هر

زَوْجٍ: نوع، صنف

ص: ۳۰۷

بَهِيحٍ: گیاه بهجت انگیز.

۸ تَبَصَّرَهُ وَ ذِكْرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ

تَبَصَّرَهُ: تا مایه بصیرت

وَ ذِكْرَى: و تذکر

لِكُلِّ عَبْدٍ: برای هر بنده

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۷)

مُنِيبٍ: توبه کاری باشد.

۹ وَ نَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَ حَبَّ الْحَصِيدِ

وَ نَزَّلْنَا: و نازل نمودیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً مُبَارَكًا: آبی پربرکت

فَأَنْبَتْنَا: پس رویاندیم

بِهِ: به وسیله آن

جَنَّاتٍ: باغ ها

ص: ۳۰۸

وَ حَبِّ: و دانه های

الْحَصِيدِ: دروکردنی.

۱۰ وَالنَّخْلَ بِاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ

(۳۶۸) جلد ۲۶ سوره ق

وَ النَّخْلَ: و درختان خرما

بِاسِقَاتٍ: بلند قامت که

لَهَا طَلْعٌ: برای آن شکوفه هایی

نَضِيدٌ: روی هم چیده شده.

۱۱ رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ

رِزْقًا: تا روزی

لِلْعِبَادِ: برای بندگان باشد،

وَأَحْيَيْنَا: و زنده کردیم

بِهِ بَلْدَةً: با آن، زمین

مَّيْتًا: مرده را،

كَذَلِكَ: این چنین است

ص: ۳۰۹

الْخُرُوجُ: خارج شدن (از قبرها).

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۹)

۱۸ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

ما يَلْفِظُ: تلفظ نمی کند

مِنْ قَوْلٍ: هیچ سخنی را

إِلَّا لَدَيْهِ: مگر نزد اوست

رَقِيبٌ عَتِيدٌ: مراقبی آماده.

۱۹ وَ جَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ

وَ جَاءَتْ: و بیاید

سَكْرَةُ: مستی

الْمَوْتِ: مرگ،

بِالْحَقِّ: به حق،

ذَلِكَ: (به او گفته شود): این است

(۳۷۰) جلد ۲۶ سوره ق

مَا كُنْتَ: آن چه بودی

مِنْهُ تَحِيدُ: از آن گریزان.

ص: ۳۱۰

«سوره ذاریات»

۱ وَالذَّارِيَاتِ ذُرْوَا

وَ الذَّارِيَاتِ: سوگند به بادهایی که ذرات سر راه خود را به اطراف می پراکنند

ذُرْوَا: چه بادهایی.

۲ فَالْحَامِلَاتِ وُقُورَا

فَالْحَامِلَاتِ: پس سوگند به ابرهایی که بار سنگینی از باران با خود حمل می کنند

وُقُورَا: چه سنگینی ای.

۳ فَالْجَارِيَاتِ يُسْرَا

فَالْجَارِيَاتِ: پس سوگند به کشتی هایی که

يُسْرَا: به آسانی روانند.

(۳۷۲) جلد ۲۶ سوره ذاریات

۴ فَالْمُقَسَّمَاتِ أَمْرَا

ص: ۳۱۱

فَالْمُقَسَّمَاتِ: پس سوگند به فرشتگانی که تقسیم می کنند

أَمْرًا: کار را.

۵ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ

إِنَّمَا: به درستی که آن چه

تُوعَدُونَ: وعده داده می شوید

لَصَادِقٌ: حتما راست است.

۶ وَإِنَّ الدَّيْنَ لَوَاقِعٌ

وَإِنَّ: و به درستی که

الدَّيْنَ: روز جزا

لَوَاقِعٌ: حتما واقع شدنی است.

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۳)

۷ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُوبِ

وَالسَّمَاءِ: سوگند به آسمان که

ذَاتِ الْحُبُوبِ: دارای مسیرها و زینت هاست.

۸ أَنْتُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ

ص: ۳۱۲

إِنَّكُمْ: همانا شما

لَفَى: هر آینه در

قَوْلٍ: گفتار

مُخْتَلِفٍ: مختلف و گوناگونید.

۲۰ وَ فِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ

وَ فِي الْأَرْضِ: و در زمین

آيَاتٌ: نشانه هایی

(۳۷۴) جلد ۲۶ سوره ذاریات

لِلْمُوقِنِينَ: برای اهل یقین است.

۲۱ وَ فِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

وَ فِي أَنْفُسِكُمْ: و در وجود خودتان

أَفَلَا تُبْصِرُونَ: آیا پس نمی بینید؟

۲۲ وَ فِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَ مَا تُوْعَدُونَ

وَ فِي السَّمَاءِ: و در آسمان است

رِزْقُكُمْ: روزی شما

ص: ۳۱۳

وَمَا: و آن چه

تُوَعْدُونَ: وعده داده می شوید.

۲۳ فَو رَبِّ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۵)

فَو رَبِّ: پس سو گند به پروردگار

السَّمَاءِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین

إِنَّهُ: به درستی که

لَحَقٌّ: (این مطالب) حق است

مِثْلَ مَا: مثل آن چه

أَنَّكُمْ: که شما

تَنْطِقُونَ: سخن می گوئید.

«پایان جزء ۲۶»

ص: ۳۱۴

(۳۷۶) جلد ۲۶ سوره ذاریات

۴۷ وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ

وَالسَّمَاءَ: و آسمان را

بَنَيْنَاهَا: بنا کردیم آن را

بِأَيْدٍ: با دست (قدرت)

وَإِنَّا: و همانا ما

لَمُوسِعُونَ: حتما گسترش دهنده هستیم.

۴۸ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ

وَالْأَرْضَ: و زمین را

فَرَشْنَاهَا: مسطح و پهن کردیم آن را،

فَنِعْمَ: پس چه خوب

الْمَاهِدُونَ: آماده نمودیم.

۴۹ وَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۷)

وَ مِنْ كُلِّ: و از هر

شَيْءٍ: چیزی

خَلَقْنَا: خلق کردیم

ص: ۳۱۵

زَوْجَيْنِ: دو زوج

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۵۵ وَ ذَكَرْ فَإِنَّ الذُّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

وَ ذَكَرْ: و تذکر بده

فَإِنَّ: پس به درستی که

الذُّكْرَى: تذکر دادن

تَنْفَعُ: سود می دهد

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان را.

(۳۷۸) جلد ۲۷ سوره ذاریات

۵۶ وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

وَ مَا خَلَقْتُ: و خلق نکردم

الْجِنَّ: جن

وَ الْإِنْسَ: و انس را

إِلَّا: مگر

لِيَعْبُدُونِ: تا عبادت کنند مرا.

ص: ۳۱۶

۵۷ ما أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَ ما أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونَ

ما أُرِيدُ: نمی خواهم

مِنْهُمْ: از آن ها

مِنْ رِزْقٍ: هیچ روزی ای

وَ ما أُرِيدُ: و نمی خواهم

أَنْ يُطْعَمُونَ: که اطعام کنند مرا.

۵۸ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۹)

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

هُوَ: او،

الرَّزَّاقُ: روزی دهنده

ذُو الْقُوَّةِ: صاحب قوت

الْمَتِينُ: استوار و محکم است

ص: ۳۱۷

«سوره طور»

۱ وَالطُّورِ

وَالطُّورِ: سوگند به طور،

۲ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ

وَكِتَابٍ: و کتاب

مَسْطُورٍ: نوشته شده،

۳ فِي رَقٍّ مَنشُورٍ

فِي رَقٍّ: در صفحه ای

مَنشُورٍ: گسترده، نشر داده شده،

۴ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ

وَالْبَيْتِ: و خانه ای که

سوره طور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۱)

الْمَعْمُورِ: (همواره) آباد است،

۵ وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ

ص: ۳۱۸

وَالسَّقْفِ: و سقف

الْمَرْفُوعِ: برافراشته (آسمان)،

۶ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ

وَالْبَحْرِ: و دریای

الْمَسْجُورِ: برافروخته،

۷ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ

إِنَّ: به درستی که

عَذَابَ: عذاب

رَبِّكَ: پروردگار تو

(۳۸۲) جلد ۲۷ سوره طور

لَوَاقِعٌ: قطعا واقع شدنی است.

۸ مَالَهُ مِنْ دَافِعٍ

مَالَهُ: نیست برای او

مِنْ دَافِعٍ: هیچ دفع کننده ای، بازدارنده ای.

ص: ۳۱۹

۲۱ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَ اتَّبَعَتْهُمْ: و پیروی کردند ایشان را

ذُرِّيَّتَهُمْ: فرزندان ایشان

بِإِيمَانٍ: به ایمان،

سوره طور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۳)

أَلْحَقْنَا بِهِمْ: ملحق کنیم به آن ها

ذُرِّيَّتَهُمْ: فرزندان ایشان را

وَمَا أَلَتْنَاهُمْ: و کم نکنیم

مِنْ عَمَلِهِمْ: از عملشان

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی،

كُلُّ امْرِئٍ: هر کسی

بِمَا كَسَبَ: به آن چه کسب کرده

رَهِينٌ: در گروه است.

ص: ۳۲۰

۲۲ وَ أَمَدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَ لَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ

وَ أَمَدَدْنَاهُمْ: و عطا کنیم آن ها را

بِفَاكِهَةٍ: به (انواع) میوه ها

وَ لَحْمٍ: و گوشت

مِّمَّا: از آن چه

(۳۸۴) جلد ۲۷ سوره طور

يَشْتَهُونَ: اشتها می کنند.

۲۳ يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَعْنٌ فِيهَا وَ لَا تَأْتِيهم

يَتَنَازَعُونَ: می ربایند از یکدیگر

فيها: در آن جا

كَأْسًا: کاسه را، جامی را که

لَا لَعْنٌ: نه سخن بیهوده

فيها: در آن است

وَ لَا تَأْتِيهم: و نه گناهی.

۲۴ وَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ

ص: ۳۲۱

وَيَطُوفُ: و می گردند، می چرخند

عَلَيْهِمْ: بر (دور) آن ها

سوره طور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۵)

غِلْمَانُ: نوجوانانی

لَهُمْ: برای آن ها

كَانَهُمْ: که گویی ایشان

لَوْ لَوْ: مرواریدی

مَكْنُونٌ: پنهان شده در صدفند.

۲۵ وَ أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ

وَ أَقْبَلَ: و رو کرده

بَعْضُهُمْ: بعضی از ایشان

عَلَى بَعْضٍ: بر بعض دیگر و

يَتَسَاءَلُونَ: از هم سؤال می کنند، (شما چه کسانی هستید؟)

۲۶ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ

(۳۸۶) جلد ۲۷ سوره طور

قَالُوا: گویند:

ص: ۳۲۲

إِنَّا كُنَّا: به درستی که ما بودیم

قَبْلُ: قبلاً، قبل از این

فِي أَهْلِنَا: در میان خانواده مان

مُشْفِقِينَ: بیمناک، خیرخواه، دلسوز.

۳۵ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ

أَمْ خُلِقُوا: آیا خلق شده اند

مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ: از چیز دیگری

أَمْ هُمْ: یا ایشان

الْخَالِقُونَ: خود خلق کننده اند؟

۴۹ وَ مِنَ اللَّيْلِ فَسَبَّحَهُ وَ إِذْ بَارَ النُّجُومِ

وَ مِنَ اللَّيْلِ: و پاره ای از شب،

سوره طور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۷)

فَسَبَّحَهُ: پس تسبیح گوی او را

وَ إِذْ بَارَ: و به هنگام پشت کردن

النُّجُومِ: ستارگان.

ص: ۳۲۳

«سوره نجم»

۱ وَ النَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ

وَ النَّجْمِ: سوگند به ستاره

إِذَا: هنگامی که

هَوَى: غروب کند،

۲ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ

مَا ضَلَّ: گمراه نشده

صَاحِبُكُمْ: هم صحبت شما، همنشین شما

وَ مَا غَوَى: و منحرف نگردیده.

۳ وَ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ

وَ مَا يَنْطِقُ: و سخن نمی گوید

عَنِ الْهَوَى: از روی هوی و هوس.

سوره نجم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۹)

۴ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُوحَى

اِنْ هُوَ: نیست آن

اِلَّا: مگر

وَحْيٌ: وحی که

يُوحَى: وحی می شود (به او).

۵ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى

عَلَّمَهُ: آموخته به او

شَدِيدُ الْقُوَى: آن کس که قدرت عظیمی دارد (جبرئیل).

۶ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى

ذُو مِرَّةٍ: نیرومندی که

فَاسْتَوَى: سلطه بر همه چیز دارد.

(۳۹۰) جلد ۲۷ سوره نجم

۲۴ اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنَّى

اَمْ لِلْاِنْسَانِ: آیا برای انسان است

مَا تَمَنَّى: آن چه تمنا کند؟

۲۵ فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَ الْاَوَّلٰى

ص: ۳۲۵

فَلَلَهُ: پس برای خداست

الْآخِرَةُ: آخرت

وَالْأُولَى: و دنیا.

۳۲ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى

سوره نجم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۱)

الَّذِينَ: آنان که

يَجْتَنِبُونَ: اجتناب می کنند، دوری می کنند

كَبَائِرَ الْإِثْمِ: از گناهان بزرگ

وَالْفَوَاحِشَ: و از زشتی ها

إِلَّا اللَّمَمَ: مگر گناهان کوچک،

إِنَّ: به درستی که

رَبَّكَ: پروردگار تو

وَاسِعٌ: گسترده است

الْمَغْفِرَةِ: مغفرت (او)،

ص: ۳۲۶

هُوَ أَعْلَمُ: او داناتر است

بِكُمْ: به شما

إِذْ: هنگامی که

أَنْشَأَكُمْ: پدید آورد شما را

مِنَ الْأَرْضِ: از زمین

(۳۹۲) جلد ۲۷ سوره نجم

وَ إِذْ أَنْتُمْ: و هنگامی که

أَجِنَّهٗ: جنین بودید

فِي بُطُونٍ: در شکم های

أُمَّهَاتِكُمْ: مادرانتان،

فَلَا تُزَكُّوا: پس نستایید

أَنْفُسَكُمْ: خودتان را،

هُوَ أَعْلَمُ: او داناتر است

بِمَنْ اتَّقَى: به کسی که باتقواست.

۳۹ وَ أَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى

وَ أَنْ لَيْسَ: و این که نیست

لِلْإِنْسَانِ: برای انسان

ص: ۳۲۷

إِلَّا مَا: مگر آن چه

سَعَى: سعی و تلاش کرده.

سوره نجم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۳)

۴۰ وَ أَنْ سَعِيَهُ سَوْفَ يُرَى

وَ أَنْ: و حتما

سَعِيَهُ: سعی و کوشش او

سَوْفَ: به زودی

يُرَى: دیده خواهد شد.

۴۱ ثُمَّ يُجْزِيهِ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى

ثُمَّ: سپس

يُجْزِيهِ: پاداش داده می شود

الْجَزَاءَ: پاداش

الْأَوْفَى: تمام تر، کافی.

ص: ۳۲۸

«سوره قمر»

۱ اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ

اقْتَرَبَتِ: نزدیک شد

السَّاعَةُ: قیامت

وَ انْشَقَّ: و شکافت

الْقَمَرُ: ماه.

۲ وَ اِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ

وَ اِنْ: و اگر

يَرَوْا: بینند

آيَةً: نشانه ای، معجزه ای

يُعْرِضُوا: رومی گردانند

وَ يَقُولُوا: و می گویند:

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۵)

سِحْرٌ: سحری است

مُّسْتَمِرٌّ: دائمی، پی در پی.

۳ وَ كَذَّبُوا وَ اتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَ كُلٌّ مُّسْتَقِرٌّ

وَ كَذَّبُوا: و تکذیب کردند

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی نمودند

أَهْوَاءَهُمْ: هوی و هوس هایشان را،

وَ كَلَّ: وَ هَر

أَمْرٍ: أَمْرِي

مُسْتَقَرٌّ: (بِرَجَائِ خُود) قَرَارِ گِیرِنْدَه اَسْت.

ص: ۳۲۹

۱۶ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ

فَكَيْفَ كَانَ: پس چگونه بود

عَذَابِي: عذاب من

(۳۹۶) جلد ۲۷ سوره قمر

وَ نُذْرٍ: و هشدارهای من؟

۱۷ وَ لَقَدْ يَسْرُنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

يَسْرُنَا: آسان کردیم ما

الْقُرْآنَ: قرآن را

ص: ۳۳۰

لِلذِّكْرِ: برای تذکر

فَهَلْ مِنْ: پس آیا هیچ

مُدَّكِرٍ: پند گیرنده ای هست؟

۱۸ كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ

كَذَّبَتْ: تکذیب کردند

عَادٌ: قوم عاد (پیامبر خود را)

فَكَيْفَ كَانَ: پس چگونه بود

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۷)

عَذَابِي: عذاب من

وَ نُذْرٍ: و هشدارهای من؟

۱۹ اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ

اِنَّا: همانا ما

اَرْسَلْنَا: فرستادیم

عَلَيْهِمْ رِيحًا: بر آن ها باد

صَرْصَرًا: تند و سرد را

ص: ۳۳۱

فی یَوْمِ نَحْسٍ: در روزی شوم

مُسْتَمِرًّا: پیوسته.

۲۰ تَنْزِعِ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ

تَنْزِعُ: از جا می کند

(۳۹۸) جلد ۲۷ سوره قمر

النَّاسَ: مردم را

كَأَنَّهُمْ: گویی ایشان

أَعْجَازُ: تنه های

نَخْلٍ: نخلی بودند که

مُنْقَعِرٍ: ریشه کن شده اند.

۲۱ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ

فَكَيْفَ كَانَ: پس چگونه بود

عَذَابِي: عذاب من

وَ نُذُرٍ: و هشدارهای من؟

۴۱ وَ لَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ

ص: ۳۳۲

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

جاء: آمدند

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۹)

ال: آل

فِرْعَوْنَ: فرعون را

النُّذُرُ: بیم رسانان.

۴۲ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَحَدًا عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ

كَذَّبُوا: تکذیب کردند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را

كُلِّهَا: همه اش را

فَأَخَذْنَاهُمْ: پس گرفتیم ما ایشان را

أَحَدًا: گرفتن

عَزِيزٍ: شخصی قدرتمند و

مُّقْتَدِرٍ: مقتدر.

(۴۰۰) جلد ۲۷ سوره قمر

۴۳ أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْلِيكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ

ص: ۳۳۳

اَكْفَارُكُمْ: آیا کافران شما (اهل مکّه)

خَيْرٌ مِنْ: بهترند از

اُولَئِكَكُمْ: آنان (که برشمرديم)

اَمْ لَكُمْ: یا برای شما

بِرَاءةً: امان نامه ای

فِي الزُّبُرِ: در کتب (آسمانی نازل شده؟)

۴۴ اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ

اَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند:

نَحْنُ جَمِيعٌ: ما جماعتی

مُنْتَصِرٌ: متحد و نیرومند و انتقام گیر هستیم؟

۴۵ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۱)

سَيُهْزَمُ: به زودی شست خواهد خورد

الْجَمْعُ: این جمع

وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ: و پشت می کنند، می گریزند، فرار می کنند.

۴۶ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَ السَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَ أَمْرٌ

بَلِ السَّاعَةُ: بلکه قیامت

مَوْعِدُهُمْ: موعدشان است

وَ السَّاعَةُ: و قیامت

أَدْهَىٰ: هولناک تر

وَ أَمْرٌ: و تلخ تر است.

۴۷ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَ سُعْرٍ

إِنَّ: به درستی که

الْمُجْرِمِينَ: مجرمان

(۴۰۲) جلد ۲۷ سوره قمر

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

وَ سُعْرٍ: و شعله های آتشند.

۴۸ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ

يَوْمَ: روزی که

يُسْحَبُونَ: کشیده می شوند

ص: ۳۳۵

فِي النَّارِ: در آتش

عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ: بر صورت هایشان،

ذُوقُوا مَسَّ: بچشید لمس

سَقَرًا: لهیب آتش را.

۴۹ اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ

اِنَّا: همانا ما

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۳)

كُلَّ شَيْءٍ: هر چیزی را

خَلَقْنَاهُ: آفریدیم آن را

بِقَدَرٍ: به اندازه.

ص: ۳۳۶

«سوره الرَّحْمَن»

۱ الرَّحْمَنُ

الرَّحْمَنُ: خداوند رحمن،

۲ عَلَّمَ الْقُرْآنَ

عَلَّمَ: تعلیم داد

الْقُرْآنَ: قرآن را.

۳ خَلَقَ الْإِنْسَانَ

خَلَقَ: خلق کرد

الْإِنْسَانَ: انسان را.

۴ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

عَلَّمَهُ: تعلیم داد او را

سوره الرَّحْمَن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۵)

الْبَيَانَ: سخن گفتن.

۵ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ

ص: ۳۳۷

الشَّمْسُ: خورشید

وَالْقَمَرُ: و ماه

بِحُسْبَانٍ: بر حساب منظمی می کردند.

۶ وَالنَّجْمِ وَالشَّجَرِ يَسْجُدَانِ

وَالنَّجْمُ: و گیاه

وَالشَّجَرُ: و درخت

يَسْجُدَانِ: (برای او) سجده می کنند.

۷ وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ

وَالسَّمَاءَ: و آسمان را

(۴۰۶) جلد ۲۷ سوره الرحمن

رَفَعَهَا: برافراشت آن را

وَوَضَعَ: و قرار داد

الْمِيزَانَ: میزان را.

۸ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ

أَلَّا تَطْغَوْا: تا این که طغیان نکنید، سرکشی نکنید

ص: ۳۳۸

فی: در

المیزان: میزان.

۹ وَ أَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ

وَ أَقِيمُوا: و برپادارید

الْوَزْنَ: وزن کردن را

بِالْقِسْطِ: به عدل و انصاف

سوره الرّحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۷)

وَ لَا تُخْسِرُوا: و کم نگذارید

المیزان: میزان را.

۱۰ وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ

وَالْأَرْضَ: و زمین را

وَضَعَهَا: قرار داد آن را

لِلْأَنَامِ: برای مردم.

۱۱ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ

ص: ۳۳۹

فیهما: در آن

فَاكِهَةٌ: میوه

وَ النَّخْلُ: و درخت خرما که

ذاتُ: دارای

الْأَكْمَامِ: غلاف است.

(۴۰۸) جلد ۲۷ سوره الرحمن

۱۲ وَ الْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَ الرِّيحَانُ

وَ الْحَبُّ: و دانه

ذُو: دارای

الْعَصْفِ: سبوس

وَ الرِّيحَانُ: و گیاهان خوشبو و معطر

۱۳ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

آلَاءِ: نعمت های

رَبِّكُمَا: پروردگارتان را

تُكَذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

ص: ۳۴۰

۱۴ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ

خَلَقَ: خلق کرد

سوره الرحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۹)

الْإِنْسَانَ: انسان را

مِنْ: از

صَلْصَالٍ: گِل خشکیده ای

كَالْفَخَّارِ: مانند سفال.

۱۵ وَ خَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ

وَ خَلَقَ: و خلق کرد

الْجَانَّ: جن را

مِنْ: از

مَارِجٍ: شعله های مختلط و متحرک

مِنْ: از

نَارٍ: آتش.

۱۶ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

(۴۱۰) جلد ۲۷ سوره الرحمن

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

ص: ۳۴۱

آلاء: نعمت های

رَبُّكُمْ: پروردگارتان را

تُكذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

۱۷ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَ رَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ: پروردگار دو مشرق

وَ رَبُّ: و پروردگار

الْمَغْرِبَيْنِ: دو مغرب است.

۱۸ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

آلاء: نعمت های

رَبُّكُمْ: پروردگارتان را

سوره الزّحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۱)

تُكذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

۱۹ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ

مَرَجَ: به هم راه داد

ص: ۳۴۲

الْبَحْرَيْنِ: دو دریای (تلخ و شیرین را)

يَلْتَقِيَانِ: که با هم برخورد می کنند.

۲۰ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ

بَيْنَهُمَا: بین آن دو

بَرْزَخٌ: فاصله ای است که

لَا يَبْغِيَانِ: آن دو آب با هم مخلوط نمی شوند.

۲۱ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

(۴۱۲) جلد ۲۷ سوره الرحمن

آلَاءِ: نعمت های

رَبِّكُمَا: پروردگارتان را

تُكَذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

۲۲ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْهُمَا: از آن دو

ص: ۳۴۳

اللُّؤْلُؤُ: مروارید

وَ الْمَرْجَانُ: و مرجان.

۲۳ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

آلَاءِ: نعمت های

رَبِّكُمَا: پروردگارتان را

سوره الرَّحْمَنِ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۳)

تُكَذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

۲۴ وَ لَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ

وَ لَهُ: و برای اوست

الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ: کشتی روان

فِي الْبَحْرِ: در دریا

كَالْأَعْلَامِ: مانند کوه ها

۲۵ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فَبِأَيِّ: پس کدام یک از

ص: ۳۴۴

آلاءِ: نعمت های

رَبُّكُمْ: پروردگارتان را

تُكذِّبَانِ: تکذیب می کنید؟

(۴۱۴) جلد ۲۷ سوره الرَّحْمَنِ

۲۶ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ

كُلُّ: همه

مَنْ: کسانی که

عَلَيْهَا فَانٍ: بر روی آن (زمین) هستند نابودشدنی می باشند.

۲۷ وَ يَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

وَ يَبْقَى: و باقی می ماند

وَجْهَ: ذات

رَبِّكَ: پروردگارت که

ذُو الْجَلَالِ: دارای جلال و بزرگی

وَ الْإِكْرَامِ: و فضل و کرم است.

۳۳ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ

ص: ۳۴۵

أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا

سوره الرحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۵)

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ

یا معشر: ای گروه

الجن: جن

والانس: و انس!

ان: اگر

استطعتم: توانایی دارید

ان: این که

تنفذوا: نفوذ کنید

من اقطار: از مرزهای

السموات: آسمان

والارض: و زمین،

فانفذوا: پس نفوذ کنید،

لا تنفذون: نمی توانید نفوذ کنید

الا: مگر

(۴۱۶) جلد ۲۷ سوره الرحمن

بسُلطان: به حجت، قدرت، نیرو.

ص: ۳۴۶

۴۱ يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيْمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَ الْأَقْدَامِ

يُعْرِفُ: شناخته می شوند

الْمُجْرِمُونَ: گناه کاران

بِسِيْمَاهُمْ: به علامت و نشانه هایشان

فَيُؤْخَذُ: پس گرفته می شوند

بِالنَّوَاصِي: به موی پیشانی

وَ الْأَقْدَامِ: و پاها.

۶۸ فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَ نَخْلٌ وَ رُمَّانٌ

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ: در آن دو میوه

وَ نَخْلٌ: و خرما

سوره الرحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۷)

وَ رُمَّانٌ: و انار است.

ص: ۳۴۷

«سوره واقعه»

۱ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ

إِذَا: هنگامی که

وَقَعَتِ: واقع شود

الْوَاقِعَةُ: واقع شونده.

۲ لَيْسَ لَوْقَعَتِهَا كَاذِبَةٌ

لَيْسَ: نیست

لَوْقَعَتِهَا: برای واقع شدنش

كَاذِبَةٌ: دروغی.

۳ خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ

خَافِضَةٌ: پایین آورنده

رَافِعَةٌ: بالا برنده.

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۹)

۴ إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا

إِذَا: هنگامی که

ص: ۳۴۸

رُجَّتِ: لرزیده شود

الأَرْضُ: زمین

رَجًا: لرزیدنی

۵ وَ بُسَّتِ الْجِبَالَ بَسًا

وَ بُسَّتِ: و کوبیده شود

الْجِبَالُ: کوه ها

بَسًا: کوبیده شدن.

۶ فَكَانَتْ هَبَاءً مُتَّبَثًا

فَكَانَتْ: پس بشود

(۴۲۰) جلد ۲۷ سوره واقعه

هَبَاءً: (به صورت) غباری

مُتَّبَثًا: پراکنده.

۷ وَ كُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً

وَ كُنْتُمْ: و بشوید

أَزْوَاجًا: گروه هایی

ص: ۳۴۹

ثَلَاثَةٌ: سه گانه.

۸ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ

فَأَصْحَابُ: پس یاران

الْمَيْمَنَةِ: اهل سعادت، دست راست،

ما أَصْحَابُ: چه یاران

الْمَيْمَنَةِ: اهل سعادت!

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۱)

۹ وَ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ

وَ أَصْحَابُ: و یاران

الْمَشْأَمَةِ: شوم و تیره بخت،

ما أَصْحَابُ: چه یاران

الْمَشْأَمَةِ: شوم و تیره بختی.

۱۰ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ

وَ السَّابِقُونَ: و سبقت گیرندگان

السَّابِقُونَ: سبقت گیرنده.

ص: ۳۵۰

۱۱ أُؤلئكَ الْمُقْرَبُونَ

أؤلئكَ: آنان

المُقْرَبُونَ: مقربانند.

۱۲ فِى جَنَّاتِ النَّعِيمِ

(۴۲۲) جلد ۲۷ سوره واقعه

فِى جَنَّاتِ: در باغ های

النَّعِيمِ: پُر نعمت.

۱۳ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ

ثَلَاثَةٌ: گروه بسیار زیادى

مِنَ: از

الأوَّلِينَ: گذشتگان.

۱۴ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ

وَقَلِيلٌ: و عدده كمى

مِنَ: از

الآخِرِينَ: آیندگان، متأخران.

ص: ۳۵۱

۵۷ نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ: ما آفریدیم شما را

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۳)

فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ: پس چرا تصدیق نمی کنید؟

۷۳ نَحْنُ جَعَلْنَاها تَذْکِرَةً وَ مَتاعاً لِلْمُؤْمِنِينَ

نَحْنُ جَعَلْنَاها: ما قرار دادیم آن را

تَذْکِرَةً: (وسيله) تذکر

وَ مَتاعاً: و کالایی

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای تھی دستان.

۷۴ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

فَسَبِّحْ: پس تسبیح گوی

بِاسْمِ: به نام

رَبِّكَ الْعَظِيمِ: پروردگار بزرگت.

۷۵ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ

(۴۲۴) جلد ۲۷ سوره واقعه

فَلَا أُقْسِمُ: پس سوگند

ص: ۳۵۲

بِمَوَاقِعٍ: به جایگاه های

النُّجُومِ: ستارگان.

۷۶ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَغْلَمُونَ عَظِيمٌ

وَإِنَّهُ: و همانا آن

لَقَسَمٌ: هر آینه قسمی است

لَوْ تَغْلَمُونَ: اگر بدانید

عَظِيمٌ: بزرگ.

۷۷ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ

إِنَّهُ: همانا آن

لَقُرْآنٌ: هر آینه قرآنی است

كَرِيمٌ: کریم.

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۵)

۷۸ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ

فِي كِتَابٍ: در کتابی

مَكْنُونٍ: محفوظ، پنهان شده.

ص: ۳۵۳

۷۹ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

لا يَمَسُّهُ: مس نمی کنند آن را

إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ: به جز پاکان.

۸۰ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

تَنْزِيلٌ: نازل شده

مِنْ رَبِّ: از جانب پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان.

۸۱ أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ

(۴۲۶) جلد ۲۷ سوره واقعه

أَفَبِهَذَا: آیا پس این

الْحَدِيثِ: سخن را

أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ: شما سست و کوچک می شمیرید؟

ص: ۳۵۴

«سوره حدید»

۱ سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

سَبَّحَ: تسبیح گویند

لِلَّهِ: برای خداوند

ما فِي السَّمَوَاتِ: آن چه در آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است.

وَهُوَ الْعَزِيزُ: و او شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: حکیم است.

۲ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

لَهُ: برای اوست

مُلْكُ السَّمَوَاتِ: فرمانروایی آسمان ها

(۴۲۸) جلد ۲۷ سوره حدید

وَالْأَرْضِ: و زمین،

يُحْيِي: زنده می کند

وَيُمِيتُ: و می میراند،

وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

شَيْءٍ ۚ قَدِيرٌ: چیزی تواناست.

۳ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

هُوَ الْأَوَّلُ: اوست اول

وَالْآخِرُ: و آخر

وَالظَّاهِرُ: و ظاهر

وَالْبَاطِنُ: و باطن

وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ: و او به هر

شَيْءٍ عَلِيمٌ: چیزی داناست.

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۹)

۱۶ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِتَذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

أَلَمْ يَأْنِ: آیا وقت آن نرسیده

ص: ۳۵۶

لِّلَّذِينَ: برای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

أَنْ تَخْشَعَ: که خاشع گردد

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان

لِذِكْرِ: به یاد

اللَّهِ: خدا

وَمَا نَزَلَ: و آن چه نازل شد

مِنَ الْحَقِّ: از حق؟

(۴۳۰) جلد ۲۷ سوره حدید

وَلَا يَكُونُوا: و نباشند

كَالَّذِينَ: مانند کسانی که

أُوتُوا: داده شدند

الْكِتَابَ: کتاب

مِنْ قَبْلُ: پیش از این

فَطَالَ: پس طولانی شد

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

الْأَمْدُ: مدت و زمان

فَقَسَّتْ: پس قساوت گرفت

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان را،

وَ كَثِيرٌ: و بسیاری

مِنْهُمْ: از ایشان

فَاسِقُونَ: فاسق شدند.

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۱)

۱۷ اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْأَيَّاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

اَعْلَمُوا: بدانید که

أَنَّ اللَّهَ: همانا خدا

يُحْيِي: زنده می کند

الْأَرْضَ: زمین را

بَعْدَ مَوْتِهَا: بعد از مردنش،

قَدْ: به تحقیق

بَيَّنَّا: بیان کرده ایم ما

لَكُمْ: برای شما

الْآيَاتِ: آیات را

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

ص: ۳۵۸

تَعْقُلُونَ: اندیشه کنید.

(۴۳۲) جلد ۲۷ سوره حدید

۱۹ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

بِاللَّهِ: به خدا

وَرُسُلِهِ: و فرستادگانش

أُولَئِكَ: آنان

هُمُ: ایشانند

الصَّادِقُونَ: صدیقین

وَالشُّهَدَاءُ: و شهداء

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان،

لَهُمْ: برای آن هاست

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۳)

أَجْرُهُمْ: اجرشان

ص: ۳۵۹

وَنُورُهُمْ: و نورشان،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

وَكَذَّبُوا: و تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را

أُولَئِكَ: آنان

أَصْحَابُ: یاران

الْجَحِيمِ: جهنم اند.

۲۰ اَعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ وَ زِينَةٌ وَ تَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَ تَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَ الْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيَجُ فَتَرِيهُ مُضَفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ

(۴۳۴) جلد ۲۷ سوره حدید

شَدِيدٌ وَ مَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٌ وَ مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

اعلموا: بدانید

انما: جز این نیست که

ص: ۳۶۰

الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا: زندگانی دنیا

لَعِبٌ وَ لَهْوٌ: بازی و سرگرمی

وَ زِينَةٌ: و زینت

وَ تَفَاخُرٌ: و فخر فروشی به یکدیگر

بَيْنَكُمْ: بین شما

وَ تَكَاثُرٌ: و افزون خواهی

فِي الْأَمْوَالِ: در مال ها

وَ الْأَوْلَادِ: و فرزندان است،

كَمَثَلٍ: مانند مثل

عَيْثٌ: بارانی است که

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۵)

أَعْجَبَ: به تعجب آورد

الْكَفَّارَ: کفار را

نَبَاتُهُ: رویشش

ثُمَّ: سپس

يَهِيحُ: خشک می شود

فَتْرِيَهُ: پس می بینی آن را که

مُضْفَرًا: زرد شده

ص: ۳۶۱

ثُمَّ: سپس

يَكُونُ: می شود

حُطَّامًا: خاشاک، گاه،

وَفِي: و در

الْآخِرَةِ: آخرت

عَذَابٍ: عذابی

شَدِيدًا: سخت

(۴۳۶) جلد ۲۷ سوره حدید

وَمَغْفِرَةً: و (یا) آمرزشی

مِنْ: از جانب

اللَّهِ: خدا

وَرِضْوَانٌ: و خشنودی است.

وَمَا: و نیست

الْحَيَاةِ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا

إِلَّا مَتَاعٌ: مگر کالای

الْعَرُورِ: فریب.

ص: ۳۶۲

۲۲ ما أَصَابَ مِنْ مُصِيبِهِ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

ما أَصَابَ: نمی رسد

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۷)

مِنْ: هیچ

مُصِيبِهِ: مصیبتی

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَلَا فِي: و نه در

أَنْفُسِكُمْ: جانتان

إِلَّا فِي: مگر در

كِتَابٍ: کتابی است

مِنْ قَبْلِ: قبل از

أَنْ: این که

نَبْرَأَهَا: بیافرینیم آن را،

إِنَّ: به درستی که

ذَلِكَ: این

عَلَى اللَّهِ: بر خدا

ص: ۳۶۳

یَسِيرٌ: آسان است.

(۴۳۸) جلد ۲۷ سوره حدید

۲۳ لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَيْكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

لِكَيْلَا تَأْسَوْا: تا این که تأسف نخورید

عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ: بر آن چه از دست شما رفت

وَلَا تَفْرَحُوا: و خوشحال نشوید

بِمَا آتَيْكُمْ: به آن چه به شما داد.

وَاللَّهُ: و خداوند

لَا يُحِبُّ: دوست نمی دارد

كُلَّ مُخْتَالٍ: هیچ متکبر

فَخُورٍ: فخر فروشی را.

۲۴ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۹)

الَّذِينَ: کسانی که

يَبْخُلُونَ: بخل می ورزند

ص: ۳۶۴

وَيَأْمُرُونَ: و امر می کنند، وامی دارند

النَّاسَ: مردم را

بِالْبُخْلِ: به بخل.

وَمَنْ: و هر کس

يَتَوَلَّى: روی گرداند

فَإِنَّ: پس همانا

اللَّهُ: خداوند

هُوَ: او،

الْغِنَى: بی نیاز

الْحَمِيدُ: ستوده است.

۲۵ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ

(۴۴۰) جلد ۲۷ سوره حدید

الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

أَرْسَلْنَا: فرستادیم ما

ص: ۳۶۵

رُسُلَنَا: رسولانمان را

بِالْبَيِّنَاتِ: با دلایل روشن

وَ أَنْزَلْنَا: و نازل کردیم ما

مَعَهُمْ: با آن‌ها

الْكِتَابِ: کتاب

وَ الْمِيزَانَ: کتاب

لِيُقِيمَ: تا قیام کنند

النَّاسِ: مردم

بِالْقِسْطِ: به عدل و عدالت،

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۱)

وَ أَنْزَلْنَا: و نازل کردیم ما

الْحَدِيدَ: آهن را که

فیه: در آن

بِأَسْنٍ: نیرویی

شَدِيدٌ: شدید

وَ مَنَافِعٍ: و منافع

لِلنَّاسِ: برای مردم است

وَ لِيُعَلِّمَ: و تا معلوم بدارد

ص: ۳۶۶

اللَّهُ: خداوند

مَنْ: چه کسی

يَنْصُرُهُ: یاری می کند او را

وَأَرْسَلَهُ: و فرستاد گانش را

بِالْغَيْبِ: در غیب، در نهان،

إِنَّ: به درستی که

(۴۴۲) جلد ۲۷ سوره حدید

اللَّهُ: خداوند

قَوِيٌّ: نیرومند

عَزِيزٌ: شکست ناپذیر است.

«پایان جزء ۲۷»

ص: ۳۶۷

«سوره مجادله»

۱۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

یا ایُّهَا الَّذین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

إِذَا قِيلَ: هنگامی که گفته شود

لَكُمْ تَفَسَّحُوا: به شما جا دهید، وسعت ببخشید.

فِي الْمَجَالِسِ: در مجالس،

فَافْسَحُوا: پس جا دهید، وسعت ببخشید.

يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ: خدا برای شما.

وَأِذَا: و هنگامی که

(۴۴۴) جلد ۲۸ سوره مجادله

قِيلَ: گفته شود

انْشُرُوا: برخیزید

فَانْشُرُوا: پس برخیزید.

يَرْفَعِ اللَّهُ: بالامى برد خداوند

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

مِنْكُمْ: از شما

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

أوتُوا: داده شدند

الْعِلْمَ: علم،

دَرَجاتٍ: درجاتی.

وَاللَّهُ: و خداوند

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۵)

حَبِيرٌ: آگاه است.

۱۹ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

اسْتَحْوَذَ: چیره شده غالب شده

ص: ۳۶۹

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

الشَّيْطَانُ: شیطان

فَأَنْسَهُمْ: پس از یادشان برده

ذِكْرَ اللَّهِ: ذکر خدا را.

أُولَئِكَ: آنان

حِزْبُ: حزب

الشَّيْطَانِ: شیطانند.

أَلَا إِنَّ: آگاه باشید به درستی که

(۴۴۶) جلد ۲۸ سوره مجادله

حِزْبُ: حزب

الشَّيْطَانِ: شیطان

هُمُ الْخَاسِرُونَ: ایشانند زیانکاران.

۲۱ كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَنَّ أَنَا وَرُسُلِيَانَ اللَّهُ قَوِيٌّ عَزِيْزٌ

كَتَبَ اللَّهُ: نوشته خداوند، مقرر نموده خداوند

لَأَعْلَبَنَّ: هر آینه حتما غالب هستم

أَنَا وَ: من و

رُسُلِي: رسولانم.

ص: ۳۷۰

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

قَوِيٌّ: قوی

عَزِيزٌ: و عزیز است.

۲۲ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۷)

يُؤَادُونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ
مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

لَا تَجِدُ: نمی یابی

قَوْمًا: هیچ قومی را که

يُؤْمِنُونَ: ایمان بیاورند

بِاللَّهِ: به خدا

وَالْيَوْمِ: و روز

الْآخِرِ: قیامت

ص: ۳۷۱

يُؤَادُونَ: (و) دوستی کنند

مَنْ حَادَّ: با کسی که دشمن

(۴۴۸) جلد ۲۸ سوره مجادله

اللَّهُ: خدا

وَرَسُولُهُ: و رسولش است،

وَلَوْ كَانُوا: هر چند باشند

أَبَاءَهُمْ: پدرانشان

أَوْ أَبْنَاءَهُمْ: یا فرزندانشان

أَوْ إِخْوَانَهُمْ: یا برادرانشان

أَوْ عَشِيرَتَهُمْ: یا خویشاوندانشان.

أُولَئِكَ: آنان

كُتِبَ فِي: نوشته شد در

قُلُوبِهِمْ: دل هایشان

الْإِيمَانَ: ایمان

وَأَيَّدَهُمْ: و تأییدشان نمود

بِرُوحٍ: با روحی

مِنْهُ: از ناحیه خودش.

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۹)

وَيُدْخِلُهُمْ: و داخلشان می کند

ص: ۳۷۲

جَنَّاتٍ: در باغ هایی که

تَجْرِي مِنْ: جاری است از

تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ: زیر آن،

خَالِدِينَ: جاودانند

فِيهَا: در آن.

رَضِيَ: راضی است

اللَّهُ: خداوند

عَنْهُمْ: از آن ها

وَرَضُوا عَنْهُ: و راضیند از او.

أُولَئِكَ: آنان

حِزْبِ اللَّهِ: حزب خدا هستند.

أَلَا: آگاه باشید

إِنَّ: به درستی که

(۴۵۰) جلد ۲۸ سوره مجادله

حِزْبِ اللَّهِ: حزب خدا

هُمُ الْمُفْلِحُونَ: ایشانند رستگاران.

ص: ۳۷۳

«سوره حشر»

۱ سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

سَبَّحَ: تسبیح کنند

لِلَّهِ: خدا را

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است.

وَهُوَ الْعَزِيزُ: و او شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: باحکمت است.

۱۸ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ لْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

(۴۵۲) جلد ۲۸ سوره حشر

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

ص: ۳۷۴

اتَّقُوا: پروا دارید

اللَّهُ: از خدا

وَلْتَنْظُرْ: و باید بنگرد

نَفْسٌ: هر نفسی، هر انسانی

مَا قَدَّمْتُ: چه فرستاده

لِغَدٍ: برای فردا.

وَاتَّقُوا: و بترسید

اللَّهُ: (از مخالفت) خدا،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

خَبِيرٌ بِمَا: آگاه است به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

سوره حشر لغات و مفاهیم ژ قرآن کریم (۴۵۳)

۱۹ وَ لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

وَلَا تَكُونُوا: و نباشید

كَالَّذِينَ: مانند کسانی که

ص: ۳۷۵

نَسُوا: فراموش کردند

اللَّهُ: خدا را

فَأَنسِيَهُمْ: پس، از یادشان برد

أَنفُسَهُمْ: خودشان را.

أُولَئِكَ: آنان

هُمُ الْفَاسِقُونَ: ایشانند فاسقان.

۲۰ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ

لا يَسْتَوِي: مساوی نیستند

(۴۵۴) جلد ۲۸ سوره حشر

أَصْحَابُ النَّارِ: یاران آتش

وَ أَصْحَابُ: و یاران

الْجَنَّةِ: بهشت.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ: یاران بهشت

هُمُ الْفَائِزُونَ: ایشانند رستگاران

ص: ۳۷۶

۲۱ لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

لَوْ أَنْزَلْنَا: اگر نازل می کردیم

هَذَا الْقُرْآنَ: این قرآن را

عَلَىٰ جَبَلٍ: بر کوهی،

لَّرَأَيْتَهُ: مسلماً می دیدی آن را

خَاشِعًا: (که در برابرش) خشوع می کند

سوره حشر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۵)

مُتَصَدِّعًا: و متلاشی می شود

مِّنْ خَشْيَةِ: از خوف

اللَّهِ: خدا.

وَ تِلْكَ: و این، آن

الْأَمْثَالُ: مثال هایی است که

نَضْرِبُهَا: می زنیم آن را

لِلنَّاسِ: برای مردم

لَعَلَّهُمْ: تا شاید ایشان

ص: ۳۷۷

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر کنند.

۲۲ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

هُوَ اللَّهُ: اوست خدای

الَّذِي لَا إِلَهَ: که نیست معبودی

(۴۵۶) جلد ۲۸ سوره حشر

إِلَّا هُوَ: جز او.

عَالِمُ: داننده

الْغَيْبِ: پنهان

وَالشَّهَادَةِ: و آشکار است.

هُوَ الرَّحْمَنُ: او مهربان

الرَّحِيمُ: و رحیم است.

۲۳ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

ص: ۳۷۸

هُوَ اللَّهُ: اوست خدایی

الَّذِي لَا إِلَهَ: که نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او،

الْمَلِكُ: که حاکم

سوره حشر لغات و مفاهیم ژ قرآن کریم (۴۵۷)

الْقُدُّوسُ: پاک و مقدس،

السَّلَامُ: منزّه از هر عیب و نقص،

الْمُؤْمِنُ: امنیت بخش،

الْمُهَيِّمُ: نگاهبان،

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر،

الْجَبَّارُ: قدرت مدار،

الْمُتَكَبِّرُ: باکریاست.

سُبْحَانَ اللَّهِ: منزّه است خدا

عَمَّا: از آن چه

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

۲۴ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِيءُ الْمُصَوِّرُ ل

ص: ۳۷۹

هَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

(۴۵۸) جلد ۲۸ سوره حشر

هُوَ اللَّهُ: او خدای

الْخَالِقُ: خالق

الْبَارِيءُ: آفریدگار

الْمُصَوِّرُ: صورتگر است.

لَهُ الْأَسْمَاءُ: برای اوست نام های

الْحُسْنَى: نیک.

يُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ مَا فِي: برای او آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است.

وَهُوَ: و او

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: حکیم است.

ص: ۳۸۰

«سوره ممتحنه»

۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فَيَسْئَلُكُمْ أُولَئِكَ تَسَرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

لَا تَتَّخِذُوا: نگیرید

عَدُوِّي: دشمن من

وَعَدُوَّكُمْ: و دشمن خودتان را

أَوْلِيَاءَ: دوستان (خود)

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۱)

تُلْقُونَ: می افکنید، اظهار می کنید

إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ: به آن ها محبت را،

وَقَدْ: در حالی که به تحقیق

كَفَرُوا: کافر شدند

بِمَا جَاءَكُمْ: به آن چه آمد شما را

مِنَ الْحَقِّ: از حق،

يُخْرِجُونَ: خارج می کنند

الرَّسُولَ: رسول را

وَإِيَّاكُمْ: و شما را

أَنْ تُؤْمِنُوا: (به خاطر) این که ایمان آورده اید

بِاللَّهِ: به خدا

رَبِّكُمْ إِنَّ: پروردگارتان، اگر

كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ: خارج شده اید

جِهَادًا: (به خاطر) جهاد

(۴۶۲) جلد ۲۸ سوره ممتحنه

فِي سَبِيلِي: در راه من،

وَإِيتَاءً: و رسیدن

مَرْضَاتِي: به رضای من،

تُسْرُونَ: (نباید) پنهانی بریزید

إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ: با آن ها (طرح) دوستی

وَ أَنَا أَعْلَمُ: و من داناترم

بِمَا أَخْفَيْتُمْ: به آن چه مخفی کردید

وَمَا: و آن چه

أَعْلَنْتُمْ: آشکار نمودید.

وَمَنْ: و هر کس

يَفْعَلُهُ: انجام دهد آن را

مِنْكُمْ: از شما،

فَقَدْ: پس به تحقیق

ضَلَّ: گم کرده است

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۳)

سَوَاءَ السَّبِيلِ: راه درست را

۲ إِنْ يَتَّقَوْكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتُهُمْ بِالْإِسْوَاءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ

إِنْ: اگر

يَتَّقَوْكُمْ: دست یابند به شما

يَكُونُوا لَكُمْ: می باشند برای شما

أَعْدَاءً: دشمنانی،

وَيَسْطُوا: و می گشایند

إِلَيْكُمْ: به سوی شما

أَيْدِيَهُمْ: دست هایشان

ص: ۳۸۳

وَ أَلَسْتَهُمْ: و زبان هایشان را

بِالسُّوءِ: به بدی

(۴۶۴) جلد ۲۸ سوره ممتحنه

وَ وَدُّوا: و دوست ندارند که

لَوْ تَكْفُرُونَ: ای کاش، کافر شوید

۴ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَ بَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ الْأَقْوَالُ إِبْرَاهِيمَ لِأَنَّهُ تَعَفَّرَنَّا لَكَ وَ مَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَ إِلَيْكَ أُنَبِّئُكَ وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ

قَدْ كَانَتْ: به تحقیق باشد

لَكُمْ أُسْوَةٌ: برای شما الگوی

حَسَنَةٌ: خوبی

فِي إِبْرَاهِيمَ: در (حالات) ابراهیم

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۵)

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

مَعَهُ: با او بودند،

ص: ۳۸۴

إِذْ قَالُوا: هِنكَامِي كِه كِفْتِنْد:

لِقَوْمِهِمْ: به قومشان

إِنَّا بُرَأُوْا: همَانَا مَا بِيْزَارِيْم

مِنْكُمْ: از شما

وَمِمَّا: و از آن چه

تَعْبُدُوْنَ: می پرستید

مِنْ دُونِ: غير از

اللَّهِ: خدا،

كَفَرْنَا: كَافِرِيْم مَا

بِكُمْ: نسبت به شما،

وَبَدَا بَيْنَنَا: و آشكار شده بين ما

وَبَيْنَكُمْ: و بين شما

(۴۶۶) جلد ۲۸ سوره ممتحنه

الْعَدَاوَةُ: دشمنی

وَالْبَغْضَاءُ: و بغض و كينه

أَبَدًا: هميشگی،

حَتَّى تُؤْمِنُوا: تا ايمان بياوريد

بِاللَّهِ: به خدای

وَحْدَهُ: يگانه،

إِلَّا قَوْلَ: مگر سخن

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم که

لِأَبِيهِ: به پدرش (گفت):

لَأَسْتَغْفِرَنَّ: فقط طلب آمرزش می کنم

لَكَ وَ: برای تو و

مَا أَمْلِكُ: مالک نمی باشم

لَكَ مِنْ: برای تو در برابر

اللَّهِ: خدا

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۷)

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی،

رَبَّنَا: پروردگارا!

عَلَيْكَ: بر تو

تَوَكَّلْنَا: توکل کردیم.

وَإِلَيْكَ: و به سوی تو

أَنْبَأْنَا: باز گشتیم.

وَإِلَيْكَ: و به سوی توست

الْمَصِيرُ: باز گشت گاه.

۵ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَ اغْفِرْ لَنَا

رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

رَبَّنَا: پروردگارا!

لَا تَجْعَلْنَا: قرار مده ما را

فِتْنَةً: مایه امتحان

(۴۶۸) جلد ۲۸ سوره ممتحنه

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند.

وَ اغْفِرْ لَنَا: و بیامرز ما را

رَبَّنَا: پروردگارا!

إِنَّكَ: همانا تو،

أَنْتَ الْعَزِيزُ: تویی عزیز

الْحَكِيمُ: و حکیم

۶ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَ مَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

لَقَدْ كَانَ: هر آینه به تحقیق بود

لَكُمْ: برای شما

فِيهِمْ: در (زندگی) آن ها

ص: ۳۸۷

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۹)

أُسْوَةٌ: الگویی

حَسَنَةٌ: نیکو

لِمَنْ: برای کسانی که

كَانَ يَرْجُوا: امید دارند

اللَّهُ: به خدا

وَالْيَوْمِ: و روز

الْآخِرِ: قیامت.

وَمَنْ يَتَوَلَّ: و هر کس روی گرداند

فَإِنَّ اللَّهَ: پس به درستی که خدا،

هُوَ الْغَنِيُّ: او بی نیاز و

الْحَمِيدُ: ستوده است.

ص: ۳۸۸

«سوره صف»

۱ سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

سَبَّحَ: تسبیح کنند

لِلَّهِ: برای خدا

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است.

وَهُوَ الْعَزِيزُ: و او عزیز

الْحَكِيمُ: و با حکمت است.

۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۱)

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

لِمَ تَقُولُونَ: برای چه می گوئید

ما: چیزی را که

ص: ۳۸۹

لا تَفْعَلُونَ: عمل نمی کنید؟

۳ كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

كَبْرَ: بزرگ است

مَقْتًا: از لحاظ خشم

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خدا

أَنْ تَقُولُوا: که بگویید

ما: آن چه را که

لا تَفْعَلُونَ: عمل نمی کنید.

۴ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا

(۴۷۲) جلد ۲۸ سوره صف

كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

يُحِبُّ: دوست دارد

الَّذِينَ: کسانی را که

يُقَاتِلُونَ: پیکار می کنند، جهاد می کنند

ص: ۳۹۰

فِي سَبِيلِهِ: در راهش

صَفًا: صف در صف

كَأَنَّهُمْ: گویی ایشان

بُنْيَانٌ: بنایی

مَرُصُوصٌ: آهنینند

۶ وَ إِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَ مُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۳)

أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ

وَ إِذْ قَالَ: وَ هُنكَامِي كَهْ كَقْت:

عِيسَى: عیسی

ابْنُ مَرْيَمَ: پسر مریم

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ: ای فرزندان اسرائیل

إِنِّي: به درستی که من،

رَسُولٌ: فرستاده

ص: ۳۹۱

اللَّهِ: خدا

إِلَيْكُمْ: به سوی شما هستم،

مُصَدِّقًا: که تصدیق کننده ام

لِما: بر آن چه

بَيْنَ يَدَيَّ: پیش روی من

مِنَ التَّوْرَةِ: از تورات است

و مَبَشِّرًا: و بشارت دهنده

(۴۷۴) جلد ۲۸ سوره صف

بِرَسُولٍ: به رسولی هستم

يَأْتِي: که می آید

مِن بَعْدِي: بعد از من،

اسْمُهُ: اسمش

أَحْمَدُ: احمد است.

فَلَمَّا: و وقتی که

جاءَهُمْ: آمد ایشان را

بِالْبَيِّنَاتِ: با دلایل روشن،

قَالُوا هَذَا: گفتند: این

ص: ۳۹۲

سِحْرٌ مُّبِينٌ: سحری آشکار است.

۸ يُرِيدُونَ لِيطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

یُرِيدُونَ: می خواهند

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۵)

لِيطْفِئُوا: تا خاموش کنند

نُورَ اللَّهِ: نور خدا را

بِأَفْوَهِهِمْ: با دهان هایشان،

وَ اللَّهُ: و خداوند

مُتِمُّ نُورِهِ: تمام می کند نورش را

وَ لَوْ: و اگر چه

كَرِهَ: کراهت داشته باشند

الْكَافِرُونَ: کافران.

۹ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

ص: ۳۹۳

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

أَرْسَلَ رَسُولَهُ: فرستاد رسولش را

بِالْهُدَى: با هدایت

(۴۷۶) جلد ۲۸ سوره صف

و دِينَ الْحَقِّ: و دین حق

لِيُظْهِرَهُ: تا چیره سازد او را

عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ: بر همه ادیان،

وَلَوْ: و اگر چه

كَرِهًا: کراهت داشته باشند

الْمُشْرِكُونَ: مشرکان

۱۰ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ

یا ایُّها الذین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

هَلْ: آیا

أَدُلُّكُمْ: راهنمایی کنم شما را

عَلَىٰ تِجَارَةٍ: بر تجارتی که

ص: ۳۹۴

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۷)

تُنَجِّيْكُمْ: نجات دهد شما را

مِنْ عَذَابٍ: از عذابی

أَلِيمٌ: دردناک؟

۱۱ تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ: ایمان بیاورید به خدا

وَرَسُولِهِ: و رسول او

وَتُجَاهِدُونَ: و مجاهده کنید

فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا

بِأَمْوَالِكُمْ: با مال هایتان

وَأَنْفُسِكُمْ: و جان هایتان.

ذَلِكَ خَيْرٌ: این بهتر است

(۴۷۸) جلد ۲۸ سوره صف

لَكُمْ: برای شما

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

ص: ۳۹۵

«سوره جمعه»

۱ يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

یُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لِلَّهِ: برای خدا

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آنچه در

الْأَرْضِ: زمین است،

الْمَلِكِ: پادشاهی که

الْقُدُّوسِ: پاک و

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر و

الْحَكِيمِ: حکیم است.

(۴۸۰) جلد ۲۸ سوره جمعه

۲ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ

مُبِينٍ

ص: ۳۹۶

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

بَعَثَ: برانگیخت

فِي الْأُمِّيِّينَ: در میان درس نخوانده ها

رَسُولًا مِنْهُمْ: رسولی از خودشان،

يَتْلُوا: تا تلاوت کند

عَلَيْهِمْ: برای آن ها

آيَاتِهِ: آیاتش را،

وَيُزَكِّيهِمْ: و تزکیه کند آن ها را،

وَيُعَلِّمُهُمُ: و بیاموزد آن ها را

الْكِتَابَ: کتاب

وَالْحِكْمَةَ: و حکمت،

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۱)

وَإِنْ كَانُوا: و هر چند بودند

مِنْ قَبْلِ لَفِي: از قبل هر آینه در

ضَلَالٍ مُّبِينٍ: گمراهی آشکار

۳ وَ آخِرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

ص: ۳۹۷

وَ الْآخِرِينَ: و گروه دیگری

مِنْهُمْ: از آن ها

لَمَّا: که هنوز

يَلْحَقُوا: ملحق نشده اند

بِهِمْ: به آن ها

وَ هُوَ الْعَزِيزُ: و او عزیز و

الْحَكِيمُ: حکیم است.

(۴۸۲) جلد ۲۸ سوره جمعه

۴ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

ذَلِكَ فَضْلُ: این فضل

اللَّهُ: خداست

يُؤْتِيهِ: می دهد آن را

مَنْ يَشَاءُ: به هر کس بخواهد،

وَ اللَّهُ: و خداوند

ذُو الْفَضْلِ: دارای فضل

الْعَظِيمِ: بزرگ است.

ص: ۳۹۸

۵ مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

مَثَلُ الَّذِينَ: مَثَلِ كسانى كه

حُمِّلُوا: حمل کردند

سوره جمعه لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۸۳)

التَّوْرِيَّة: تورات را

ثُمَّ: سپس

لَمْ يَحْمِلُوهَا: عمل نکردند به آن،

كَمَثَلِ: مانند مَثَلِ

الْحِمَارِ: درازگوشى است كه

يَحْمِلُ: حمل مى كند

أَسْفَارًا: كتاب هاى را.

بِئْسَ: بد است

مَثَلُ الْقَوْمِ: مَثَلِ قومى

الَّذِينَ كَذَّبُوا: كه تكذيب نمودند

بِآيَاتِ: آيات

ص: ۳۹۹

اللّٰهُ: خدا را

وَ اللّٰهُ: و خداوند

لَا يَهْدِي: هدايت نمى كند

(۴۸۴) جلد ۲۸ سوره جمعه

الْقَوْمَ: قوم

الظّٰلِمِينَ: ستمكار را.

۶ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا: بگو: اى

الَّذِينَ: كسانى كه

هادوا: يهودى شديد!

إِنْ زَعَمْتُمْ: اگر گمان كرديد

أَنْكُمْ: كه همانا شما

أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ: دوستان خداييد

مِنْ دُونِ: نه ديگر

ص: ۴۰۰

النَّاسِ: مردم،

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۵)

فَتَمَنُّوا: پس تمنا کنید، آرزو کنید

الْمَوْتِ: مگر را

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ صَادِقِينَ: هستید از راستگویان

۷ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ: و آرزو نمی کنند آن را

أَبَدًا: ابدًا، هیچوقت

بِمَا: به خاطر آن چه

قَدَّمْتُمْ: پیش فرستاد

أَيْدِيهِمْ: دست هایشان.

وَاللَّهُ: و خداوند

عَلِيمٌ: داناست

(۴۸۶) جلد ۲۸ سوره جمعه

بِالظَّالِمِينَ: به ستمکاران

ص: ۴۰۱

۸ قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

قُلْ إِنَّ: بگو: همانا

الْمَوْتَ: مرگ را

الَّذِي تَفِرُّونَ: که فرار می کنید

مِنْهُ: از آن،

فَإِنَّهُ: پس البته او،

مُلَاقِيكُمْ: ملاقات خواهد کرد شما را،

ثُمَّ: سپس

تُرَدُّونَ: بازگردانده می شوید

إِلَىٰ عَالِمِ: به سوی دانای

الْغَيْبِ: غیب

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۷)

وَالشَّهَادَةِ: و آشکار

فَيُنَبِّئُكُمْ: پس، خبر می دهد شما را

بِمَا: به آن چه

ص: ۴۰۲

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید

۹ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

یا ایُّهَا الَّذین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

إِذَا: هنگامی که

نُودِيَ: ندا داده شود

لِلصَّلَاةِ: برای نماز

مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ: روز جمعه،

(۴۸۸) جلد ۲۸ سوره جمعه

فَاسْعَوْا: پس بشتابید

إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ: به سوی ذکر خدا،

وَ ذَرُّوا: و رها کنید

الْبَيْعِ: خرید و فروش را.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ: این بهتر است

ص: ۴۰۳

لَكُمْ إِنَّ: برای شما اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

۱۰ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

فَإِذَا: پس هنگامی که

قُضِيَتِ الصَّلَاةُ: به پایان رسید نماز،

فَانتَشِرُوا: پس پراکنده شوید

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۹)

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

وَ ابْتَغُوا: و طلب نمایید

مِنْ فَضْلِ اللَّهِ: از فضل خدا

وَ ادْكُرُوا اللَّهَ: و یاد کنید خدا را

كَثِيرًا: بسیار،

لَعَلَّكُمْ: تا شاید شما

تُفْلِحُونَ: رستگار شوید.

ص: ۴۰۴

۱۱ وَ إِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَ تَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ وَ مِنَ التِّجَارَةِ وَ اللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

وَ إِذَا رَأَوْا: و هنگامی که دیدند

تِجَارَةً: تجارتي

أَوْ لَهْوًا: یا سرگرمی ای،

انْفَضُّوا: متفرق شدند

(۴۹۰) جلد ۲۸ سوره جمعه

إِلَيْهَا: به سوی آن

وَ تَرَكُوكَ: و ترک کردند تو را

قَائِمًا: به حال ایستاده، سرپا

قُلْ مَا: بگو: آن چه

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خداست

خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ: بهتر است از سرگرمی

وَ مِنَ التِّجَارَةِ: و از تجارت،

وَ اللَّهُ خَيْرٌ: و خداوند بهترین

الرَّازِقِينَ: روزی دهندگان است.

ص: ۴۰۵

«سوره منافقون»

۱ اِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

اذا: هنگامی که

جاءك: آمدند نزد تو

الْمُنَافِقُونَ: منافقان

قالوا: گفتند:

نشهد: شهادت می دهیم

انك: به درستی که تو

ص: ۴۰۶

لَرَسُولُ اللَّهِ: قطعاً رسول خدایی

وَ اللَّهُ: و خداوند

يَعْلَمُ: می داند

إِنَّكَ: همانا تو

(۴۹۲) جلد ۲۸ سوره منافقون

لَرَسُولُهُ: حتماً رسول اوایی

وَ اللَّهُ: و خداوند

يَشْهَدُ: شهادت می دهد

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ: به درستی که منافقان

لَكَاذِبُونَ: هر آینه دروغگویانند

ص: ۴۰۷

«سوره تغابن»

۱ يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

يُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لِلَّهِ: برای خداوند

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَ مَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است.

لَهُ الْمُلْكُ: برای اوست حکومت

وَ لَهُ: و برای اوست

الْحَمْدُ: حمد و ستایش

وَ هُوَ عَلَىٰ: و او بر

كُلِّ شَيْءٍ: هر چیزی

(۴۹۴) جلد ۲۸ سوره تغابن

قَدِيرٌ: قادر است.

ص: ۴۰۸

۲ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را،

فَمِنْكُمْ: پس بعضی از شما

كَافِرٌ: کافر

وَمِنْكُمْ: و بعضی از شما

مُؤْمِنٌ: مؤمنند.

وَاللَّهُ: و خداوند

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصِيرٌ: بیناست.

سوره تغابن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۵)

۳ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

خَلَقَ: خلق کرد

ص: ۴۰۹

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق،

وَصَوَّرَكُمْ: و تصویر کرد شما را

فَأَحْسَنَ: پس به بهترین

صُورَكُمْ: تصویرتان.

وَالْيَهُ: و به سوی اوست

الْمَصِيرُ: بازگشت.

۴ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا

(۴۹۶) جلد ۲۸ سوره تغابن

تُسِرُّونَ وَمَا تُغْلِبُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

يَعْلَمُ مَا فِي: می داند آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است

وَيَعْلَمُ: و می داند

مَا تُسِرُّونَ: آن چه پنهان می کنید

ص: ۴۱۰

وَمَا: و آن چه

تُعْلِنُونَ: آشکار می کنید،

وَاللَّهُ: و خداوند

عَلِيمٌ: عالم است

بِذَاتِ: به درون

الصُّدُورِ: سینه ها.

۵ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَنَاقُوا

سوره تغابن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۷)

وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

أَلَمْ يَأْتِكُمْ: آیا نیامد شما را، نرسید به شما

نَبُؤُا الَّذِينَ: خبر کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

مِنْ قَبْلُ: از قبل؟

فَنَاقُوا: پس چشیدند

وَبَالَ أَمْرِهِمْ: نتیجه بد کارشان را

وَلَهُمْ: و برای ایشان است

ص: ۴۱۱

عَذَابٌ أَلِيمٌ: عذابى دردناك.

۱۱ ما أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ مَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ وَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

ما أَصَابَ: اصابت نمى کند، نمى رسد

مِنْ مُصِيبَةٍ: هيچ مصیبتى

(۴۹۸) جلد ۲۸ سوره تغابن

إِلَّا بِإِذْنِ: مگر به اجازه

اللَّهُ: خدا.

وَ مَنْ: و هر کس

يُؤْمِنُ: ایمان بیاورد

بِاللَّهِ: به خدا،

يَهْدِي: هدایت مى کند

قَلْبَهُ: قلبش را.

وَ اللَّهُ: و خداوند

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزى

عَلِيمٌ: داناست.

ص: ۴۱۲

۱۲ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

وَ أَطِيعُوا: و اطاعت کنید

سوره تغابن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۹)

اللَّهُ: خدا را

وَ أَطِيعُوا: و اطاعت کنید

الرَّسُولَ: رسول را،

فَإِنْ: پس اگر

تَوَلَّيْتُمْ: روی بگردانید،

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

عَلَى رَسُولِنَا: بر رسول ما

الْبَلَاغُ: رساندن

الْمُبِينُ: آشکار است.

ص: ۴۱۳

۱۳ اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَ عَلٰى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

اَللّٰهُ: خداوند

لَا اِلٰهَ: نیست معبودی

(۵۰۰) جلد ۲۸ سوره تغابن

اِلَّا هُوَ: مگر او

وَ عَلٰى اللّٰهِ: و بر خدا

فَلْيَتَوَكَّلِ: پس باید توکل کنند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

ص: ۴۱۴

«سوره طلاق»

۲ فَأَذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَىٰ عَدْلٍ مِّنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

فَأَذَا: پس هنگامی که

بَلَغْنَ: رسیدند

أَجَلَهُنَّ: به مدت معینشان،

فَأَمْسِكُوهُنَّ: پس نگه داریدشان

بِمَعْرُوفٍ: به شایستگی

أَوْ فَارِقُوهُنَّ: یا جدا شوید از آن ها

بِمَعْرُوفٍ: به شایستگی.

وَأَشْهِدُوا: و گواه بگیرید

(۵۰۲) جلد ۲۸ سوره طلاق

ذَوَىٰ عَدْلٍ: دو شاهد عادل

مِّنْكُمْ: از خودتان

وَأَقِيمُوا: و به پادارید

الشَّهَادَةَ: شهادت را

لِلَّهِ: برای خدا.

ذَلِكُمْ: این است،

يُوعِظُ بِهِ: موعظه می شوند به آن

مَنْ كَانَ: کسانی که باشند

يُؤْمِنُ: مؤمن

بِاللَّهِ: به خدا

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ: و روز قیامت.

وَمَنْ يَتَّقِ: و کسی که بترسد

اللَّهُ: از خدا،

يَجْعَلُ لَهُ: قرار می دهد برای او

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۳)

مَخْرَجًا: راه خروجی.

۳ وَ يَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

وَ يَرْزُقُهُ: و روزی می دهد او را

ص: ۴۱۶

مِنْ حَيْثُ: از جایی که

لَا يَحْتَسِبُ: گمان ندارد،

وَمَنْ: و کسی که

يَتَوَكَّلُ: توکل کند

عَلَى اللَّهِ: بر خدا،

فَهُوَ: پس او

حَسْبُهُ: کافی است برایش.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

(۵۰۴) جلد ۲۸ سوره طلاق

بِالْعُ: رساننده

أَمْرِهِ: کارش است.

قَدْ جَعَلَ: به تحقیق قرار داد

اللَّهُ: خدا

لِكُلِّ شَيْءٍ: برای هر چیزی

قَدْرًا: اندازه ای

۱۱ رَسُولًا- يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَاعْمَلْ

صَالِحًا

ص: ۴۱۷

يُدْخِلُهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا

رَسُولًا: رسولی که

يَتْلُوا: تلاوت می کند

عَلَيْكُمْ: برای شما

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۵)

آيَاتِ اللَّهِ: آیات خدا را

مُبَيِّنَاتٍ: که روشنگر است،

لِيُخْرِجَ: تا خارج کند

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

مِنَ الظُّلُمَاتِ: از تاریکی ها

إِلَى النُّورِ: به سوی نور.

وَمَنْ: و هر کس

يُؤْمِنُ: ایمان بیاورد

بِاللَّهِ: به خدا

ص: ۴۱۸

وَيَعْمَلُ: و انجام دهد،

صَالِحًا: عمل صالح

(۵۰۶) جلد ۲۸ سوره طلاق

يُدْخِلُهُ: داخل می کند او را

جَنَّاتٍ: در باغ هایی که

تَجْرِي: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارِ: نهرها

خَالِدِينَ: که جاودانند

فِيهَا أَبَدًا: در آن تا ابد.

قَدْ: به تحقیق

أَحْسَنَ: نیکو کرده است

اللَّهُ لَهُ: خداوند برای او

رِزْقًا: روزی را.

۱۲ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۷)

شَيْءٍ ۚ قَدِيرٌ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ ۚ عِلْمًا

ص: ۴۱۹

اللَّهُ الَّذِي: خداوند که

خَلَقَ سَبْعَ: خلق کرد هفت

سَمَوَاتٍ: آسمان را

وَمِنَ الْأَرْضِ: و از زمین

مِثْلَهُنَّ: مثل آن،

يَنْزِلُ: نازل می شود

الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ: فرمان، بین آن ها

لِتَعْلَمُوا أَنَّ: تا بدانید که همانا

اللَّهُ: خداوند

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

قَدِيرٌ: تواناست

وَ أَنَّ اللَّهَ: و به دستی که خدا

قَدْ: به تحقیق

(۵۰۸) جلد ۲۸ سوره طلاق

أَحَاطَ: احاطه دارد

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزی

عِلْمًا: از نظر علم

ص: ۴۲۰

«سوره تحریم»

۸ یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبَةُ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

یا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آورده اید!

تَوْبُوا: توبه کنید

إِلَى اللَّهِ: به سوی خدا

تَوْبَةً نَّصُوحًا: توبه ای خالصانه

عَسَىٰ: شاید که

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

(۵۱۰) جلد ۲۸ سوره تحریم

أَن يُكَفِّرَ: ببوشاند

عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ: از شما بدی هایتان را،

وَيُدْخِلَكُم: و داخل کند شما را

ص: ۴۲۱

جَنَاتٍ: به بهستی که

تَجْرِي: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها،

يَوْمَ: روزی که

لَا يُخْزِي: خوار نمی کند

اللَّهُ: خدا

النَّبِيِّ: پیامبر

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

آمَنُوا مَعَهُ: ایمان آوردند با او

نُورُهُمْ يَسْعَى: نورشان می شتابد

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۱)

بَيْنَ أَيْدِيهِمْ: پیش رویشان، جلوتر از خودشان

وَبِإِيمَانِهِمْ: و به سمت راستشان

يَقُولُونَ رَبَّنَا: می گویند: پروردگارا!

أَتَمِّمْ لَنَا: تمام کن برای ما

نُورَنَا: نورمان را.

وَاعْفِرْ لَنَا: و بیامر ما را،

إِنَّكَ عَلَىٰ: به درستی که تو، بر

كُلِّ شَيْءٍ ۚ قَدِيرٌ: هر چیزی توانایی.

۹ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَأْمُؤْيُهُمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

یا ایُّها النَّبِيُّ: ای پیامبر!

جَاهِدِ الْكُفَّارَ: جهاد کن با کافران

وَالْمُنَافِقِينَ: و منافقان

(۵۱۲) جلد ۲۸ سوره تحریم

وَاغْلُظْ: و سخت بگیر

عَلَيْهِمْ: بر آن ها.

وَأْمُؤْيُهُمْ: و جایگاهشان

جَهَنَّمَ: جهنم است.

وَبِئْسَ: و چه بد

الْمَصِيرُ: جایگاهی است، بازگشت گاهی است.

۱۰ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا

ص: ۴۲۳

صَالِحِينَ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ

ضَرَبَ اللَّهُ: زده است خداوند

مَثَلًا لِلَّذِينَ: مَثَلی برای کسانی که

كَفَرُوا: کافر شده اند،

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۳)

امْرَأَتَ: زن

نُوحٍ: نُوحِ

وَ امْرَأَتَ: و زن

لُوطٍ: لوط را.

كَانَتَا: بودند

تَحْتَ: زیر نظر، تحت سرپرستی

عَبْدَيْنِ: دو بنده

مِنْ عِبَادِنَا: از بندگان ما

صَالِحِينَ: که صالح بودند

فَخَانَتَاهُمَا: پس خیانت کردند به آن دو

فَلَمْ يُغْنِيَا: پس بی نیازشان نکرد

عَنْهُمَا: (همسریشان) با آن دو (پیامبر)

ص: ۴۲۴

مِنَ اللَّهِ: از خدا

شَيْئًا: چیزی،

(۵۱۴) جلد ۲۸ سوره تحریم

وَ قِيلَ: و گفته شد:

ادْخُلَا: داخل شوید

النَّارَ مَعَ: به آتش با

الِدَّاحِلِينَ: داخل شوندگان.

۱۱ وَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَ نَجِّنِي مِنْ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

وَ ضَرَبَ: و زده است

اللَّهُ: خدا

مَثَلًا لِلَّذِينَ: مثلی برای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند،

امْرَأَتَ: زن

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۵)

فِرْعَوْنَ: فرعون را

ص: ۴۲۵

إِذْ قَالَتْ: هِنكَامِي كِه كِفْت:

رَبُّ ابْنِ: پُرورد گَار من، بِنَا كِن

لِي عِنْدَكَ: بَرَاي من از نَزْد خُودت

بَيْتَا: خَانِه اِي

فِي الْجَنَّةِ: دَر بَهشْت،

وَنَجِّنِي: و نَجَات بَدِه مَرَا

مِنْ فِرْعَوْنَ: از فِرْعَوْن

وَعَمَلِهِ: و عَمَل اُو،

وَنَجِّنِي: و نَجَات بَدِه مَرَا

مِنَ الْقَوْمِ: از قَوْم

الظَّالِمِينَ: سَتْمَكَار.

«پَايَان جَزء ٢٨»

ص: ٤٢٤

«سوره ملک»

۱ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

تَبَارَكَ: مبارک و پربرکت است

الَّذِي بِيَدِهِ: آن که به دست اوست

الْمُلْكُ: پادشاهی، فرمانروایی

وَ هُوَ عَلَى: و او بر

كُلِّ شَيْءٍ: هر چیزی

قَدِيرٌ: تواناست.

۲ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَوَةَ لِيُبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ

الَّذِي: آن کس که

خَلَقَ الْمَوْتَ: خلق کرد مرگ

(۵۱۸) جلد ۲۹ سوره ملک

وَ الْحَيَوَةَ: و زندگی را،

لِيُبْلُوَكُمْ: تا ببازماید شما را

أَيُّكُمْ: که کدامیک از شما

أَحْسَنُ: بهتر است

عَمَلًا: از نظر عمل،

وَ هُوَ الْعَزِيزُ: و او عزیز

الْغَفُورُ: و آمرزنده است.

۴ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَ هُوَ حَسِيرٌ

ثُمَّ ارْجِعِ: سپس، برگردان

الْبَصَرَ: چشم را

كَرَّتَيْنِ: دوباره،

يَنْقَلِبْ: برمی گردد

سوره ملک لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۹)

إِلَيْكَ الْبَصَرُ: به سوی تو چشم،

خَاسِئًا: سرافکنده و حیران

وَ هُوَ حَسِيرٌ: در حالی که خسته و وامانده است.

ص: ۴۲۸

۱۰ وَ قَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ

وَ قَالُوا لَوْ: و گویند: اگر

كُنَّا نَسْمَعُ: می شنیدیم

أَوْ نَعْقِلُ: یا تعقل می کردیم،

ما كُنَّا فِي: نبودیم در

أَصْحَابِ: (گروه) یارانِ

السَّعِيرِ: آتش فروزان، دوزخ.

۱۵ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا

(۵۲۰) جلد ۲۹ سوره ملک

فِي مَنَابِهَا وَ كُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَ إِلَيْهِ النُّشُورُ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

جَعَلَ لَكُمُ: قرار داد برای شما

الْأَرْضَ ذُلُولًا: زمین را رام،

فَامْشُوا: پس راه بروید

ص: ۴۲۹

فی مَنَکِبِهَا: بر شانه های آن

وَ کُلُوا: و بخورید

مِن رِزْقِهِ: از رزقش

وَ إِلَيْهِ: و به سوی اوست

النُّشُورُ: زنده شدن دوباره.

۱۹ أَوْلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ

أَوْ لَمْ يَرَوْا: آیا و ندیدند

سوره ملک لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۱)

إِلَى الطَّيْرِ: پرندگان را

فَوْقَهُمْ: بالای سرشان

صَافَاتٍ: که پرو بال خود را باز

وَ يَقْبِضْنَ: و بسته می کنند؟

مَا يُمَسِّكُهُنَّ: نگه نمی دارد آن ها را

إِلَّا الرَّحْمَنُ: مگر (خدای) رحمان.

ص: ۴۳۰

إِنَّهُ: به درستی که او

بِكُلِّ شَيْءٍ: به هر چیزی

بصیر: بیناست.

۲۱ أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَزُوقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ

أَمَّنْ: آیا کیست

هَذَا الَّذِي: آن کسی که

يَزُوقُكُمْ: روزی دهد شما را

(۵۲۲) جلد ۲۹ سوره ملک

إِنْ أَمْسَكَ: اگر امساک کند، بازدارد،

رِزْقَهُ: روزیش را (خدا)؟

بَلْ: بلکه

لَجُوا: پافشاری و لجاجت کردند

فِي عُتُوٍّ: در سرکشی

وَنُفُورٍ: و فرار از حقیقت.

ص: ۴۳۱

۳۰. قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ

قُلْ: بگو:

أَرَأَيْتُمْ: آیا دیدید، چیست رأیتان؟

إِنْ أَصْبَحَ: اگر صبح کردید

مَاؤُكُمْ: (در حالی که) آب شما

غَوْرًا: فرو رفته باشد در زمین

سوره ملک لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۳)

فَمَنْ: پس چه کسی

يَأْتِيكُمْ: می آورد برایتان

بِمَاءٍ مَعِينٍ: آبی گوارا، روان؟

ص: ۴۳۲

«سوره قلم»

۱ نَا وَ الْقَلَمِ وَ مَا يَسْطُرُونَ

نَا: از حروف مقطعه

وَ الْقَلَمِ: سوگند به قلم

وَ مَا يَسْطُرُونَ: و آن چه می نویسند.

۲ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

مَا أَنْتَ: نیستی تو

بِنِعْمَةِ: به نعمت

رَبِّكَ: پروردگارت

بِمَجْنُونٍ: دیوانه

۴ وَ إِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

وَ إِنَّكَ: و به درستی که تو،

سوره قلم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۵)

لَعَلَىٰ خُلُقٍ: هر آینه بر اخلاقی

عَظِيمٍ: عظیم و بزرگ هستی.

۱۰ وَلَا تُطْعُ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ

وَلَا تُطْعُ: و اطاعت مکن

كُلِّ حَلَّافٍ: از کسی که بسیار سوگند می خورد

مَهِينٍ: و پست و فرومایه است.

۱۱ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ

هَمَّازٍ مَشَّاءٍ: بسیار عیب جو، رونده

بِنَمِيمٍ: برای سخن چینی است.

۱۲ مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ

مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ: بسیار مانع خیر

(۵۲۶) جلد ۲۹ سوره قلم

مُعْتَدٍ: متجاوز

أَثِيمٍ: و گناهکار است.

ص: ۴۳۴

۱۳ عُمَّلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ

عُمَّلٌ بَعْدَ: درشت خوست بعد

ذَلِكَ: از آن (گذشته از آن)

زَنِيمٌ: بدنام است.

۱۴ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ

أَنْ كَانَ ذَا: این که باشد صاحب

مَالٍ وَبَنِينَ: مال و فرزندان.

۱۵ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

إِذَا: هنگامی که

تُتْلَىٰ: تلاوت شود

سوره قلم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۷)

عَلَيْهِ: بر او

آيَاتُنَا: آیات ما

قَالَ أَسَاطِيرُ: گوید: افسانه های

ص: ۴۳۵

الأولین: پیشینیان است.

۱۶ سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ

سَنَسِمُهُ: به زودی علامت و داغ ننگ می نهیم

عَلَى الْخُرْطُومِ: بر بینی (او).

۵۱ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ

وَإِنْ يَكَادُ: و نزدیک بود

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

(۵۲۸) جلد ۲۹ سوره قلم

لَيُزْلِقُونَكَ: هر آینه هلاک کنند تو را

بِأَبْصَارِهِمْ: با چشمان خود

لَمَّا سَمِعُوا: وقتی که شنیدند

الذِّكْرَ: ذکر را

ص: ۴۳۶

وَيَقُولُونَ: و می گویند:

إِنَّهُ: همانا او

لَمَجْنُونٌ: دیوانه است.

۵۲ وَ مَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

وَ مَا هُوَ: و نیست او

إِلَّا ذِكْرٌ: مگر تذکری

لِلْعَالَمِينَ: برای جهانیان.

ص: ۴۳۷

«سوره حاقه»

۱ الْحَاقَّةُ

الْحَاقَّةُ: آن واقعه حتمی.

۲ مَا الْحَاقَّةُ

مَا الْحَاقَّةُ: چه واقعه حتمی ای.

۳ وَ مَا أَدْرِيكَ مَا الْحَاقَّةُ

وَ مَا أَدْرِيكَ مَا: و نمی دانی تو چیست

الْحَاقَّةُ: آن واقعه حتمی.

۴ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَ عادٌ بِالْقَارِعَةِ

كَذَّبَتْ: تکذیب کردند

ثَمُودُ وَ عادٌ: (قوم) ثمود و عاد

(۵۳۰) جلد ۲۹ سوره الحاقه

بِالْقَارِعَةِ: (حادثه) کوبنده را.

ص: ۴۳۸

۵ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ

فَأَمَّا ثَمُودُ: پس اما قوم ثمود،

فَأُهْلِكُوا: هلاک شدند

بِالطَّاغِيَةِ: با (عذابى) طغيانگر.

۶ وَ أَمَّا عَادُ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ

وَ أَمَّا عَادُ: و اما قوم عاد،

فَأُهْلِكُوا: پس هلاک شدند

بِرِيحٍ: با بادی بسیار سرد

صَرْصَرٍ: توفنده

عَاتِيَةٍ: و سرکش و ویران ساز.

۷ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَ ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ

سوره الحاقه لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۳۱)

حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ

ص: ۴۳۹

سَخَّرَهَا: مسلط کرد آن را

عَلَيْهِمْ: برایشان

سَبْعَ لَيَالٍ: هفت شب

وَ ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ: و هشت روز

حُسُوماً: پی در پی

فَتْرَى: پس می بینی

الْقَوْمَ فِيهَا: (آن) قوم را در آن،

صَرَعى: که روی زمین افتاده،

كَأَنَّهُمْ: گویی ایشان مانند

أَعْجَازُ نَخْلٍ: تنه های درخت نخل،

خَاوِيَهٍ: تو خالی و پوسیده اند

(۵۳۲) جلد ۲۹ سوره الحاقه

۸ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيهِ

فَهَلْ تَرَى: پس، آیا می بینی

لَهُمْ مِنْ بَاقِيهِ: از آن ها باقیمانده ای؟

ص: ۴۴۰

۹ وَ جَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ

وَ جَاءَ فِرْعَوْنُ: و فرعون

وَمَنْ: و کسانی که

قَبْلَهُ: قبل از او بودند،

وَالْمُؤْتَفِكَاتُ: و اهالی شهرهای زیر و روستاه (قوم لوط)

بِالْخَاطِئَةِ: خطا کردند.

۱۰ فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذَهُ رَيبَهُ

فَعَصَوْا: پس، نافرمانی کردند

رَسُولَ: از رسول

سوره الحاقه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۳)

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

فَأَخَذَهُمْ: پس گرفت ایشان را

أَخَذَهُ: گرفتی

رَيبَهُ: بسیار سخت و شدید.

ص: ۴۴۱

۱۱ اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ

اِنَّا لَمَّا: همانا ما وقتی که

طَغَا: طغیان کرد

الْمَاءُ: آب،

حَمَلْنَاكُمْ: حمل نمودیم شما را

فِي الْجَارِيَةِ: در کشتی،

۱۲ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ

لِنَجْعَلَهَا: تا قرار دهیم آن را

لَكُمْ: برای شما

(۵۳۴) جلد ۲۹ سوره الحاقه

تَذْكِرَةً: (وسیله) تذکر

وَ تَعِيَهَا: و به خاطر بسپارد آن را

أُذُنٌ وَاعِيَةٌ: گوش های شنوا، گوش های فراگیرنده.

ص: ۴۴۲

«سوره معارج»

۱ سَأَلْ سَأْتِلُ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

سَأَلْ: سؤال کرد، تقاضا نمود

سَأْتِلُ: سؤال کننده ای

بِعَذَابٍ: از عذابی،

وَاقِعٍ: حتمی، که واقع شد،

۲ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

لِلْكَافِرِينَ: برای کافران است

لَيْسَ لَهُ: که نیست، ندارد آن،

دَافِعٌ: دفع کننده ای

۱۹ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا

إِنَّ الْإِنْسَانَ: به درستی که انسان

(۵۳۶) جلد ۲۹ سوره معارج

خُلِقَ: خلق شده

هَلُوعًا: حریص، کم طاقت.

۲۰ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا

إِذَا: هنگامی که

مَسَّهُ الشَّرُّ: برسد به او بدی

جَزُوعًا: جزع و فزع می کند.

۲۱ وَ إِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا

وَ إِذَا: و هنگامی که

مَسَّهُ الْخَيْرُ: برسد به او خوبی

مَنُوعًا: بسیار منع می کند، بخل می ورزد.

۲۲ إِلَّا الْمُصَلِّينَ

سوره معارج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۷)

إِلَّا الْمُصَلِّينَ: مگر نماز گزاران.

ص: ۴۴۴

۲۳ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ

الَّذِينَ هُمْ: کسانی که آن ها،

عَلَى صَلَاتِهِمْ: بر نمازشان

دَائِمُونَ: مداومت دارند، مرتباً به جا می آورند،

۲۴ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ

وَالَّذِينَ فِي: و کسانی که در

أَمْوَالِهِمْ: مال هایشان

حَقٌّ مَّعْلُومٌ: حقی معلوم است،

۲۵ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

لِلسَّائِلِ: برای سائل، تقاضاکننده

(۵۳۸) جلد ۲۹ سوره معارج

وَالْمَحْرُومِ: و محروم،

۲۶ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ

ص: ۴۴۵

وَالَّذِينَ: و کسانی که

يُصَدِّقُونَ: تصدیق می کنند، باور دارند

بِیَوْمِ الدِّينِ: روز جزا را،

۲۷ وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ: و کسانی که آن ها را

عَذَابِ رَبِّهِمْ: عذاب پروردگارشان

مُشْفِقُونَ: ترسانند، بیمناکند، دلواپسند.

۲۸ إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ

إِنَّ عَذَابَ: به درستی که از عذاب

سوره معارج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۹)

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

غَيْرُ مَأْمُونٍ: ایمن نیستند.

۲۹ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ

ص: ۴۴۶

وَالَّذِينَ هُمْ: و کسانی که آن ها،

لِفُرُوجِهِمْ: شهوت خود را، شرمگاهشان را

حَافِظُونَ: حفظ کننده اند،

۳۲ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

وَالَّذِينَ هُمْ: و کسانی که ایشان،

لِأَمَانَاتِهِمْ: امانت هایشان

وَعَهْدِهِمْ: و پیمان شان را،

رَاعُونَ: مراعات کننده اند.

(۵۴۰) جلد ۲۹ سوره معارج

۳۳ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ

وَالَّذِينَ هُمْ: و کسانی را که ایشان،

بِشَهَادَاتِهِمْ: پای شهادت هایشان

قَائِمُونَ: ایستادگی می کنند.

ص: ۴۴۷

۳۴ وَ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

وَ الَّذِينَ هُمْ: و کسانی که ایشان

عَلَى صَلَاتِهِمْ: نمازهایشان را

يُحَافِظُونَ: محافظت می کنند.

۳۵ أُولَئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ

أُولَئِكَ: آنان

فِي جَنَّاتٍ: در باغ هایی، بهشت هایی

مُّكْرَمُونَ: گرامی داشته می شوند.

ص: ۴۴۸

سوره معارج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۱)

(۵۴۲) جلد ۲۹ سوره معارج

«سوره نوح»

۱ اِنَّا اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلَىٰ قَوْمِهِ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

اِنَّا اَرْسَلْنَا: همانا ما فرستادیم

نُوحًا اِلَىٰ: نوح را به سوی

قَوْمِهِ اَنْ: قومش، این که

اَنْذِرْ قَوْمَكَ: بترسان قومت را

مِنْ قَبْلِ: قبل از

اَنْ: این که

يَأْتِيَهُمْ: بیاید ایشان را

عَذَابٌ اَلِيمٌ: عذابی دردناک.

۲ قَالَ يَا قَوْمِ اِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

قَالَ: گفت:

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۳)

يَا قَوْمِ: ای قوم من!

ص: ۴۴۹

اِنِّي: به درستی که من

لَكُمْ: برای شما

نَذِيرٌ مُّبِينٌ: ترساننده ای آشکارم.

۳ اَنْ اَعْبُدُوا اللّٰهَ وَ اتَّقُوهُ وَ اطِيعُوْنَ

اَنْ اَعْبُدُوا: این که عبادت کنید

اللّٰهَ: خدا را

وَ اتَّقُوهُ: و (از مخالفت) او بپرهیزید

وَ اطِيعُوْنَ: و اطاعت کنید مرا

۴ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَ يُؤَخِّرْكُمْ اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى اِنْ اَجَلَ اللّٰهَ اِذَا جَاءَ لَا يُؤَخِّرْ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ

يَغْفِرْ لَكُمْ: می آمرزد برای شما

(۵۴۴) جلد ۲۹ سوره نوح

مِنْ ذُنُوبِكُمْ: گناهانتان را

وَ يُؤَخِّرْكُمْ: و به تأخیر می اندازد برای شما

ص: ۴۵۰

إِلَىٰ أَجَلٍ: تا مدتی

مُسَمَّيًّا: معین.

إِنَّ أَجَلَ: به درستی که مدت

اللَّهِ: خداوند

إِذَا جَاءَ: هنگامی که آمد،

لَا يُؤَخِّرُ: به تأخیر نمی افتد

لَوْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

۵ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَ نَهَارًا

قال: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۵)

إِنِّي: همانا من

دَعَوْتُ: دعوت نمودم

قَوْمِي: قومم را

ص: ۴۵۱

لَيْلًا وَ نَهَارًا: شب و روز

۶ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاءَی الْاِ فِرَارِ

فَلَمْ يَزِدْهُمْ: پس، زیاد نشد ایشان را

دُعَاءَی: دعوت من،

الْاِ فِرَارِ: مگر فرار (از حق).

۷ وَ اِنِّیْ کُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا اَصَابِعَهُمْ فِی اِذَانِهِمْ وَ اسْتَعْشَوْا ثِیَابَهُمْ وَ اَصْرَوْا وَ اسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا

وَ اِنِّیْ: و همانا من

(۵۴۶) جلد ۲۹ سوره نوح

کُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ: هر وقت دعوتشان کردم

لِتَغْفِرَ لَهُمْ: تا بیامرزی آن ها را،

جَعَلُوا: قرار دادند

اَصَابِعَهُمْ: انگشتانشان را

ص: ۴۵۲

فِي أذَانِهِمْ: در گوش هایشان،

وَ اسْتَعْشَوْا: و به سرکشیدند

ثِيَابَهُمْ: لباس هایشان را

وَ أَصْرُوا: و اصرار ورزیدند

وَ اسْتَكْبَرُوا: و تکبر کردند،

اسْتَكْبَرُوا: تکبر کردنی

۸ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا

ثُمَّ إِنِّي: سپس، همانا من

دَعَوْتُهُمْ: دعوتشان کردم

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۷)

جِهَارًا: با صدای بلند، آشکارا

۹ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا

ثُمَّ إِنِّي: سپس، همانا من

أَعْلَنْتُ لَهُمْ: علنی گفتم به آن ها

ص: ۴۵۳

وَ أَسْرَرْتُ: و سَرِّی گفتم

لَهُمْ: به آن ها

إِشْرَارًا: خصوصی، سَرِّی گفتم.

۱۰ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا

فَقُلْتُ: پس گفتم:

اسْتَغْفِرُوا: طلب آمرزش کنید

رَبَّكُمْ: از پروردگارتان

إِنَّهُ: که همانا او

(۵۴۸) جلد ۲۹ سوره نوح

كَانَ: باشد

غَفَّارًا: آمرزنده،

۱۱ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا

يُرْسِلِ: تا بفرستد

السَّمَاءَ: از آسمان

عَلَيْكُمْ: بر شما،

ص: ۴۵۴

مدرارا: باران پی در پی

۱۲ وَ يُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ وَ يَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَ يَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا

وَ يُمِدُّكُمْ: و کمک کند شما را

بِأَمْوَالٍ: با اموال

وَ بَنِينَ: و پسران، فرزندان

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۹)

وَ يَجْعَلُ لَكُمْ: و قرار دهد برایتان

جَنَّاتٍ: باغ هایی

وَ يَجْعَلُ لَكُمْ: و قرار دهد برایتان

أَنْهَارًا: نهلهایی

۲۸ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِيُؤْتِنِي وَ لِيُؤْتِنِي وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ لَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا

رَبِّ اغْفِرْ لِي: پروردگارا! بیامرز مرا

ص: ۴۵۵

وَلِوَالِدَيْ: و پدر و مادرم را

وَلِمَنْ: و هر کس که

دَخَلَ: داخل شود

بَيْتِي مُؤْمِنًا: به خانه من با ایمان

وَلِلْمُؤْمِنِينَ: و مؤمنین (مردان)

(۵۵۰) جلد ۲۹ سوره نوح

وَالْمُؤْمِنَاتِ: و مؤمنات را (زنان)

وَلَا تَزِدْ: و ميفزا

الظَّالِمِينَ: ستمکاران را

إِلَّا تَبَارًا: مگر هلاکت

ص: ۴۵۶

«سوره جن»

۱ قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

قُلْ أُوحِيَ: بگو وحی شده

إِلَيَّ: به من،

أَنَّهُ: که همانا

اسْتَمَعَ: گوش فرادادند

نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ: چند نفر از جن،

فَقَالُوا: پس گفتند:

إِنَّا: به درستی که ما

سَمِعْنَا: شنیدیم

قُرْآنًا عَجَبًا: قرآنی عجیب

۲ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ

(۵۵۲) جلد ۲۹ سوره جن

بِرَبِّنَا أَحَدًا

يَهْدِي: که هدایت می کند

ص: ۴۵۷

إِلَى الرُّشْدِ: به راه

فَأَمَّا: پس ایمان آوردیم

بِهِ: به آن،

وَلَنْ: و هرگز

نُشْرِكُ: شریک قرار نمی دهیم

بِرَبِّنَا: برای پروردگارمان

أَحَدًا: احدی را.

۳ وَ أَنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

وَ أَنَّهُ: و همانا

تَعَالَى: بلندمرتبه است

جَدُّ رَبِّنَا: عظمت پروردگار ما،

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۳)

مَا اتَّخَذَ: نگرفته است

صَاحِبَةً: همسری

وَلَا وَلَدًا: و نه فرزندی.

ص: ۴۵۸

۴ وَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا

وَ أَنَّهُ: و همانا

كَانَ يَقُولُ: می گفت:

سَفِيهُنَا: نادانی از ما

عَلَى اللَّهِ: در مورد خدا

شَطَطًا: سخنانی ناروا.

۵ وَ أَنَا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

وَ أَنَا: و به درستی که ما

(۵۵۴) جلد ۲۹ سوره جن

ظَنَنَّا: گمان می کردیم

أَنْ لَنْ نَقُولَ: که هرگز نمی بندند

الْإِنْسُ: انس

وَ الْجِنُّ: و جن

عَلَى اللَّهِ: به خدا

كَذِبًا: دروغی.

ص: ۴۵۹

۶ وَ أَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

وَ أَنَّهُ كَانَ: و همانا

رِجَالٌ: مردانی

مِنَ الْإِنْسِ: از انس

يَعُوذُونَ: پناه می بردند

بِرِجَالٍ: به مردانی

مِنَ الْجِنِّ: از جن،

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۵)

فَزَادُوهُمْ: پس می افزودند آن ها را

رَهَقًا: (از نظر) طغیان و سرکشی

۷ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

وَأَنَّهُمْ: و همانا آن ها

ظَنُّوا: گمان کردند

كَمَا: همچنان که

ظَنَنْتُمْ: گمان کردید شما،

ص: ۴۶۰

أَنْ لَنْ: که هرگز

يَبْعَثُ: مبعوث نمی کند

اللَّهُ أَحَدًا: خداوند احدی را؟

۸ وَ أَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا مُلْتَأَةً حَرَاسًا شَدِيدًا وَ شُهَبًا

(۵۵۶) جلد ۲۹ سوره جن

وَ أَنَا: و همانا ما

لَمَسْنَا: لمس کردیم، جستجو نمودیم

السَّمَاءَ: آسمان را،

فَوَجَدْنَا: پس یافتیم آن را

مُلْتَأَةً: پر از

حَرَاسًا شَدِيدًا: نگهبانان قوی

وَ شُهَبًا: و تیرهای شهاب.

۹ وَ أَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمَعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شُهَابًا رَصْدًا

ص: ۴۶۱

وَ أَنَا: و همانا ما

كُنَّا نَقْعُدُ: می نشستیم

مِنْهَا: در آن،

مَقَاعِدَ: در محل هایی

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۷)

لِلسَّمْعِ: برای شنیدن.

فَمَنْ: پس، هر کس

يَسْتَمِعِ: بخواند بشنود

الآن: الان، اکنون،

يَجِدُ لَهُ: می یابد برای خود

شهابا: تیر شهابی

رَصَدًا: در کمین، نشانه گرفته شده.

۱۰ وَ أَنَا لَا نَذْرِي أَشْرًا أُرِيدَ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا

وَ أَنَا: و همانا ما

لَا نَذْرِي: نمی دانیم

ص: ۴۶۲

أَشْرَى: آیا شری

أُرِيدَ: اراده شده

(۵۵۸) جلد ۲۹ سوره جن

بِمَنْ: برای کسانی که

فِي الْأَرْضِ: در زمین هستند؟

أَمْ أَرَادَ بِهِمْ: یا اراده کرده برایشان

رُبُّهُمْ: پروردگارشان

رَشَدًا: رُشْدی، هدایتی؟

۱۱ وَ أَنَا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَ مِنَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِقَ قَدَدَا

وَ أَنَا: و همانا

مِنَّا: بعضی از ما

الصَّالِحُونَ: صالحند

وَ مِنَّا: و بعضی از آن ها

دُونَ ذَلِكَ: غیر آن.

كُنَّا طَرَائِقَ: بودیم گروه های

ص: ۴۶۳

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۹)

قَدَدَا: مختلفی.

۱۲ وَ أَنَا ظَنَّنَا أَن لَّنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا

ظَنَّنَا: و همانا

أَنْ لَنْ نُعْجِزَ: یقین داریم، اعتقاد داریم

اللَّهُ: که هرگز (نمی توانیم) عاجز کنیم

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَلَنْ نُعْجِزَهُ: و هرگز (نمی توانیم) عاجز کنیم او را

هَرَبًا: از فرار کردن

۱۳ وَ أَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا

وَ أَنَا: و همانا

(۵۶۰) جلد ۲۹ سوره جن

لَمَّا سَمِعْنَا: وقتی که شنیدیم

الْهُدَىٰ: هدایت را

ص: ۴۶۴

اَمَّا بِهٖ: ايمان آورديم به آن

فَمَنْ: پس هر کس

يُؤْمِنُ: ايمان بياورد

بِرَبِّهٖ: به پروردگارش،

فَلَا يَخَافُ: پس نمى ترسد

بِخُصَا: از نقصان

وَلَا رَهَقًا: و نه از ظلم و ستم

۱۴ وَاَنَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَمِنَ الْفَاسِقِينَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا

وَأَنَا: و همانا

مِنَّا: بعضی از ما

سوره جن لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۶۱)

الْمُؤْمِنِينَ: تسليم (امر خدايند)

وَمِنَّا: و بعضی از ما

الْفَاسِقِينَ: منحرفند.

فَمَنْ: پس هر کس

ص: ۴۶۵

أَسْلَمَ: تسلیم شود،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

تَحَرَّوْا: برگزیدند

رَشَدًا: راه رُشد را

۱۵ وَ أَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا

وَ أَمَّا: و اما

الْقَاسِطُونَ: منحرفان

فَكَانُوا: پس باشند

لِجَهَنَّمَ: برای جهنم

(۵۶۲) جلد ۲۹ سوره جن

حَطَبًا: هیزم

۱۶ وَ أَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا

وَ أَنْ لَوْ: و این که اگر

ص: ۴۶۶

اسْتَقَامُوا: منحرفان

عَلَى الطَّرِيقَةِ: بر راه درست،

لَأَسْقَيْنَهُمْ: هر آینه می نوشانیم

مَاءً غَدَقًا: آب گوارایی، آب فراوان.

۱۷ لِنُقْتِنَهُمْ فِيهِ وَ مَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكُهُ عَذَابًا صَعَدًا

لِنُقْتِنَهُمْ: تا آزمایش کنیم آن ها را

فِيهِ: در آن.

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۳)

وَ مَنْ: و هر کس

يُعْرِضْ: روی بگرداند

عَنْ ذِكْرِ: از یاد

رَبِّهِ: پروردگارش،

يَسْلُكُهُ: می کشاند او را

عَذَابًا: به عذابی

ص: ۴۶۷

صَعْدًا: سخت، طاقت فرسا و روزافزون.

۱۸ وَ أَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

وَ أَنَّ الْمَسَاجِدَ: و به درستی که مساجد

لِلَّهِ: برای خداوند است

فَلَا تَدْعُوا: پس، نخوانید

مَعَ اللَّهِ: با خدا

أَحَدًا: احدی را.

ص: ۴۶۸

«سوره مزمل»

۱ یا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ

یا أَيُّهَا: ای

الْمَزْمَلُ: جامه به خود پیچیده!

۲ قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا

قُمِ اللَّيْلَ: برخیز، شب را

إِلَّا قَلِيلًا: مگر اندکی،

۳ نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا

نِصْفَهُ: نیمی از آن را،

أَوْ انْقُصْ: یا کم کن

مِنْهُ قَلِيلًا: از آن، کمی،

(۵۶۶) جلد ۲۹ سوره مزمل

۴ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا

أَوْزِدْ عَلَيْهِ: یا زیاد کن بر آن.

وَرَتَّلْ: و تلاوت کن

الْقُرْآنَ: قرآن را

تَرْتِلاً: صحیح و شمرده.

۵ اِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلاً

اِنَّا: همانا ما

سَنُلْقِي: به زودی القا خواهیم کرد

عَلَيْكَ قَوْلًا: بر تو، سخنی

ثَقِيلاً: سنگین،

۶ اِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وُطْأً وَّ اَقْوَمُ قِيلاً

اِنَّ: به درستی که

سوره مزمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۷)

نَاشِئَةَ: بپاخاستن

اللَّيْلِ: شب،

هِيَ اَشَدُّ: آن شدیدتر،

ص: ۴۷۰

وَطَأٌ: استوارتر است از نظر اثر

وَ أَقْوَمٌ: و پابرجا است

قِيلاً: در گفتار.

۷ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا

إِنَّ: به درستی که

لَكَ: برای تو است

فِي النَّهَارِ: در روز،

سَبْحًا: تلاش و جنبش

طَوِيلًا: طولانی.

(۵۶۸) جلد ۲۹ سوره مزمل

۸ وَ اذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَ تَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلاً

وَ اذْكُرْ اسْمَ: و یاد کن نام

رَبِّكَ: پروردگارت را

وَ تَبَتَّلْ: و بپیر از همه،

إِلَيْهِ تَبْتِيلاً: به سوی او بریدنی.

ص: ۴۷۱

۹ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكَيْلًا

رَبُّ الْمَشْرِقِ: پروردگار مشرق

وَالْمَغْرِبِ: و مغرب،

لَا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او،

فَاتَّخِذْهُ: پس بگیر او را

وَكَيْلًا: وکیل.

سوره مزمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۹)

۱۰ وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا يَقُولُوْنَ وَ اهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيْلًا

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

عَلٰی مَا: بر آن چه

يَقُولُوْنَ: می گویند

وَ اهْجُرْهُمْ: و دوری کن از آن ها

هَجْرًا جَمِيْلًا: دوری ای زیبا.

ص: ۴۷۲

(۵۷۰) جلد ۲۹ سوره مزمل

«سوره مدثر»

۱ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ

یا ائها: ای

المدثر: جامه بر خود کشیده!

۲ قُمْ فَأَنْذِرْ

قم: به پا خیز

فانذر: پس بترسان.

۳ وَ رَبِّكَ فَكْبِّرْ

و ربك: و پروردگارت را

فکبر: پس به بزرگی یاد کن.

۴ وَ ثِيَابِكَ فَطَهِّرْ

سوره مدثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۱)

و ثيابك: و لباست را

فطهر: پس پاکیزه کن.

ص: ۴۷۳

۵ وَ الرَّجْزَ فَاهْجُرْ

وَ الرَّجْزَ: و از پلیدی

فَاهْجُرْ: پس، دوری کن.

۶ وَ لَا تَمُنُّنَّ تَشْتَكِرُنَّ

وَ لَا تَمُنُّنَّ: و منت نگذار

تَشْتَكِرُنَّ: و زیاد نشمار.

۷ وَ لِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

وَ لِرَبِّكَ: و برای پروردگارت

فَاصْبِرْ: پس، صبر کن

ص: ۴۷۴

(۵۷۲) جلد ۲۹ سورہ مدّثر

سورہ مدّثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۳)

«سورہ قیامت»

۱ لَا أُقْسِمُ بِیَوْمِ الْقِیَامَةِ

لَا أُقْسِمُ: قسم می خورم

بِیَوْمِ الْقِیَامَةِ: به روز قیامت.

۲ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

وَلَا أُقْسِمُ: و قسم می خورم

بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ: به نفس ملامتگر.

ص: ۴۷۵

«سوره انسان»

۵ إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا

إِنَّ الْأَبْرَارَ: به درستی که نیکان

يَشْرَبُونَ: می نوشند

مِنْ كَأْسٍ: از کاسه ای، جامی

كَانَ مِزَاجُهَا: که باشد مخلوطی

كَافُورًا: از بوی خوش، که با عطر خوشی آمیخته است.

۶ عَيْنَا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

عَيْنَا: چشمه ای که

يَشْرَبُ بِهَا: می نوشند از آن

عِبَادُ اللَّهِ: بندگان خدا

يُفَجِّرُونَهَا: جاری می کنند آن را

سوره انسان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۵)

تَفْجِيرًا: جاری کردنی. هر جا بخواهند جاری می سازند. ۷ يُوفُونَ بِالنَّدْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ

مُسْتَطِيرًا

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ: وفا می کنند به نذر

وَيَخَافُونَ: و می ترسند

يَوْمًا كَانَ: از روزی که باشد

شَرُّهُ: شرش

مُسْتَطِيرًا: گسترده، فراگیر.

۸ وَ يُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا

و يُطْعِمُونَ: و اطعام می کنند

الطَّعَامَ: غذا را

عَلَى حُبِّهِ: با وجود دوست داشتنش

(۵۷۶) جلد ۲۹ سوره انسان

مِسْكِينًا: به مستمند

وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا: و یتیم و اسیر.

۹ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ

ص: ۴۷۷

جَزَاءٌ وَلَا شُكُورًا

اِنَّمَا: (و گویند:) جز این نیست که

نُطْعِمُكُمْ: اِطْعَامٌ می کنیم شما را

لِوَجْهِ اللَّهِ: برای رضای خدا،

لَا نُزِيدُ مِنْكُمْ: نمی خواهیم از شما

جَزَاءً: پاداشی

و لَا شُكُورًا: و نه تشکری.

۱۰ اِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا

اِنَّا نَخَافُ: همانا ما می ترسیم

سوره انسان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۷)

مِنْ رَبِّنَا: از پروردگارمان

يَوْمًا: از روزی که

عَبُوسًا: عبوس

قَمْطَرِيرًا: و شدید است.

۱۱ فَوْقَهُمْ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقِيَهُمْ

ص: ۴۷۸

نَضْرَةً وَسُرُورًا

فَوَقَّيْهِمْ: پس نگه دارد آن ها را

اللَّهُ: خدا

شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ: از شر آن روز

وَلَقَّيْهِمْ: و ارزانی دارد آن ها را

نَضْرَةً: شادمانی

وَسُرُورًا: و سرور.

ص: ۴۷۹

(۵۷۸) جلد ۲۹ سوره انسان

سوره انسان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۹)

«سوره مرسلات»

۱ وَ الْمُرْسَلَاتِ عُزْفَا

وَ الْمُرْسَلَاتِ: قسم به فرستادگان

عُزْفَا: پی در پی

۲ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفَا

فَالْعَاصِفَاتِ: پس توفندگان

عَصْفَا: توفنده

۳ وَ النَّاشِرَاتِ نَشْرَا

وَ النَّاشِرَاتِ: قسم به نشردهندگان

نَشْرَا: نشر دهنده

۴ فَالْفَارِقَاتِ فَرْقَا

(۵۸۰) جلد ۲۹ سوره مرسلات

فَالْفَارِقَاتِ: پس، جداکنندگان

فَرْقَا: جدا کننده

ص: ۴۸۰

۵ فَاَلْمَلَقِيَاتِ ذِكْرًا

فَاَلْمَلَقِيَاتِ: پس، القاکنندگان

ذِكْرًا: ذکر، یاد

۶ عُدْرًا أَوْ نُذْرًا

عُدْرًا أَوْ نُذْرًا: عذری یا بهانه ای یا ترسی، هشدار

۷ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٍ

إِنَّمَا: به درستی که آن چه

تُوعَدُونَ: وعده داده می شوید

لَوَاقِعٍ: حتما واقع شود.

سوره مرسلات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۱)

۸ فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ

فَإِذَا: پس، هنگامی که

النُّجُومُ: ستارگان

طُمِسَتْ: محو شدند

ص: ۴۸۱

۹ وَ إِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

وَ إِذَا السَّمَاءُ: و هنگامی که آسمان

فُرِجَتْ: بشکافت

۱۰ وَ إِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ

وَ إِذَا الْجِبَالُ: و هنگامی که کوه ها

نُسِفَتْ: از جاکنده شوند

۱۱ وَ إِذَا الرُّسُلُ أُقْتَتِ

وَ إِذَا الرُّسُلُ: و هنگامی که پیامبران

(۵۸۲) جلد ۲۹ سوره مرسلات

أُقْتَتِ: تعیین وقت شوند (به منظور اداء شهادت).

۱۲ لَآئِي يَوْمٍ أُجِّلَتْ

لَآئِي: برای کدام

يَوْمٍ: روز

أُجِّلَتْ: به تأخیر افتاده، تعیین وقت شده؟

ص: ۴۸۲

۱۳ لَيَوْمِ الْفَضْلِ

لَيَوْمٍ: برای روز

الْفَضْلِ: جدایی،

۱۴ وَ مَا أَدْرِيكَ مَا يَوْمُ الْفَضْلِ

وَ مَا أَدْرِيكَ: و تو چه دانی که

مَا يَوْمٌ: چیست روز

الْفَضْلِ: جدایی؟

سوره مرسلات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۳)

۱۵ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

وَيَلُّ: وای

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

لِلْمُكَذِّبِينَ: بر تکذیب کنندگان.

۱۶ أَلَمْ نُهْلِكِ الْأُولِينَ

أَلَمْ نُهْلِكِ: آیا هلاک نکردیم

ص: ۴۸۳

الأُولَئِينَ: پیشینان را؟

۱۷ ثُمَّ تَتَّبِعُهُمُ الْآخِرِينَ

ثُمَّ: سپس

تَتَّبِعُهُمُ: روانه می کنیم آن ها را، می فرستیم آن ها را

الْآخِرِينَ: آیندگان را.

(۵۸۴) جلد ۲۹ سوره مرسلات

۱۸ كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ

كَذَلِكَ: این چنین

نَفْعَلُ: انجام می دهیم

بِالْمُجْرِمِينَ: با مجرمان، گنه کاران.

۱۹ وَيَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

وَيَوْمَئِذٍ: وای

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

لِّلْمُكَذِّبِينَ: بر تکذیب کنندگان.

«پایان جزء ۲۹»

ص: ۴۸۴

«سوره نبأ»

۱ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

عَمَّ: از چه چیز

يَتَسَاءَلُونَ: سؤال می کنند از یکدیگر؟

۲ عَنِ النَّبَأِ الْعَظِيمِ

عَنِ النَّبَأِ الْعَظِيمِ: از خبر بزرگ،

۳ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

الَّذِي هُمْ فِيهِ: که ایشان در آن

مُخْتَلِفُونَ: اختلاف دارند.

۴ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

كَلَّا: نه چنین است،

(۵۸۶) جلد ۳۰ سوره نبأ

سَيَعْلَمُونَ: به زودی می دانند.

۵ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

ثُمَّ: سپس،

كَلَّا: نه چنین است،

سَيَعْلَمُونَ: به زودی می دانند.

۶ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا

أَلَمْ نَجْعَلِ: آیا قرار ندادیم

الأرض: زمین را

مهادا: مهد آسایش؟

۷ وَالْجِبَالِ أَوْتَادًا

وَالْجِبَالِ: و کوه ها را

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۷)

أوتادا: میخ هایی (برای زمین)؟

۸ وَ خَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا

وَ خَلَقْنَاكُمْ: و خلق نمودیم شما را

ص: ۴۸۶

أَزْوَاجًا: زوج ها (زن و مرد).

۹ وَ جَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

نَوْمَكُمْ: خواب شما را

سُبَاتًا: (مایه) آرامش.

۱۰ وَ جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَاسًا

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

اللَّيْلَ لِيَاسًا: شب را پوششی.

(۵۸۸) جلد ۳۰ سوره نبأ

۱۱ وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ: و قرار دادیم روز را

مَعَاشًا: (برای) زندگی و کار.

۱۲ وَ بَيْنَنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

ص: ۴۸۷

وَبَنَيْنَا: و بنا نمودیم

فَوْقَكُمْ: بر فراز شما

سَبْعًا شِدَادًا: هفت آسمان محکم.

۱۳ وَ جَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا

وَ جَعَلْنَا سِرَاجًا: و قرار دادیم چراغی

وَ هَاجًا: بسیار فروزان.

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۹)

۱۴ وَ أَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا

وَ أَنْزَلْنَا: و نازل کردیم، فرود آوردیم

مِنَ الْمُعْصِرَاتِ: از ابرهای باران زا

ماءً: آبی

ثَجَّاجًا: فراوان، بسیار ریزان

۱۵ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَ نَبَاتًا

لِنُخْرِجَ بِهِ: تا خارج کنیم از آن،

ص: ۴۸۸

حَبًا وَ نَبَاتًا: دانه و گیاه را.

۱۶ وَ جَنَّاتٍ أَلْفَافَا

وَ جَنَّاتٍ: و باغ های

أَلْفَافَا: پردرخت، درهم پیچیده.

(۵۹۰) جلد ۳۰ سوره نبأ

۱۷ إِنَّ يَوْمَ الْفُضْلِ كَانَ مِيقَاتَا

إِنَّ يَوْمَ: به درستی که روز

الْفُضْلِ: جدایی

كَانَ مِيقَاتَا: باشد وعده گاه.

۱۸ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا

يَوْمَ: روزی که

يُنْفَخُ: دمیده می شود

فِي الصُّورِ: در صور

فَتَأْتُونَ: پس می آید

ص: ۴۸۹

أَفْوَاجًا: فوج، فوج. گروه، گروه.

۱۹ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا

وَفُتِحَتْ: و گشوده شود

سوره نبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۱)

السَّمَاءُ: آسمان،

فَكَانَتْ أَبْوَابًا: پس بشود درهایی.

۲۰ وَ سُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا

وَسُيِّرَتِ: و به راه انداخته شود

الْجِبَالُ: کوه ها،

فَكَانَتْ سَرَابًا: پس بشوند سرابی.

۲۱ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا

إِنَّ جَهَنَّمَ: همانا جهنم

كَانَتْ: باشد

مِرْصَادًا: کمینگاهی،

ص: ۴۹۰

۲۲ لِلطَّاعِينَ مَابَا

لِلطَّاعِينَ: برای طغیانگران

(۵۹۲) جلد ۳۰ سوره نبأ

مَابَا: محل بازگشتی.

۲۳ لَا يَثِينَنَّ فِيهَا أَهْقَابَا

لَا يَثِينَنَّ فِيهَا: ماندگاراند در آن

أَهْقَابَا: مدت های طولانی

۲۴ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا

لَا يَذُوقُونَ: نمی چشند

فِيهَا بَرْدًا: در آن، چیز خنکی

وَلَا شَرَابًا: و نه نوشیدنی ای.

۲۵ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا

إِلَّا حَمِيمًا: مگر آبی جوشان

وَغَسَّاقًا: و مایعی از چرک و خون.

ص: ۴۹۱

۲۶ جَزَاءٌ وِفَاقًا

جَزَاءٌ: پاداشی است

وِفَاقًا: موافق (اعمال آن ها).

۲۷ اِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا

اِنَّهُمْ: به درستی که آن ها

كَانُوا لَا يَرْجُونَ: امید نداشتند

حِسَابًا: حسابی را.

۲۸ وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا

وَ كَذَّبُوا: و تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را

كِذَّابًا: تکذیب کردنی.

(۵۹۴) جلد ۳۰ سوره نبأ

۲۹ وَ كُلُّ شَيْءٍ اَخْصَيْنَاهُ كِتَابًا

وَ كُلُّ شَيْءٍ: و هر چیزی را

ص: ۴۹۲

أَخْصَيْنَاهُ: شمارش کردیم آن را، ثبت نمودیم آن را،

کتابا: در کتابی.

۳۰ فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا

فذوقوا: پس بچشید

فَلَنْ نَزِيدَكُمْ: پس، هرگز نمی افزاییم بر شما، زیاد نمی کنیم بر شما

إِلَّا عَذَابًا: مگر عذاب را.

۳۱ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا

إِنَّ: همانا

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۵)

مَفَازًا: پیروزی ای است.

۳۲ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا

ص: ۴۹۳

حَدَائِقُ: باغ ها

وَ أَغْنَابًا: و انواعی از انگورها.

۳۳ وَ كَوَاعِبَ اٰتْرَابًا

وَ كَوَاعِبَ: و دوشیزگان

اٰتْرَابًا: هم سن و سال.

۳۴ وَ كَاسًا دِهَاقًا

وَ كَاسًا: و کاسه هایی، جام هایی

دِهَاقًا: لبریز، پُر.

(۵۹۶) جلد ۳۰ سوره نبأ

۳۵ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِدًّا

لَا يَسْمَعُونَ: نمی شنوند

فِيهَا: در آن،

لَغْوًا: سخن بیهوده ای

وَلَا كِدًّا: و نه دروغی.

ص: ۴۹۴

۳۶ جَزَاءٌ مِنْ رَبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا

جَزَاءً: پاداشی

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت

عَطَاءً: و عطیه ای

حِسَابًا: از روی حساب.

۳۷ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۷)

رَبُّ السَّمَوَاتِ: پروردگار آسمان ها

وَ الْأَرْضِ وَ مَا: و زمین، و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن دو است،

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان که (مردم)

لَا يَمْلِكُونَ: مالک نمی باشند، نمی توانند

مِنْهُ: از جانب او،

خِطَابًا: حرف زدنی.

ص: ۴۹۵

۳۸ یَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَ الْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَ قَالَ صَوَابًا

یَوْمَ: روزی که

یَقُومُ: قیام می کنند

الرُّوحُ: روح

وَ الْمَلَائِكَةُ: و فرشتگان

صَفًّا: به صف،

(۵۹۸) جلد ۳۰ سوره نبأ

لَا يَتَكَلَّمُونَ: تکلم نمی کنند،

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

أَذِنَ: اجازه دهد

لَهُ: به او،

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان،

وَ قَالَ: و گوید:

صواباً: صواب، درست، (آن چه تصویب شده).

ص: ۴۹۶

۳۹ ذلِكَ الْيَوْمِ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَا

ذلِكَ الْيَوْمِ: آن روز

الْحَقُّ: حق است.

فَمَنْ شَاءَ: پس هر کس بخواهد،

اتَّخَذَ: بگیرد

إِلَىٰ رَبِّهِ: به سوی پروردگارش

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۹)

مَا بَا: بازگشتی.

۴۰ اِنَّا اَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيْبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَ يَقُوْلُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا

اِنَّا: به درستی که ما

اَنْذَرْنَاكُمْ: بیم دادیم شما را

عَذَابًا قَرِيْبًا: از عذابی نزدیک،

يَوْمَ يَنْظُرُ: روزی که می نگرَد

الْمَرْءُ: آدمی، انسان

ص: ۴۹۷

مَا قَدَّمْتُ: آن چه پیش فرستاده

يَدَاةٌ: دو دستش،

وَيَقُولُ: و می گوید:

الْكَافِرُ: کافر

يَا لَيْتَنِي: ای کاش من

(۶۰۰) جلد ۳۰ سوره نبأ

كُنْتُ تُرَابًا: بودم خاک.

ص: ۴۹۸

سوره نبا لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۱)

«سوره نازعات»

۱ وَ النَّازِعَاتِ غَرْقًا

وَ النَّازِعَاتِ: سوگند به برکنندگان (جان)

غَرْقًا: به شدت.

۲ وَ النَّاشِطَاتِ نَشْطًا

وَ النَّاشِطَاتِ: و ستانندگان (جان)

نَشْطًا: به آرامی.

۳ وَ السَّابِحَاتِ سَبْحًا

وَ السَّابِحَاتِ: سوگند به به سرعت روندگان

سَبْحًا: تیزرو.

۴ فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا

(۲) جلد ۳۰ سوره نازعات

فَالسَّابِقَاتِ: پس، سبقت گیرندگان

ص: ۴۹۹

سَبَقًا: سبقت گیرنده.

۵ فَالْمُدَّبَّرَاتِ أَمْرًا

فَالْمُدَّبَّرَاتِ: پس، تدبیرکنندگان

أَمْرًا: امر، امور.

۶ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

يَوْمَ تَرْجُفُ: روزی که می لرزاند

الرَّاجِفَةُ: لرزاننده، (زلزله)

۷ تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ

تَتَّبِعُهَا: به دنبال آن می آید

الرَّادِفَةُ: لرزه دیگر در ردیف آن.

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۳)

۸ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

ص: ۵۰۰

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ: دل هایی در آن روز

وَاجْفَهُ: مضطرب است.

۹ أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ

أَبْصَارُهَا: چشمانشان

خَاشِعَةٌ: فروافتاده (از شرم)

۱۰ يَقُولُونَ ءَأَنَا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ

يَقُولُونَ: می گویند:

ءَأَنَا: آیا، همانا ما

لَمَرْدُودُونَ: باز گردانده شوندگانیم

فِي الْحَافِرَةِ: به جای قبل؟ به زندگی مجدد؟

(۶۰۴) جلد ۳۰ سوره نازعات

۱۱ ءَاذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً

ءَاذَا كُنَّا: آیا وقتی که شدیم

ص: ۵۰۱

عظاما: استخوان هایی

نَجْرَةً: پوسیده؟

۱۲ قَالُوا تَلْكَ إِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ

قَالُوا تَلْكَ: گویند: آن

إِذَا كَرَّةٌ: در این صورت، بازگشتی

خَاسِرَةٌ: زیانبار است.

۱۳ فَأَنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ

فَأَنَّمَا هِيَ: پس جز این نیست که آن،

زَجْرَةٌ: نهیبی، صیحه ای است

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۵)

وَاحِدَةٌ: تنها، تک

۱۴ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ

فَإِذَا هُمْ: پس ناگهان ایشان

ص: ۵۰۲

بِالسَّاهِرَةِ: در عرصه محشرند.

۲۷ ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنِيهَا

ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا: آیا خلقت شما سخت تر است

أَمِ السَّمَاءُ: یا آسمان

بَنِيهَا: که بنا کرد آن را؟

۲۸ رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيْهَا

رَفَعَ سَمَكَهَا: بالا برد سقف آن را

فَسَوَّيْهَا: پس آراستش.

(۶۰۶) جلد ۳۰ سوره نازعات

۲۹ وَ أَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَيْهَا

وَ أَعْطَشَ: و تاریک کرد

لَيْلَهَا: شبش را

وَ أَخْرَجَ: و خارج کرد، آشکار نمود

ص: ۵۰۳

ضُحِيهَا: روزش را.

۳۰ وَ الْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحِيهَا

وَ الْأَرْضَ: و زمین را

بَعْدَ ذَلِكَ: بعد از آن

دَحِيهَا: گسترش داد آن را.

۳۱ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَ مَرْعِيهَا

أَخْرَجَ مِنْهَا: خارج کرد از آن

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۷)

ماءها: آبش را

وَ مَرْعِيهَا: و چراگاهش را.

۳۲ وَ الْجِبَالَ أَرْسِيهَا

وَ الْجِبَالَ: و کوه ها را

أَرْسِيهَا: محکم کرد آن را.

ص: ۵۰۴

۳۳ مَتَاعَا لَكُمْ وَ لِأَنْعَامِكُمْ

متاعا: بهره ای است

لَكُمْ: برای شما

وَ لِأَنْعَامِكُمْ: و برای چهارپایانتان.

۳۴ فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَى

فَإِذَا جَاءَتِ: پس هنگامی که بیاید

الطَّامَّةُ الْكُبْرَى: حادثه هول انگیز بزرگ،

(۶۰۸) جلد ۳۰ سوره نازعات

۳۵ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى

يَوْمَ: در آن روز

يَتَذَكَّرُ: به یاد می آورد

الْإِنْسَانُ مَا: انسان آن چه

سَعَى: سعی و کوشش کرده.

۳۶ وَ بُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَى

ص: ۵۰۵

وَبُرِّزَتْ: و آشکار شود

الْجَحِيمُ: جهنم

لِمَنْ: لذاب هر کس که

یرى: می بیند

۳۷ فَأَمَّا مَنْ طَغَى

فَأَمَّا: پس، اما

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۹)

مَنْ: کسی که

طَغَى: طغیان نموده،

۳۸ وَ أَثَرَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

وَ أَثَرَ: و مقدم داشته

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا: زندگی دنیا را.

۳۹ فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى

ص: ۵۰۶

فَإِنَّ الْجَحِيمَ: پس همانا جهنم،

هِيَ الْمَأْوَى: آن، جایگاه (اوست).

۴۰ وَ أَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى

وَ أَمَّا مَنْ: و اما کسی که

(۶۱۰) جلد ۳۰ سوره نازعات

خَافَ: ترسان بود

مَقَامَ رَبِّهِ: از مقام پروردگارش،

وَ نَهَى النَّفْسَ: و بازداشت نفس را

عَنِ الْهَوَى: از هوی، از هوس.

۴۱ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى

فَإِنَّ الْجَنَّةَ: پس مسلماً بهشت،

هِيَ الْمَأْوَى: آن جایگاه (اوست).

ص: ۵۰۷

۴۲ یَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِيهَا

یَسْأَلُونَكَ: سؤال می کنند از تو

عَنِ السَّاعَةِ: از قیامت که

أَيَّانَ مُرْسِيهَا: چه زمانی است وقوعش؟

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۱)

۴۳ فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِيهَا

فِيمَ: فی + ما = در چه چیز

أَنْتَ مِنْ: تو از

ذِكْرِيهَا: یاد کردنش (تو را با یاد کردنش چه کار؟)

۴۴ إِلَى رَبِّكَ مُتَّهِيَا

إِلَى: به سوی

رَبِّكَ: پروردگار توست

مُتَّهِيَا: منتهای آن، سرانجام آن.

ص: ۵۰۸

۴۵ اِنَّمَا اَنْتَ مُنْذِرٌ مِّنْ يَّخْشِيهَا

اِنَّمَا اَنْتَ: جز این نیست که تو

مُنْذِرٌ: بیم دهنده

مَنْ: کسی هستی

(۶۱۲) جلد ۳۰ سوره نازعات

يَخْشِيهَا: که بترسد از آن.

ص: ۵۰۹

«سوره عبس»

۲۴ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ

فَلْيَنْظُرِ: پس باید بنگرد

الْإِنْسَانُ: انسان

إِلَى طَعَامِهِ: به غذايش.

۲۵ أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا

أَنَا: همانا ما

صَبَبْنَا: فرو ريختيم

الْمَاءَ صَبًّا: آب فراوانی.

۲۶ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا

ثُمَّ شَقَقْنَا: سپس شكافتيم

الْأَرْضَ شَقًّا: زمين را شكافتنی.

(۶۱۴) جلد ۳۰ سوره عبس

۲۷ فَأَنْبِتْنَا فِيهَا حَبًّا

فَأَنْبِتْنَا: پس رویاندیم

فِيهَا حَبًّا: در آن دانه،

۲۸ وَ عِنَبًا وَقَضْبًا

وَ عِنَبًا: و انگور

وَ قَضْبًا: و سبزی

۲۹ وَ زَيْتُونًا وَ نَخْلًا

وَ زَيْتُونًا: و زیتون

وَ نَخْلًا: و خرما،

۳۰ وَ حَدَائِقَ عُلبًا

سوره عبس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۵)

وَ حَدَائِقَ عُلبًا: و باغ های پردرخت،

ص: ۵۱۱

۳۱ وَ فَاكِهَةً وَ اَبَا

وَ فَاكِهَةً: و میوه

وَ اَبَا: و چراگاه،

۳۲ مَتَاعًا لَكُمْ وَ لِانْعَامِكُمْ

مَتَاعًا لَكُمْ: تا متاعی برای شما

وَ لِانْعَامِكُمْ: و برای چهارپایانتان باشد.

ص: ۵۱۲

(۶۱۶) جلد ۳۰ سورہ عبس

«سورہ تکویر»

۵ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ

وَإِذَا: و ہنگامی کہ

الْوُحُوشُ: حیوانات وحشی

حُشِرَتْ: یکجا جمع شونند،

ص: ۵۱۳

«سوره بروج»

۱ وَ السَّمَاءِ ذَاتِ البُرُوجِ

وَ السَّمَاءِ: سوگند به آسمان

ذَاتِ البُرُوجِ: که دارای برج هاست.

۲ وَ الیَوْمِ المَوْعُودِ

وَ الیَوْمِ: سوگند به روز

المَوْعُودِ: موعود.

۳ وَ شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ

وَ شَاهِدٍ: سوگند به شاهد، گواهی دهنده

وَ مَشْهُودٍ: و مشهود، گواهی داده شده.

(۶۱۸) جلد ۳۰ سوره بروج

۴ قُتِلَ اصْحَابُ الأُخْدُودِ

قُتِلَ: مرگ بر

ص: ۵۱۴

أَصْحَابُ: آدم سوزان، یاران

الْأَخْدُودُ: خندق

۵ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ

النَّارِ: آتشی

ذات: که دارای

الْوَقُودِ: آتشگیره آتش (بود).

۶ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

إِذْ هُمْ: هنگامی که آن ها

عَلَيْهَا: کنار آن

قُعُودٌ: نشسته بودند.

سوره بروج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۹)

۷ وَ هُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

ص: ۵۱۵

وَهُمْ عَلَىٰ: و ایشان بر

مَا يَفْعَلُونَ: آن چه انجام می دادند

بِالْمُؤْمِنِينَ: به مؤمنان،

شُهُودٌ: نظاره گر بودند، تماشا می کردند.

۸ وَ مَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

وَ مَا نَقَمُوا: و انتقام نمی گرفتند

مِنْهُمْ إِلَّا: از آن ها، مگر

أَنْ يُؤْمِنُوا: این که ایمان آورده بودند

بِاللَّهِ: به خدای

الْعَزِيزِ: شکست ناپذیر

(۶۲۰) جلد ۳۰ سوره بروج

الْحَمِيدِ: ستوده.

۹ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

ص: ۵۱۶

الَّذِي: آن که (خدایی که)

لَهُ مُلْكُ: برای اوست حکومت

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین.

وَاللَّهُ: و خداوند

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

شَهِيدٌ: شاهد است.

۱۰ إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَ لَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ

سوره بروج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۱)

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

فَتَنُوا: به فتنه و بلا انداختند، آزار دادند

الْمُؤْمِنِينَ: مردان مؤمن

وَالْمُؤْمِنَاتِ: و زنان مؤمن

ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا: سپس توبه نکردند،

ص: ۵۱۷

فَلَهُمْ: پس برای ایشان است

عَذَابُ جَهَنَّمَ: عذاب جهنم

وَ لَهُمْ: و برای ایشان است

عَذَابُ: عذاب

الْحَرِيقِ: سوزان.

۱۱ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

(۶۲۲) جلد ۳۰ سوره بروج

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

لَهُمْ: برای ایشان است

جَنَّاتٌ: باغ هایی که

تَجْرِي: جاری است

ص: ۵۱۸

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرا.

ذَلِكَ الْفَوْزُ: این است رستگاری

الْكَبِيرُ: بزرگ.

ص: ۵۱۹

«سوره طارق»

۱ وَ السَّمَاءِ وَ الطَّارِقِ

وَ السَّمَاءِ: قسم به آسمان

وَ الطَّارِقِ: و کوبنده شب.

۲ وَ مَا أَدْرِيكَ مَا الطَّارِقُ

وَ مَا أَدْرِيكَ: و چه می دانی تو

مَا: که چیست

الطَّارِقُ: کوبنده شب؟

۳ النَّجْمِ الثَّاقِبِ

النَّجْمِ الثَّاقِبِ: ستاره درخشان.

(۶۲۴) جلد ۳۰ سوره طارق

۴ إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ: هیچ نفسی نیست

لَّمَّا عَلَيْهَا: مگر این که بر او

حَافِظٌ: حافظی است، نگهبانی است.

«سوره اعلیٰ»

۱ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

سَبِّح: منزّه بدار

اسْمَ رَبِّكَ: نام پروردگارت را

الأعلى: که بلند مرتبه است.

۲ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى

الَّذِي خَلَقَ: آن که خلق کرد

فَسَوَّى: پس، سامان داد، منظم کرد.

۳ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى

وَالَّذِي: و آن که

قَدَّرَ: تقدیر کرد

(۶۲۶) جلد ۳۰ سوره اعلیٰ

فَهَدَى: پس هدایت نمود.

ص: ۵۲۱

۴ وَ الَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى

وَ الَّذِي: و آن که

أَخْرَجَ: خارج کرد، پدید آورد

الْمَرْعَى: چراگاه.

۵ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَخْوَى

فَجَعَلَهُ: پس قرار داد آن را

غُثَاءً أَخْوَى: گیاه خشک و تیره.

۶ سَنُقَرِّئُكَ فَلَا تَنْسَى

سَنُقَرِّئُكَ: به زودی قرائت می کنیم بر تو (قرآن را)

فَلَا تَنْسَى: پس فراموش نخواهی کرد.

سوره اعلی لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۷)

۷ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى

إِلَّا مَا شَاءَ: مگر آن چه بخواهد

ص: ۵۲۲

اللَّهُ: خِدا.

إِنَّهُ: به درستی که او

يَعْلَمُ: می داند

الْجَهْرُ: آشکارا

وَمَا يَخْفَى: و آن چه مخفی است.

۸ وَ نُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَى

و نُيَسِّرُكَ: و آسان می کنیم، آماده می سازیم تو را

لِلْيُسْرَى: برای آسان ترین راه.

ص: ۵۲۳

«سوره غاشیه»

۱ هَلْ أَتَيْكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

هَلْ أَتَيْكَ: آیا رسیده به تو

حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ: داستان غاشیه؟

۲ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ: چهره هایی در آن روز

خَاشِعَةٌ: (از شدت شرمساری) فروافتاده و خاشع است.

۳ عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ

عَامِلَةٌ: عمل کننده

نَاصِبَةٌ: رنج برده.

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۹)

۴ تَصَلَّىٰ نَارًا حَامِيَةً

تَصَلَّىٰ: وارد می شوند

ص: ۵۲۴

نارا: در آتشی

حامیه: سوزاننده.

۵ تُسْقَى مِنْ عَيْنِ اَيْنِه

تُسْقَى مِنْ: نوشانده می شوند از

عَيْنِ اَيْنِه: چشمه ای بسیار داغ.

۶ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَرِيْعٍ

لَيْسَ لَهُمْ: نیست برایشان

طَعَامٌ اِلَّا: غذایی مگر

مِنْ ضَرِيْعٍ: از خار خشک تلخ.

(۶۳۰) جلد ۳۰ سوره غاشیه

۷ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ

لَا يُسْمِنُ: نه فربه می کند

وَلَا يُغْنِي: و نه بی نیاز می کند

ص: ۵۲۵

مِنْ جُوعٍ: از گرسنگی

۸ وُجُوهُ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ

وُجُوهُ: چهره هایی

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

نَاعِمَةٌ: متنعمند، شاداب و باطراوتند.

۹ لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ

لِسَعْيِهَا: برای سعی و تلاش خود

رَاضِيَةٌ: راضیند.

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۱)

۱۰ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

فِي جَنَّةٍ: در بهشتی

عَالِيَةٍ: بلند مرتبه اند.

ص: ۵۲۶

۱۱ لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَعْيُنِهِ

لا تَسْمَعُ فِيهَا: نمی شنوند در آن

لَا عَيْنَهُ: لغوی، سخن بیهوده ای.

۱۲ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

فِيهَا عَيْنٌ: در آن چشمه ای

جَارِيَةٌ: جریان دارد.

۱۳ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

فِيهَا سُرُرٌ: در آن تخت هایی

(۶۳۲) جلد ۳۰ سوره غاشیه

مَرْفُوعَةٌ: بلند است.

۱۴ وَ أَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ

وَ أَكْوَابٌ: و جام هایی

مَوْضُوعَةٌ: قرارداده شده، نهاده،

ص: ۵۲۷

۱۵ وَ نَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ

وَ نَمَارِقُ: و پستی ها

مَصْفُوفَةٌ: صف داده شده، به ردیف چیده شده،

۱۶ وَ زَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ

وَ زَرَابِيُّ: و فرش های فاخر

مَبْثُوثَةٌ: گسترده شده.

۱۷ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبْلِ كَيْفَ خُلِقَتْ

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۳)

أَفَلَا يَنْظُرُونَ: آیا پس نمی نگرند، نگاه نمی کنند

إِلَى الْإِبْلِ: به شتر که

كَيْفَ خُلِقَتْ: چگونه خلق شده؟

۱۸ وَ إِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ

وَ إِلَى السَّمَاءِ: و به آسمان که

ص: ۵۲۸

كَيْفَ: چگونه

رُفِعَتْ: برافراشته شده؟

۱۹ وَ إِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ

وَ إِلَى الْجِبَالِ: و به کوه ها که

كَيْفَ نُصِبَتْ: چگونه نصب شده؟

۲۰ وَ إِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

(۶۳۴) جلد ۳۰ سوره غاشیه

وَ إِلَى الْأَرْضِ: و به زمین که

كَيْفَ: چگونه

سُطِحَتْ: مسطح شده، هموار شده؟

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۵)

ص: ۵۲۹

«سوره فجر»

۱ وَ الْفَجْرِ

وَ الْفَجْرِ: سوگند به سپیده دم،

۲ وَ لَيَالٍ عَشْرٍ

وَ لَيَالٍ: و شب های

عَشْرٍ: ده گانه،

۳ وَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ

وَ الشَّفْعِ: و به زوج

وَ الْوَتْرِ: و به فرد،

۴ وَ اللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ

(۶۳۶) جلد ۳۰ سوره فجر

وَ اللَّيْلِ: و به شب

إِذَا يَسْرِ: هنگامی که برود.

۵ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرِ

ص: ۵۳۰

هَلْ فِي: آیا در

ذَلِكَ: این (ها که گفته شد)

قَسَمٌ: قسمی

لِذِي: برای صاحب

حِجْرٍ: خرد (نیست؟)

۱۵ فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلِيَهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَ نَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ

فَأَمَّا: پس اما

الْإِنْسَانُ: انسان،

سوره فجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۷)

إِذَا: هنگامی که

مَا ابْتَلِيَهُ: بیازماید او را

رَبُّهُ: پروردگارش،

فَأَكْرَمَهُ: پس اكرامش كند

وَ نَعَّمَهُ: و نعمتش دهد

فَيَقُولُ: پس می گوید:

ص: ۵۳۱

رَبِّي: پروردگارم

اَكْرَمَن: گرامی داشته مرا!

۱۶ وَ اَمَّا اِذَا مَا ابْتَلَيْهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَيَقُولُ رَبِّي اِهَانِنِ

وَ اَمَّا اِذَا مَا: و اما هنگامی که

ابْتَلَيْهُ: بیازماید او را

فَقَدَرَ: پس تنگ بگیرد

(۶۳۸) جلد ۳۰ سوره فجر

عَلَيْهِ رِزْقُهُ: بر او روزیش را،

فَيَقُولُ: پس می گوید:

رَبِّي: پروردگارم

اهَانِنِ: خوار کرده مرا!

۲۷ يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

یا أَيُّهَا: ای

النَّفْسُ: نفس، جان

ص: ۵۳۲

الْمُطْمَئِنَّةُ: مطمئن، آرام یافته!

۲۸ اِرْجِعِي اِلَى رَبِّكَ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً

اِرْجِعِي: بازگرد

اِلَى: به سوی

رَبِّكَ: پروردگارت

سوره فجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۹)

رَاضِيَةً: که تو از او راضی و خشنود

مَّرْضِيَّةً: و او

۲۹ فَادْخُلِي فِي عِبَادِي

فَادْخُلِي: پس داخل شو

فِي عِبَادِي: در جمع بندگانم.

۳۰ وَ ادْخُلِي جَنَّتِي

وَ ادْخُلِي: و داخل شو

جَنَّتِي: در بهشت من.

ص: ۵۳۳

«سورہ بلد»

۱ لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

لَا أُقْسِمُ: قسم می خورم

بِهَذَا الْبَلَدِ: به این شهر (مکہ).

۲ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَأَنْتَ حِلٌّ: در حالی کہ تو ساکن

بِهَذَا الْبَلَدِ: این شهر هستی.

۳ وَالِدٍ وَمَا وَلَدَ

وَالِدٍ: قسم به پدر

وَمَا وَلَدَ: و آن چه بوجود آورد.

سورہ بلد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۱)

۴ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ: آفریدیم انسان را

فی کَبِدٍ: در رنج.

۸ أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

أَلَمْ نَجْعَلْ: آیا قرار ندادیم

لَهُ عَيْنَيْنِ: برای او دو چشم؟

۹ وَ لِسَانًا وَ شَفَتَيْنِ

وَ لِسَانًا: و یک زبان

وَ شَفَتَيْنِ: و دو لب؟

۱۰ وَ هَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

(۶۴۲) جلد ۳۰ سوره بلد

وَ هَدَيْنَاهُ: و هدایت کردیم او را

النَّجْدَيْنِ: به دو راه (خیر و شر، حق و باطل).

سوره بلد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۳)

ص: ۵۳۵

«سوره شمس»

۱ وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَيْهَا

وَ الشَّمْسِ: سو گند به خورشید

وَ ضُحَيْهَا: و روشنایی آن،

۲ وَ الْقَمَرِ إِذَا تَلَّيْهَا

وَ الْقَمَرِ: سو گند به ماه

إِذَا: هنگامی که

تَلَّيْهَا: بعد از آن در آید،

۳ وَ النَّهَارِ إِذَا جَلَّيْهَا

وَ النَّهَارِ: سو گند به روز

إِذَا: هنگامی که

(۶۴۴) جلد ۳۰ سوره شمس

جَلَّيْهَا: آن را روشن سازد،

۴ وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا

ص: ۵۳۶

وَ اللَّيْلِ: سوگند به شب

إِذَا: هنگامی که

يَغْشِيهَا: روی آن را می پوشاند،

۵ وَ السَّمَاءِ وَ مَا بَيْنَهَا

وَ السَّمَاءِ: سوگند به آسمان

وَ مَا: و آن که

بَيْنَهَا: بنایش کرد،

۶ وَ الْأَرْضِ وَ مَا طَحِيهَا

وَ الْأَرْضِ: سوگند به زمین

سوره شمس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۵)

وَ مَا: و آن که

طَحِيهَا: گسترده،

۷ وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّيَهَا

وَ نَفْسٍ: سوگند به نفس (آدمی)

وَ مَا سَوَّيَهَا: و آن که منظمش کرد،

ص: ۵۳۷

۸ فَالْهَمَّهَا فُجُورَهَا وَتَقْوِيهَا

فَالْهَمَّهَا: پس الهام کرد به او

فُجُورَهَا: فجورش

وَ تَقْوِيهَا: و تقوایش را.

۹ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا

قَدْ: به تحقیق

أَفْلَحَ: رستگار شد

(۶۴۶) جلد ۳۰ سوره شمس

مَنْ: کسی که

زَكَّيْهَا: تزکیه کرد خود را.

۱۰ وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّهَا

وَ قَدْ: و به تحقیق

خَابَ: محروم گشت

مَنْ: کسی که

دَسَّهَا: آلوده نمود خود را.

سوره شمس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۷)

ص: ۵۳۸

«سوره لیل»

۱ وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى

وَ اللَّيْلِ: قسم به شب

إِذَا: هنگامی که

يَغْشَى: می پوشاند.

۲ وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى

وَ النَّهَارِ: قسم به روز

إِذَا: هنگامی که

تَجَلَّى: تجلی کند.

۳ وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَى

وَ مَا خَلَقَ: قسم به آن که خلق کرد

(۶۴۸) جلد ۳۰ سوره لیل

الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَى: نر و ماده را.

۴ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى

ص: ۵۳۹

إِنَّ: همانا

سَعَيْكُمْ: سعی و تلاش شما

لَشْتَى: گوناگون است.

۵ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى

فَأَمَّا: پس اما

مَنْ: کسی که

أَعْطَى: عطا کند

وَ اتَّقَى: و پرهیزکار باشد،

۶ وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى

سوره لیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۹)

وَ صَدَّقَ: و تصدیق نماید

بِالْحُسْنَى: (پاداش) نیک راه،

۷ فَسَيُسِّرُهُ لِيُسْرَى

فَسَيُسِّرُهُ: پس به زودی راه انجام کار را برای او

ص: ۵۴۰

لِّلْعَشْرَى: آسان می سازیم.

۸ وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ وَ اسْتَغْنَى

وَ أَمَّا: و اما

مَنْ: کسی که

بَخِلَ: بخل بورزد

وَ اسْتَغْنَى: و طلب بی نیازی کند، خود را بی نیاز ببیند،

۹ وَ كَذَّبَ بِالْحُسْنَى

(۶۵۰) جلد ۳۰ سوره لیل

وَ كَذَّبَ: و تکذیب کند

بِالْحُسْنَى: (پاداش) نیک را،

۱۰ فَسَيُسِّرُهُ لِّلْعَشْرَى

فَسَيُسِّرُهُ: پس به زودی راه انجام کار را برای او

لِّلْعَشْرَى: دشوار می سازیم.

سوره لیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۱)

ص: ۵۴۱

«سوره ضحی»

۱ وَ الضُّحَى

وَ الضُّحَى: قسم به روز روشن، (هنگامی که نور خورشید گسترده می شود).

۲ وَ اللَّيْلِ إِذَا سَجَى

وَ اللَّيْلِ: قسم به شب

إِذَا: هنگامی که

سَجَى: آرامش بخشد،

۳ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَ مَا قَلَى

مَا وَدَّعَكَ: ترک نکرد تو را

رَبُّكَ: پروردگارت

(۶۵۲) جلد ۳۰ سوره ضحی

وَ مَا قَلَى: و خشم ننمود.

۴ وَ لِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى

ص: ۵۴۲

وَلِلْآخِرَةِ: و مسلماً آخرت

خَيْرٌ لَّكَ: بهتر است برای تو

مِنَ الْأُولَى: از دنیا.

۵ وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى

و لَسَوْفَ: و به زودی

يُعْطِيكَ: می دهد به تو، عطا می کند به تو

رَبُّكَ: پروردگارت

فَتَرْضَى: پس راضی می شوی.

سوره ضحی لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۳)

ص: ۵۴۳

«سوره انشراح»

۱ اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

اَلَمْ نَشْرَحْ: آیا فراخ نکردیم

لَكَ صَدْرَكَ: برای تو سینه ات را؟

۲ وَ وَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ

وَ وَضَعْنَا: و قرار دادیم

عَنكَ: از تو

وِزْرَكَ: بار سنگین را؟

۳ الَّذِي اَنْقَضَ ظَهْرَكَ

الَّذِي: آن (باری) که

اَنْقَضَ: شکسته بود

(۶۵۴) جلد ۳۰ سوره انشراح

ظَهْرَكَ: پشتت را؟

۴ وَ رَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

ص: ۵۴۴

وَرَفَعْنَا: و بلند کردیم

لَكَ: برای تو

ذِكْرَكَ: یادت را، آوازه ات را.

۵ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

فإن: پس همانا

مَعَ الْعُسْرِ: با سختی

يُسْرًا: آسانی است.

۶ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

إن: به درستی که

سوره انشراح لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۵)

مَعَ الْعُسْرِ: با سختی

يُسْرًا: آسانی است

۷ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ

ص: ۵۴۵

فَإِذَا: پس وقتی که

فَرَّغْتَ: فارغ شدی (از کاری)

فَأَنْصَبْ: به مهمّ دیگری پرداز.

۸ وَ إِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ

وَ إِلَى: و به سوی

رَبِّكَ: پروردگارت

فَارْغَبْ: رغبت کن، علاقه نشان بده.

(۶۵۶) جلد ۳۰ سوره انشراح

ص: ۵۴۶

«سوره تین»

۱ وَ التِّينِ وَ الزَّيْتُونِ

وَ التِّينِ: سوگند به انجیر

وَ الزَّيْتُونِ: سوگند به زیتون.

۲ وَ طُورِ سِينِينَ

وَ طُورِ سِينِينَ: سوگند به طور سینا.

۳ وَ هَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ

وَ هَذَا: قسم به این

الْبَلَدِ الْأَمِينِ: شهر امن (مکه).

۴ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

سوره تین لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۷)

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ: خلق نمودیم انسان را

فِي أَحْسَنِ: در نیکوترین

ص: ۵۴۷

تَقْوِيم: ساختار، صورت

۵ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ: سپس باز گردانندیم

أَسْفَلَ سَافِلِينَ: به پست ترین مرحله،

۶ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

(۶۵۸) جلد ۳۰ سوره تین

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

فَلَهُمْ: پس برای ایشان است

أَجْرٌ: پاداشی

غَيْرُ مَمْنُونٍ: بی پایان، قطع نشدنی.

ص: ۵۴۸

۷ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدَ بِاللِّدِينِ

فَمَا يُكَذِّبُكَ: پس چه چیز به تکذیب وامی دارد تو را

بَعْدُ: بعد از این همه،

بِاللِّدِينِ: روز جزا را؟

۸ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ

أَلَيْسَ اللَّهُ: آیا نیست خداوند

بِأَحْكَمِ: محکم ترین، بهترین

الْحَاكِمِينَ: حکم کنندگان؟

سوره تین لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۹)

ص: ۵۴۹

«سوره علق»

۱ اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

اِقْرَأْ بِاسْمِ: بخوان به نام

رَبِّكَ الَّذِي: پروردگارت که

خَلَقَ: خلق کرد.

۲ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ: آفرید انسان را

مِنْ عَلَقٍ: از خون بسته ای.

۳ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

اِقْرَأْ وَرَبُّكَ: بخوان که پروردگارت

الْأَكْرَمُ: کریم ترین است.

سوره علق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۱)

۴ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

الَّذِي عَلَّمَ: آن که آموخت

بِالْقَلَمِ: به وسیله قلم.

۵ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ: آموخت انسان را

مَا لَمْ يَعْلَمْ: آن چه نمی دانست.

(۶۶۲) جلد ۳۰ سوره علق

ص: ۵۵۱

«سوره قدر»

۱ اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

اِنَّا: به درستی که ما

أَنْزَلْنَاهُ: نازل نمودیم آن را

فِي لَيْلَةِ: در شب

الْقَدْرِ: قدر.

۲ وَ مَا أَدْرِيكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

وَ مَا أَدْرِيكَ: و چه می دانی تو

مَا لَيْلَةُ: که چیس شب

الْقَدْرِ: قدر.

ص: ۵۵۲

۳ لَيْلَهُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

سوره قدر لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۶۳)

لَيْلَهُ: شب

الْقَدْرِ: قدر

خَيْرٌ: بهتر است

مِنْ أَلْفٍ: از هزار

شَهْرٍ: ماه.

۴ تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

تَنْزَلُ: فرود می آیند

الْمَلَائِكَةُ: فرشتگان

وَالرُّوحُ: و روح

فِيهَا: در آن،

بِإِذْنِ: به اجازه

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

(۶۶۴) جلد ۳۰ سوره قدر

مِنْ كُلِّ: از برای هر

أَمْرٍ: کاری.

ص: ۵۵۳

۵ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطَلَعِ الْفَجْرِ

سَلَامٌ: سلام و سلامت و برکت است

هِيَ: آن

حَتَّى مَطَلَعِ: تا طلوع

الْفَجْرِ: فجر

سوره قدر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۵)

ص: ۵۵۴

۱ لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ: نبودند کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

مِنْ أَهْلِ: از اهل

الْكِتَابِ: کتاب

وَالْمُشْرِكِينَ: و مشرکان،

مُنْفَكِينَ حَتَّى: دست بردار تا

تَأْتِيَهُمْ: بیاید برایشان

الْبَيِّنَةُ: دلیل روشن.

۲ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً

(۶۶۶) جلد ۳۰ سوره بینه

رَسُولٌ: رسولی

مِنَ اللَّهِ: از جانب خدا

ص: ۵۵۵

يَتْلُوا: تا بخواند

صُحُفًا مُطَهَّرَةً: صحیفه های پاکی را.

۳ فِيهَا كُتِبَ قِيَمَةٌ

فِيهَا كُتِبَ: که در آن کتاب هایی

قِيَمَةٌ: استوار و باثبات است.

۶ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

مِنْ أَهْلِ: از اهل

سوره بینه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۷)

الْكِتَابِ: کتاب

وَالْمُشْرِكِينَ: و مشرکان،

فِي نَارِ: در آتش

ص: ۵۵۶

جَهَنَّمَ: جهنم

خَالِدِينَ: جاودانند

فِيهَا: در آن.

أُولَئِكَ هُمْ: آنان، ایشانند

شَرُّ الْبَرِيَّةِ: بدترین مخلوقات.

۷ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ

إِنَّ: به درستی که

الَّذِينَ: آنان که

آمَنُوا: ایمان آوردند

(۶۶۸) جلد ۳۰ سوره بینه

وَعَمِلُوا: و انجام دادند،

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

أُولَئِكَ: آنان،

هُمْ: ایشانند

ص: ۵۵۷

خَيْرٌ: بهترین

الْبَرِيَّةُ: مخلوقات.

۸ جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ حَشِيَ رَبَّهُ

جَزَاؤُهُمْ: پاداششان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

جَنَّاتٌ: باغ های

عَدْنٍ: جاویدی است

سوره بینه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۹)

تَجْرِي: که جریان دارد

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها

خَالِدِينَ: جاودانند

فِيهَا: در آن

ص: ۵۵۸

أَبَدًا: تا أَبَد، همیشه.

رَضِيَ: راضی و خشنود است

اللَّهُ: خدا

عَنْهُمْ: از آن ها

وَرَضُوا: و راضی و خشنودند

عَنْهُ: از او.

ذَلِكَ: این،

لِمَنْ: برای کسی است که

خَشِيَ: بترسد، پروا کند

(۶۷۰) جلد ۳۰ سوره بینه

رَبِّهِ: از پروردگارش

ص: ۵۵۹

«سوره زلزله»

۱ اِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

اذا: هنگامی که

زُلْزِلَتِ: لرزانده شود

الْأَرْضُ: زمین

زِلْزَالَهَا: با زلزله مخصوص خودش،

۲ وَ أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

وَ أَخْرَجَتِ: و خارج سازد

الْأَرْضُ: زمین

أَثْقَالَهَا: بارهای سنگینش را،

۳ وَ قَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

(۶۷۲) جلد ۳۰ سوره زلزله

وَ قَالَ الْإِنْسَانُ: و گوید: انسان

مَا لَهَا: چه شده است آن را؟

۴ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

تُحَدَّثُ: خبر می دهد، بازگو می کند

أَخْبَارَهَا: خبرهایش را.

۵ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا

بِأَنَّ: به این که، زیرا که

رَبِّكَ: پروردگارت

أَوْحَى لَهَا: وحی کرده به او.

۶ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

سوره زلزله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۳)

يَصْدُرُ: بیرون می آیند

النَّاسُ: مردم

أَشْتَاتًا: دسته، دسته

لِيُرَوْا: تا نشان داده شوند، تا ببینند

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را.

ص: ۵۶۱

۷ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

فَمَنْ: پس هر کس

يَعْمَلُ: عمل کند، انجام دهد

مِثْقَالَ: به اندازه سنگینی

ذَرَّةٍ: ذره ای

خَيْرًا: کار نیک،

يَرَهُ: ببیند آن را.

۸ وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

(۶۷۴) جلد ۳۰ سوره زلزله

وَ مَنْ: و هر کس

يَعْمَلُ: عمل کند، انجام دهد

مِثْقَالَ: به اندازه سنگینی

ذَرَّةٍ: ذره ای

شَرًّا: کار بد،

يَرَهُ: ببیند آن را

سوره زلزله لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۵)

ص: ۵۶۲

«سوره عادیات»

۱ وَ الْعَادِيَاتِ ضَبْحًا

وَ الْعَادِيَاتِ: قسم به اسبان تیزپا

ضَبْحًا: که نفس نفس زنند:

۲ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا

فَالْمُورِيَاتِ: پس به افروزندگان

قَدْحًا: جرقه آتش،

۳ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا

فَالْمُغِيرَاتِ: پس به هجوم آوران

صُبْحًا: سپیده دم، هنگام صبح،

(۶۷۶) جلد ۳۰ سوره عادیات

۴ فَالَّذِينَ بِهِ نَقْعًا

فَالَّذِينَ بِهِ: پس برانگیزند به آن

نَقْعًا: گرد و غبار،

ص: ۵۶۳

۵ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا

فَوَسَطْنَ بِهِ: پس به وسط آن زنند

جَمْعًا: همگی:

۶ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

إِنَّ الْإِنْسَانَ: به درستی که انسان

لِرَبِّهِ: نسبت به پروردگارش

لَكَنُودٌ: قطعاً ناسپاس است.

سوره عادیات لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۷)

ص: ۵۶۴

«سوره القارعه»

۱ الْقَارِعَةُ

الْقَارِعَةُ: كوبنده

۲ مَا الْقَارِعَةُ

مَا: چه

الْقَارِعَةُ: كوبنده ای!

۳ وَ مَا أَذْرِيكَ مَا الْقَارِعَةُ

وَ مَا: و چه

أَذْرِيكَ: می دانی تو که

مَا الْقَارِعَةُ: چیست كوبنده؟

(۶۷۸) جلد ۳۰ سوره القارعه

۴ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ

يَوْمَ: روزی که

يَكُونُ: می باشند

ص: ۵۶۵

النَّاسُ: مردم

كَالْفَرَّاشِ: مانند پروانه های

الْمَبْتُوثِ: پراکنده.

۵ وَ تَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ

وَ تَكُونُ: و می شوند

الْجِبَالُ: کوه ها

كَالْعِهْنِ: مانند پشم رنگین

الْمَنْفُوشِ: حلاجی شده.

۶ فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

سوره القارعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۹)

فَأَمَّا: پس، اما

مَنْ: کسی که

ثَقُلَتْ: سنگین گردد

مَوَازِينُهُ: ترازوهایش، وزنه اعمالش،

ص: ۵۶۶

۷ فَهُوَ فِي عَيْشِهِ رَاضِيَةٌ

فَهُوَ: پس او

فِي: در

عَيْشِهِ: زندگانی

رَاضِيَةٌ: رضایت بخشی است.

۸ وَ أَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ

وَ أَمَّا: و اما

مَنْ: کسی که

(۶۸۰) جلد ۳۰ سوره القارعه

خَفَّتْ: سبک گردد

مَوَازِينُهُ: ترازوهایش، وزنه اعمالش،

۹ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ

فَأُمُّهُ: پس پناهگاهش، مادرش

هَاوِيَةٌ: دوزخ است

ص: ۵۶۷

۱۰ وَ مَا أَدْرِيكَ مَا هِيَهُ

وَ مَا: وَ چه

أَدْرِيكَ: می دانی تو

مَا هِيَهُ: که چیست آن؟

۱۱ نَارٌ حَامِيَةٌ

نَارٌ: آتشی

سوره القارعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۱)

حَامِيَةٌ: سوزنده است.

(۶۸۲) جلد ۳۰ سوره القارعه

ص: ۵۶۸

«سوره تکاثر»

۱ اَلْهَيْكُمُ التَّكَاثُرُ

اَلْهَيْكُمُ: سرگرم کرده شما را

التَّكَاثُرُ: تفاخر، به رخ کشیدن ثروت.

۲ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ

حَتَّى زُرْتُمُ: تا این که به زیارت

الْمَقَابِرَ: قبرها رفتید.

سوره تکاثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۳)

ص: ۵۶۹

«سوره عصر»

۱ وَ الْعَصْرِ

وَ الْعَصْرِ: قسم به عصر

۲ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ

إِنَّ: به درستی که

الْإِنْسَانَ: انسان

لَفِي: البته در

خُسْرٍ: زیان است.

۳ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

(۶۸۴) جلد ۳۰ سوره عصر

آمَنُوا: ایمان آورده

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

ص: ۵۷۰

وَتَوَاصَوْا: و یکدیگر را سفارش کردند

بِالْحَقِّ: به حق

وَتَوَاصَوْا: و یکدیگر را سفارش کردند

بِالصَّبْرِ: به صبر.

سوره عصر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۵)

ص: ۵۷۱

«سوره همزه»

۱ وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

وَيْلٌ لِّكُلِّ: وای بر هر

هُمَزَةٍ: عیب جوی

لُّمَزَةٍ: مسخره کننده.

(۶۸۶) جلد ۳۰ سوره همزه ۷

ص: ۵۷۲

«سوره فیل»

۱ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

أ: آیا

لَمْ تَرَ: ندیدی

كَيْفَ: چگونه، چه

فَعَلَ: انجام داد

رَبُّكَ: پروردگارت

بِأَصْحَابِ: با یاران

الْفِيلِ: فیل؟

۲ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

أ: آیا

لَمْ يَجْعَلْ: قرار نداد

سوره فیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۷)

كَيْدَهُمْ: نقشه آن ها را

فِي تَضْلِيلٍ: در گمراهی، سردرگمی؟

ص: ۵۷۳

۳ وَ أَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

وَ أَرْسَلَ: و فرستاد

عَلَيْهِمْ: برایشان

طَيْرًا: پرندگان

أَبَابِيلَ: گروه گروه.

۴ تَزْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ

تَزْمِيهِمْ: که می انداختند بر آن ها

بِحِجَارَةٍ: سنگ هایی

مِنْ: از

سِجِّيلٍ: گِل سفت شده.

(۶۸۸) جلد ۳۰ سوره فیل

۵ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ

فَجَعَلَهُمْ: پس قرار داد آن ها را

كَعَصْفٍ: مانند کاهی

مَأْكُولٍ: خرد شده، جویده شده.

سوره فیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۹)

ص: ۵۷۴

«سوره قريش»

۱ لایلافِ قُرَيْشٍ

لایلافِ: برای الفت گرفتن

قُرَيْشٍ: قريش.

۲ ایلافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ

ایلافِهِمْ: الفتشان

رِحْلَةَ: به کوچ کردن، سفرهای

الشِّتَاءِ: زمستانی

وَالصَّيْفِ: و تابستانی است.

۳ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ

فَلْيَعْبُدُوا: پس باید عبادت کنند

(۶۹۰) جلد ۳۰ سوره قريش

رَبِّ: پروردگار

هَذَا: این

الْبَيْتِ: خانه را.

ص: ۵۷۵

۴ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَ أَمَنَّهُمْ مِنْ خَوْفٍ

الَّذِي: آن که

أَطْعَمَهُمْ: طعامشان داد

مِنْ: از

جُوعٍ: گرسنگی

وَ أَمَنَّهُمْ: و ایمن شان کرد

مِنْ: از

خَوْفٍ: ترس و ناامنی

سوره قريش لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۹۱)

ص: ۵۷۶

«سوره ماعون»

۱ أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِاللَّيْنِ

أَرَأَيْتَ: آیا دیدی

الَّذِي: آن کس را که

يُكَذِّبُ: تکذیب می کند

بِاللَّيْنِ: دین را؟

۲ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ

فَذَلِكَ الَّذِي: پس همان کس که

يَدْعُ: با خشونت می راند

الْيَتِيمَ: یتیم را.

۳ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَشْكِينِ

(۶۹۲) جلد ۳۰ سوره ماعون

وَلَا يَحْضُ: و ترغیب نمی کند

عَلَىٰ طَعَامِ: بر اطعام

الْمَشْكِينِ: مسکین، بینوا.

ص: ۵۷۷

۴ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ

فَوَيْلٌ: پس وای

لِلْمُصَلِّينَ: بر نمازگزاران.

۵ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

هُم: ایشان

عَنْ: از

صَلَاتِهِمْ: نمازشان

سَاهُونَ: غافلند (در نمازشان سهل انگارند).

سوره ماعون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۳)

۶ الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُنَ

الَّذِينَ: آنان که

هُم: ایشان

يُرَاؤُنَ: ریا می کنند.

ص: ۵۷۸

۷ وَ يَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

وَيَمْنَعُونَ: و منع می کنند

الْمَاعُونَ: از ضروریات زندگی.

(۶۹۴) جلد ۳۰ سوره ماعون

ص: ۵۷۹

«سوره کوثر»

۱ اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكُوْثَرَ

اِنَّا: همانا ما

اَعْطَيْنَاكَ: عطا کردیم به تو

الْكُوْثَرَ: خیر بسیار را.

۲ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

فَصَلِّ: پس، نماز بخوان

لِرَبِّكَ: برای پروردگارت

وَانْحَرْ: و قربانی کن.

۳ اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ

اِنَّ: همانا

سوره کوثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۵)

شَانِئَكَ: دشمن تو،

هُوَ: او

الْاَبْتَرُ: بی نسل است.

ص ۵۸۰

«سوره کافرون»

۱ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

قُلْ يَا أَيُّهَا: بگو: ای

الْكَافِرُونَ: کافران!

۲ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

لَا أَعْبُدُ: نمی پرستم

ما: آن چه را

تَعْبُدُونَ: شما می پرستید.

(۶۹۶) جلد ۳۰ سوره کافرون

۳ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

وَلَا أَنْتُمْ: نه شما

عَابِدُونَ: پرستنده اید

ما: آن چه را

أَعْبُدُ: من می پرستم.

۴ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

ص: ۵۸۱

وَلَا أَنَا: و نه من

عَابِدٌ: پرستنده ام

ما: آن چه

عَبْدُكُمْ: شما می پرستید.

۵ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ

وَلَا أَنْتُمْ: و نه شما

عَابِدُونَ: پرستنده اید

سوره کافرون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۷)

ما: آن چه

أَعْبُدُ: من می پرستم

۶ لَكُمْ دِينُكُمْ وَ لِي دِينِ

لَكُمْ: برای شما

دِينُكُمْ: دین شما

وَلِي: و برای من (هم)

دین: دین من.

ص: ۵۸۲

«سوره نصر»

۱ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

اذا: هنگامی که

جاء: بیاید

نَصْرٌ: یاری

(۶۹۸) جلد ۳۰ سوره نصر

اللَّهُ: خداوند

وَالْفَتْحُ: و پیروزی

۲ وَ رَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

وَرَأَيْتَ: و بینی

النَّاسَ: مردم را

يَدْخُلُونَ: که داخل می شوند

فِي دِينِ: در دین

اللَّهُ: خدا

أَفْوَاجًا: گروه گروه.

۳ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَ اسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

ص: ۵۸۳

فَسَيِّحُ: پس تسيح کن

بِحَمْدٍ: به ستایش

رَبِّكَ: پروردگارت

سوره نصر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۹)

وَ اسْتَغْفِرُهُ: و طلب آمرزش کن از او

إِنَّهُ: که همانا او

كَانَ: باشد

تَوَابًا: بسیار توبه پذیر.

(۷۰۰) جلد ۳۰ سوره نصر

ص: ۵۸۴

«سوره تبت»

۱ تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ

تَبَّتْ: بریده باد

يَدَا: دو دست

أَبِي لَهَبٍ: ابولهب

وَ تَبَّ: و نابود باد، مرگ بر او.

۲ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

مَا أَغْنَىٰ: بی نیاز نکرد

عَنْهُ: از او

مَالُهُ: مالش

وَمَا: و آن چه

كَسَبَ: کسب کرد.

سوره تبت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۱)

۳ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ

سَيَصْلَىٰ: به زودی وارد می شود

ص: ۵۸۵

نارا: در آتشی که

ذات: دارای

لَهَبٍ: شعله فروزان است.

۴ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ

وَ امْرَأَتُهُ: و زن او

حَمَّالَةَ: که حمل کننده، بارکش

الْحَطَبِ: هیزم است.

۵ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّنْ مَّسَدٍ

فِي جِيدِهَا: در گردن او

(۷۰۲) جلد ۳۰ سوره تَبَّتْ

حَبْلٌ: ریسمانی

مِّنْ: از

مَّسَدٍ: لیف خرما است.

سوره تَبَّتْ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۳)

ص: ۵۸۶

«سوره اخلاص»

۱ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

قُلْ: بگو:

هُوَ: او

اللَّهُ: خدای

أَحَدٌ: یگانه است.

۲ اللَّهُ الصَّمَدُ

اللَّهُ: خدا

الصَّمَدُ: بی نیاز است.

۳ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

لَمْ يَلِدْ: نزاده

(۷۰۴) جلد ۳۰ سوره اخلاص

وَلَمْ يُولَدْ: و زاییده نشده.

ص: ۵۸۷

۴ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

وَ لَمْ يَكُنْ: و نبوده است

لَهُ: برای او

كُفُوًا: همتا

أَحَدٌ: احدی.

سوره اخلاص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۵)

ص: ۵۸۸

«سوره فلق»

۱ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

قُلْ: بگو:

أَعُوذُ: پناه می برم

بِرَبِّ: به پروردگار

الْفَلَقِ: سپیده دم

۲ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

مِنْ: از

شَرِّ: شرّ

ما: آن چه

خَلَقَ: آفرید.

(۷۰۶) جلد ۳۰ سوره فلق

۳ وَ مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ

وَ مِنْ شَرِّ: و از شرّ

غَاسِقٍ: شب تاریک

ص: ۵۸۹

إِذَا: هنگامی که

وَقَبَ: هجوم آورد

۴ وَ مِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ

وَمِنْ: و از

شَرِّ: شرّ

النَّفَّاثَاتِ: دمنندگان

فِي: در

الْعُقَدِ: گره ها

۵ وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

سوره فلق لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۷)

وَمِنْ: و از

شَرِّ: شرّ

حَاسِدٍ: حسود

ص: ۵۹۰

إذا: هنگامی که

حَسَدًا: حسد ورزد

(۷۰۸) جلد ۳۰ سوره فلق

«سوره ناس»

۱ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

قُلْ: بگو:

أَعُوذُ: پناه می برم

بِرَبِّ: به پروردگار

النَّاسِ: مردم.

۲ مَلِكِ النَّاسِ

مَلِكِ: فرمانروای

النَّاسِ: مردم.

۳ إِلَهِ النَّاسِ

إِلَهٍ: معبود

سوره ناس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۹)

النَّاسِ: مردم.

۴ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ

ص: ۵۹۱

مِنْ: از

شَرًّا: شرّ

الْوَسْوَاسِ: وسوسه گر

الْخَنَاسِ: نهانی

۵ الَّذِي يُوسِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ

الَّذِي: آن که

يُوسِسُ: وسوسه می کند

فِي: در

صُدُورِ: سینه های

النَّاسِ: مردم.

(۷۱۰) جلد ۳۰ سوره ناس

۶ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

مِنْ: از

الْجِنَّةِ: جن

ص: ۵۹۲

فہ-رس-ت مطالب

موضوع صفحہ

«سورہ روم» ●●● ۱۳

«سورہ لقمان» ●●● ۴۴

«سورہ سجدہ» ●●● ۶۵

«سورہ احزاب» ●●● ۶۸

«سورہ سبأ» ●●● ۸۰

«سورہ فاطر» ●●● ۱۰۳

«سورہ یس» ●●● ۱۲۱

«سورہ صافات» ●●● ۱۳۴

«سورہ ص» ●●● ۱۴۸

«سورہ زمر» ●●● ۱۶۱

«سورہ غافر» ●●● ۱۸۰

«سورہ فصلت» ●●● ۱۹۴

(۷۱۲)

«سورہ شوری» ●●● ۲۱۰

«سورہ زخرف» ●●● ۲۳۰

(۷۱۳)

ص: ۵۹۳

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره دخان» ●●● ۲۴۲

«سوره جاثیه» ●●● ۲۴۵

«سوره احقاف» ●●● ۲۵۵

«سوره محمد» ●●● ۲۶۶

«سوره فتح» ●●● ۲۷۶

«سوره حُجُرَات» ●●● ۲۹۳

«سوره ق» ●●● ۳۰۴

«سوره ذاریات» ●●● ۳۱۱

«سوره طور» ●●● ۳۱۸

«سوره نجم» ●●● ۳۲۴

«سوره قمر» ●●● ۳۲۹

«سوره الرَّحْمَن» ●●● ۳۳۷

(۷۱۴)

«سوره واقعه» ●●● ۳۴۸

«سوره حدید» ●●● ۳۵۵

(۷۱۵)

ص: ۵۹۴

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره مجادله» ●●● ۳۶۸

«سوره حشر» ●●● ۳۷۴

«سوره ممتحنه» ●●● ۳۸۱

«سوره صف» ●●● ۳۸۹

«سوره جمعه» ●●● ۳۹۶

«سوره منافقون» ●●● ۴۰۶

«سوره تغابن» ●●● ۴۰۸

«سوره طلاق» ●●● ۴۱۵

«سوره تحریم» ●●● ۴۲۱

«سوره ملک» ●●● ۴۲۷

«سوره قلم» ●●● ۴۳۳

«سوره حاقه» ●●● ۴۳۸

(۷۱۶)

«سوره معارج» ●●● ۴۴۳

«سوره نوح» ●●● ۴۴۹

(۷۱۷)

ص: ۵۹۵

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره جن» ●●● ۴۵۷

«سوره مزمل» ●●● ۴۶۹

«سوره مدثر» ●●● ۴۷۳

«سوره قیامت» ●●● ۴۷۵

«سوره انسان» ●●● ۴۷۶

«سوره مرسلات» ●●● ۴۸۰

«سوره نبأ» ●●● ۴۸۵

«سوره نازعات» ●●● ۴۹۹

«سوره عبس» ●●● ۵۱۰

«سوره تکویر» ●●● ۵۱۳

«سوره بروج» ●●● ۵۱۴

«سوره طارق» ●●● ۵۲۰

(۷۱۸)

«سوره اعلی» ●●● ۵۲۱

«سوره غاشیه» ●●● ۵۲۴

(۷۱۹)

ص: ۵۹۶

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره فجر» ●●● ۵۳۰

«سوره بلد» ●●● ۵۳۴

«سوره شمس» ●●● ۵۳۶

«سوره لیل» ●●● ۵۳۹

«سوره ضحی» ●●● ۵۴۲

«سوره انشراح» ●●● ۵۴۴

«سوره تین» ●●● ۵۴۷

«سوره علق» ●●● ۵۵۰

«سوره قدر» ●●● ۵۵۲

«سوره بینه» ●●● ۵۵۵

«سوره زلزله» ●●● ۵۶۰

«سوره عادیات» ●●● ۵۶۳

(۷۲۰)

«سوره القارعه» ●●● ۵۶۵

«سوره تکاثر» ●●● ۵۶۹

(۷۲۱)

ص: ۵۹۷

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره عصر» ●●● ۵۷۰

«سوره همزه» ●●● ۵۷۲

«سوره فیل» ●●● ۵۷۳

«سوره قريش» ●●● ۵۷۵

«سوره ماعون» ●●● ۵۷۷

«سوره كوثر» ●●● ۵۸۰

«سوره كافرون» ●●● ۵۸۱

«سوره نصر» ●●● ۵۸۳

«سوره تبت» ●●● ۵۸۵

«سوره اخلاص» ●●● ۵۸۷

«سوره فلق» ●●● ۵۸۹

«سوره ناس» ●●● ۵۹۱

وَ النَّاسِ: و مردم.

«پایان جزء ۳۰»

سوره ناس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۱)

ص: ۵۹۸

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

